

Starostwo Powiatowe w Zwoleniu

**STRATEGIA
ROZWOJU POWIATU
ZWOLEŃSKIEGO
na lata 2007-2015**

Zwoleń, 2007

Spis treści

Wprowadzenie	3
Przesłanki opracowania Strategii Rozwoju Powiatu Zwoleńskiego	3
Metodyka sporządzania strategii	5
Część I.	
Diagnoza powiatu zwoleńskiego	7
1. Podstawowe informacje o powiecie	7
2. Zagospodarowanie przestrzenne	12
2.1. Uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego	12
2.2. Środowisko przyrodnicze	18
2.3. Komunikacja i infrastruktura techniczna	27
2.4. Środowisko kulturowe	34
2.5. Turystyka, agroturystyka, kultura	37
3. Sfera gospodarcza	45
3.1. Gospodarka	45
3.2. Rolnictwo	48
4. Sfera społeczna	50
4.1. Demografia	50
4.2. Bezrobocie	52
4.3. Budownictwo mieszkaniowe	55
4.4. Bezpieczeństwo publiczne	56
4.5. Ochrona zdrowia	60
4.6. Pomoc społeczna	63
4.7. Oświata	67
4.8. System informatyzacji urzędu	69
Część II.	
Analiza SWOT	71
Część III.	
Scenariusze rozwoju Powiatu Zwoleńskiego	84
Część IV. Wizja i misja rozwoju Powiatu	87
Część V.	
Cele strategiczne rozwoju	89
1. Cele strategiczne	89
2. Cele operacyjne i zadania	89
Część VI.	
Zestawienie oczekiwanych efektów realizacji strategii	116
Część VII.	
System wdrażania strategii	118
Część VIII.	
Monitorowania, ocena i komunikacja społeczna	120

WPROWADZENIE

Przesłanki opracowania Strategii Rozwoju Powiatu Zwoleńskiego

Pluralizm demokratyczny, trójstopniowy samorząd terytorialny i gospodarka wolnorynkowa, która podatna jest na ciągłe zmiany koniunkturalne, wymagają od jednostek terytorialnych planowania i zarządzania strategicznego. Stanowi to istotny i ważny instrument, który ma ukierunkować działania i umożliwić podejmowanie decyzji lokalnych struktur zarządzania zarówno w najbliższym okresie jak również w odległej perspektywie czasowej. Dynamiczne przemiany społeczno – rynkowe, sytuacja finansowa, wielopodmiotowość życia społecznego i gospodarczego stwarzają potrzebę podejmowania działań w celu wykorzystania istniejącego potencjału przy równoczesnym minimalizowaniu występujących zagrożeń. Dlatego przygotowanie wieloletniego opracowania strategicznego ma wspomóc prorozwojową działalność lokalnego samorządu.

Strategia rozwoju to wyraz zintegrowanego planowania społeczno – gospodarczego, przestrzennego i ekologicznego. W ujęciu ogólnym oznacza ona sposób osiągania wyznaczonych celów poprzez sterowanie rozwojem. Wyznaczenie celów rozwoju zostaje poprzedzone przeprowadzeniem oceny stanu istniejącego (aktualnego), wydobycia problemów społecznych i gospodarczych, a także określenia obiektywnych zagrożeń i szans, których wykorzystanie jest uznaniowe. Analiza relacji pomiędzy tymi sferami pozwala na określenie podstawowych mechanizmów rozwoju powiatu. Cele rozwoju to przede wszystkim odbicie aspiracji i dążeń społeczności lokalnej, które mają zmierzać do rozwiązania zidentyfikowanych problemów i likwidacji wszelkich zagrożeń. Wskazuje założenia rozwoju powiatu, cele oraz zadania i projekty wdrożeniowe.

Planowanie strategiczne nie wynika z uwarunkowań zewnętrznych czy standardów unijnych, ale przede wszystkim z pragmatyzmu władz powiatu. Dzięki powiązaniu celów z zadaniami rozwoju zostanie zapewniona skuteczność i efektywność działań chociażby w zakresie gospodarowania zasobami tkwiącymi w potencjale ludzkim i środkach finansowych. Planowanie, monitorowanie i ocena realizowanych celów w połączeniu z jawnością życia publicznego będą sprzyjać aktywności i integracji społeczności lokalnej wokół zadań realizowanych przez samorząd powiatu.

Wskazane jest, aby planowanie przyszłego rozwoju posiadało charakter otwarty, ciągły i elastyczny, ponieważ umożliwia to dostosowanie do szybko i dynamicznie zmieniającego się otoczenia. Dlatego Strategia Rozwoju Powiatu Zwoleńskiego jest dokumentem, którego aktualizacja powinna być przeprowadzana na bieżąco, w celu ciągłego uwzględniania zmian zachodzących we wszystkich istotnych uwarunkowaniach wewnętrznych.

Strategia Rozwoju Powiatu Zwoleńskiego jest planistycznym dokumentem, otwartym na ciągłe możliwości aktualizacji i modyfikacji uwarunkowań. Ponadto jest on otwarty również ze względu na niezamknięty zbiór działań strategicznych, operacyjnych i propozycji zadań. Cele i zadania zawarte w dokumencie mogą być jak najbardziej stopniowo konkretyzowane, poczynwszy od ogólnego ich zapisu, aż do formy projektów i biznesplanów.

Konieczne jest ciągle monitorowanie i ocena realizacji przyjętych kierunków działania, jak również analiza zmian uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych rozwoju powiatu zwoleńskiego. Wyniki oceny po ich analizie będą dla władz powiatu podstawą do wprowadzania ewentualnych zmian i nowelizacji Strategii.

Główne cele opracowania strategii

- **Stworzenie formalnych i organizacyjnych podstaw dla sprawnego i efektywnego zarządzania zrównoważonym rozwojem powiatu poprzez:**
 - dokonanie zobiektywizowanej identyfikacji podstaw rozwoju powiatu, tj. zasobów stanowiących względnie trwałe uwarunkowania realizacji ogólnych celów strategicznych,
 - dokonanie wnikliwej i kompleksowej oceny wszystkich czynników realizacji ogólnych celów strategicznych (ocena szans i zagrożeń społeczno – gospodarczego rozwoju powiatu),
 - określenie instrumentów i procedur osiągania celów strategii poprzez sprecyzowanie i przypisanie właściwym podmiotom odpowiednich zadań realizujących,
 - określenie i wyznaczenie kierunków polityki samorządu powiatu, które mają umożliwić elastyczne i ciągle reagowanie na zmiany uwarunkowań wynikających z powiązań z układem zewnętrznym,
 - umocnienie kierunków polityki władz powiatu w odniesieniu do dziedzin pozostających w zakresie jego kompetencji charakteryzujących zasady realizacji przyjętych celów i zadań strategicznych,
- **Stworzenie płaszczyzny współpracy pomiędzy samorządem powiatowym a pozostałymi szczeblami samorządu terytorialnego oraz innymi podmiotami, które uczestniczą w kształtowaniu warunków rozwoju powiatu poprzez:**
 - weryfikację gminnych zamierzeń strategicznych w ramach zaakceptowanych priorytetów w poniższej strategii,
 - przenoszenie lokalnych inicjatyw strategicznych na wyższe szczeble decyzyjne (województwo, kraj),
 - wspomaganie realizacji gminnych celów i zamierzeń strategicznych przyjęte jako zasada formułowania zadań strategicznych,
 - koordynację i analizę działań prorozwojowych, które będą podejmowane przez władze gmin i powiatu,
 - kształtowanie potrzeby integracji społeczności na obszarze powiatu, poczucia tożsamości kulturowej i patriotyzmu lokalnego.
- **Potrzeba sprostania wyzwaniom konkurencyjności i otwartości związana z członkostwem Polski w Unii Europejskiej:**
 - maksymalne wykorzystanie możliwości pozyskania zewnętrznych środków finansowych na realizację inicjatyw prorozwojowych,

- określenie zadań realizujących cele strategiczne powiatu z dostosowaniem do możliwości ich współfinansowania ze środków unijnych i krajowych,
- eksponowanie walorów powiatu, promocja dziedzictwa kulturowego, środowiska przyrodniczego, tworzenie wizerunku powiatu otwartego i sprawnie funkcjonującego w ramach europejskiego regionu.
- **Aktywizacja i mobilizacja społeczności lokalnej powiatu w ramach realizacji kluczowych zadań mających na celu poprawę warunków bytowych:**
 - zaangażowanie przedstawicieli społeczności lokalnej w formułowaniu kierunków polityki rozwoju społeczno - gospodarczego swojej „małej ojczyzny”,
 - integracja społeczności lokalnej jako warunek sprzyjający i umożliwiający realizacji inicjatyw prorozwojowych (akceptacja opinii publicznej dla przyjętych celów strategicznych powiatu oraz metod ich osiągnięcia - „uspołecznienie” strategii),
 - wdrożenie proceduralnych ram zaangażowania społeczności lokalnej w realizację przyjętych celów i zadań.

Metoda sporządzania Strategii

Nie ma jednego, uniwersalnego modelu czy wzorca opracowywania strategii. Jej ostateczny kształt zawsze zależy od specyfiki konkretnej jednostki, dla której się ją wykonuje, zaawansowania procesu planowania, dostępności materiałów źródłowych i statystycznych oraz przyjętej polityki władz. Ważny jest stopień przewidywalności otoczenia i planowanie w długim okresie.

Planowanie strategiczne to systematyczna metoda radzenia sobie ze zmianami, budowania konsensusu obejmującego całą społeczność oraz tworzenia wspólnej wizji lepszej przyszłości gospodarczej. Jest to proces twórczy, którego celem jest zidentyfikowanie najważniejszych zjawisk oraz uzgodnienie wiarygodnych celów i zadań strategii, których realizacja będzie dotyczyć. Planowanie strategiczne to proces uspołeczniony, czyli mieszkańcy danej społeczności dają władzy przyzwolenie do działania. Lokalni liderzy, zarówno ci z sektora publicznego jak i prywatnego, muszą osiągnąć konsensus, co do wizji przyszłości gospodarczej powiatu, a następnie podjąć współpracę w celu realizacji tego, co jest niezbędne i pożyteczne dla stworzenia tej przyszłości. Plan strategiczny musi stanowić własność całej społeczności.

Uspołecznienie procesu tworzenia strategii przede wszystkim pozwala na uporządkowane sformalizowanie wielu pomysłów i propozycji funkcjonujących w różnych środowiskach społecznych, gospodarczych, politycznych i zawodowych. Z tej racji już sam etap tworzenia strategii jest początkiem procesu integracji społeczności lokalnej.

Punktem wyjścia do sformułowania strategii rozwoju jest opracowanie diagnozy tzw. raportu o stanie powiatu. Zawiera on dane, charakteryzujące zmiany i tendencje w głównych obszarach życia społeczno-gospodarczego, dotyczące przede wszystkim: sytuacji demograficznej, struktury gospodarczej, rynku pracy, infrastruktury technicznej.

Diagnoza powiatu zwoleńskiego jest wynikiem prac zespołu Agencji Zarządu Nieruchomości i Rozwoju Regionalnego w Radomiu, Powiatowego Zespołu ds. Strategii Rozwoju Powiatu Zwoleńskiego na lata 2007-2015,

pracowników samorządowych, społeczności lokalnej, przedstawicieli stowarzyszeń i innych organizacji funkcjonujących na terenie powiatu.

Następnym etapem prac jest przeprowadzenie analizy SWOT. Wynikiem tych prac jest wskazanie mocnych i słabych stron powiatu na dzień dzisiejszy oraz szans i zagrożeń na przyszłość. Identyfikacja mocnych i słabych stron powiatu zwoleńskiego jest efektem badania jego potencjału społeczno-ekonomicznego oraz zdolności do przetrwania i rozwoju. Analiza tych relacji jest bardzo przydatna przy konstruowaniu celów strategicznych i konkretnych zadań realizacyjnych.

Obszary strategiczne to zhierarchizowane, najważniejsze dla rozwoju powiatu obszary problemowe, wyznaczające kierunki koncentracji działań władz samorządowych i społeczności lokalnej rokujące największe szanse na jego szybki rozwój i to zgodnie z nakreśloną wizją. W ramach wybranych obszarów strategicznych określa się cele strategiczne oraz środki służące do ich realizacji, definiowane jako konkretne zadania realizacyjne.

Diagnoza powiatu zwoleńskiego przygotowana została w oparciu o następujące źródła informacji:

- dane pochodzące z publikacji i opracowań statystycznych,
- informacje zebrane z poszczególnych gmin powiatu zwoleńskiego,
- dane zebrane w Planie Rozwoju Lokalnego Powiatu Zwoleńskiego, Programie Ochrony Środowiska oraz w Planie Gospodarki Odpadami dla Powiatu Zwoleńskiego,
- informacje oraz zestawienia danych uzyskane ze Starostwa i podległych mu jednostek organizacyjnych,
- wnioski zebrane podczas sesji planowania strategicznego z udziałem liderów lokalnych.

CZĘŚĆ I. DIAGNOZA POWIATU ZWOLEŃSKIEGO

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O POWIECIE

Powiat zwoleński leży w południowej części województwa mazowieckiego na pograniczu Przedgórze Iłżeckiego i Doliny Kozienickiej, w odległości 28km od Radomia. Powiat zajmuje powierzchnię 57124ha i zamieszkuje go 38327 osób.

Powiat graniczy z następującymi powiatami:

a) z terenu województwa mazowieckiego:

- od północy z powiatem kozienickim
- od południa z powiatem lipskim
- od zachodu z powiatem radomskim ziemskim

b) z terenu województwa lubelskiego:

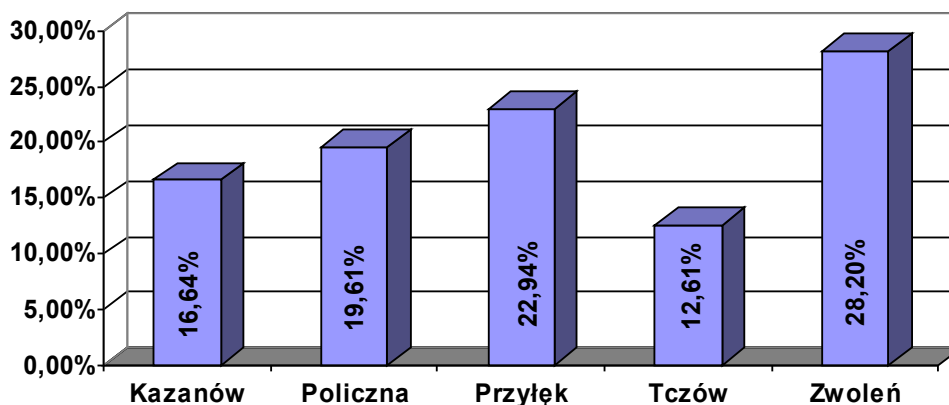
- od wschodu z powiatami: puławskim i opolskim

W skład administracyjny powiatu wchodzi 4 gminy wiejskie: Kazanów, Policzna, Przyłek, Tczów i 1 miejsko-wiejska Zwoleń. Udział powierzchni poszczególnych gmin w ogólnej powierzchni powiatu zwoleńskiego (571 km²) przedstawia się następująco:

- Kazanów (95 km²),
- Policzna (112 km²),
- Przyłek (131 km²),
- Tczów (72 km²),
- Zwoleń (161 km²).

POWIAT ZWOLEŃSKI

Udział procentowy powierzchni poszczególnych gmin z terenu powiatu

Powiat posiada wszystkie jednostki niezbędne do jego funkcjonowania: Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej, Komendę Powiatową Policji, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Powszechny Zakład Ubezpieczeń, Urząd Skarbowy, Sąd Rejonowy, Powiatowy Urząd Pracy, Prokuraturę Rejonową, Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną, Powiatowy Inspektorat Weterynarii, Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego. Starostwo Powiatowe wraz z jednostkami organizacyjnymi, Urzędy Gmin wraz z podległymi jednostkami organizacyjnymi i pomocniczymi ściśle ze sobą współpracują w wielu dziedzinach życia gospodarczego i kulturalnego dla dobra lokalnej społeczności

Powiat zwoleński ma charakter rolniczy - blisko 80,8% jego powierzchni zajmują użytki rolne. Rejon zwoleński jest największym producentem truskawek w kraju. W dawnym województwie radomskim wyróżniał się największą produkcją ziemniaka, porzeczki i trzody chlewnej. Racjonalnie uzasadniona byłaby lokalizacja zakładu przetwórstwa rolno-spożywczego ze względu na bazę surowcową, dostateczny poziom infrastruktury technicznej oraz duże bezrobocie.

Atutami powiatu zwoleńskiego są: dobry mikroklimat, czyste środowisko, brak uciążliwego przemysłu, tradycje kulturowe i historyczne. W gospodarstwach nadwiślańskich można oglądać, a nawet nauczyć się wyplatania wyrobów wikliniarskich. W powiecie zwoleńskim hoduje się konie rasy małopolskiej, prowadzi się naukę jazdy konnej dla dzieci i dorosłych, prowadzona jest również hipoterapia dla dzieci niepełnosprawnych.

Szansą dla mieszkańców regionu i dodatkowym źródłem dochodu dla rolników jest agroturystyka. A do tego predysponuje go szereg czynników. Atutem Ziemi Zwoleńskiej jest położenie geograficzne, dobry układ komunikacyjny oraz bliskość stolicy. Piękny krajobraz, czyste środowisko, spokój i cisza gwarantują dobry wypoczynek i relaks na łonie natury. Kultura, zabytki i tradycyjna staropolska gościnność to kolejne cechy, które mogą przyciągnąć turystów.

Niewątpliwie magnesem jest legenda Jana Kochanowskiego, który urodził się w Sycynie, był prebendarzem w Zwoleniu, mieszkał w Czarnolesie, a w 1577 roku był dzierżawcą dóbr ziemskich na terenie Przyłęka, Rudy i okolicznych miejscowości. W planach jest stworzenie historycznego trójkąta: Sycyna-Zwoleń-Czarnolas.

Od lutego 1999r. funkcjonuje Zwoleńskie Stowarzyszenie Gospodarcze, powołane w celu współpracy ludzi biznesu z władzami powiatowymi, administracją rządową i samorządami gmin. Jego zadaniem jest również promocja powiatu zwoleńskiego.

Powiat ma dogodne połączenia komunikacyjne z całą Polską. Zasadnicze znaczenie dla zewnętrznych powiązań komunikacyjnych powiatu zwoleńskiego w ujęciu ponadregionalnym ma droga krajowa nr 12 łącząca Lublin z Łodzią. Jest to droga w klasie drogi głównej ruchu przyspieszonego (GP) i przenosi znaczny ruch tranzytowy. Funkcja tej drogi jest jednym z głównych czynników aktywizujących gospodarkę pozarolniczą powiatu.

W zakresie powiązań wewnątrzregionalnych, istotną rolę pełni ciąg komunikacyjny drogi krajowej nr 79, łączący Warszawę z Tarnobrzegiem. Droga ta, w klasie drogi głównej, formuje oś północ-południe, tworząc najdogodniejsze powiązanie powiatu z Warszawą. Choć aktualne natężenie ruchu na tej drodze nie jest duże, w stosunku do drogi nr 12, ma ona znaczenie dla integracji funkcjonalnej powiatu z obszarami przyległymi, z którymi w przyszłości może wchodzić w ściślejsze związki kooperacyjne.

Uzupełniające powiązania drogowe powiatu z otoczeniem, realizowane są za pomocą dróg wojewódzkich nr 733 oraz 787.

Poniżej zaprezentowano skróconą charakterystykę poszczególnych gmin powiatu zwoleńskiego.

Zwoleń – siedziba powiatu jest jedynym ośrodkiem miejskim. Na poziomie ponadlokalnym pełni on funkcję obsługi ludności w zakresie szkolnictwa średniego i zawodowego, specjalistycznej opieki zdrowotnej, kultury, otoczenia biznesu i administracji. Miasto skupia wszystkie instytucje powiatowe. Gmina i Miasto Zwoleń położona jest w południowo - wschodniej części województwa mazowieckiego na osi dróg krajowych Warszawa - Sandomierz i Radom - Lublin. Miasto jest też obszarem o najlepiej w powiecie rozwiniętych systemach infrastruktury technicznej.

Gmina zajmuje obszar 161 km², zamieszkuje ją 15.747 mieszkańców, w tym w mieście 8172, a w gminie 7575. Gmina ma charakter rolniczy, co stwarza dogodny warunki dla przemysłu rolno - spożywczego. Na terenie gminy znajduje się 28 sołectw.

Wszystkie pozostałe gminy powiatu mają charakter typowo rolniczy, co znajduje swoje odzwierciedlenie w strukturze osadnictwa.

Gmina Kazanów - leży w południowej części województwa mazowieckiego, oddalona jest o ok. 20 km od Radomia i 130km od Warszawy. Położona jest w dolinie rzeki Iłżanki, w pobliżu której znajduje się dużo terenów leśnych i z tego względu może być atrakcyjna dla celów turystycznych.

Gmina Kazanów liczy 4.831 mieszkańców, zajmuje powierzchnię 95 km² i obejmuje 24 sołectwa. Ma charakter typowo rolniczy, użytki rolne zajmują 81%. Relatywnie wysoki jest tu odsetek powierzchni upraw sadowniczych.

Gmina Kazanów należy do Związku Gmin „Nad Iłżanką” obejmującego gminy: Ciepiałów, Chotcza, Kazanów, Iłża (miasto i gmina). Związek utworzony został dla obrony i zagospodarowania turystycznego doliny Iłżanki.

Gmina Tczów - położona jest w południowo - wschodniej części województwa mazowieckiego. Jest jedną z pięciu gmin powiatu zwoleńskiego. Sąsiaduje z gminą Zwoleń, Gózd, Skaryszew i Kazanów. Położona jest w obrębie Równiny Radomskiej, która jest częścią Niziny Mazowieckiej. Ogólna powierzchnia gminy wynosi 72km². Zamieszkuje ją 4996 osób w 14 wsiach sołectkich. Gmina ma charakter rolniczy (88% powierzchni to użytki rolne). W uprawach największą

powierzchnię zajmują zboża. Dobrze rozwinięta jest tu hodowla bydła i trzody chlewnej.

Gmina Przyłęk - leży w południowej części województwa mazowieckiego. Powierzchnia gminy wynosi 131km². Zamieszkuje ją 6624 osób. Gmina liczy 31 miejscowości w 30 sołectwach. Jest gminą typowo rolniczą, użytki rolne stanowią ok. 82% powierzchni, resztę lasy, łąki i pastwiska. Głównymi uprawami są zboża, warzywa i owoce (szczególnie truskawki). Kluczowe znaczenie dla gminy ma hodowla bydła i trzody chlewnej. Na terenie gminy funkcjonuje Zakład Doświadczalny Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Grabowie nad Wisłą.

Wschodni kraniec gminy został objęty siecią NATURA 2000 jako obszar chronionego krajobrazu „Dolina Zwolenki”. Bardzo cenną formą ochrony przyrody na tym obszarze jest rezerwat przyrody Żółwia Błotnego „Borowiec”.

Gmina Policzna - położona jest w południowej części województwa mazowieckiego. Zajmuje powierzchnię 112km² zamieszkałych przez 6129 osób. Gmina ma charakter typowo rolniczy, użytki rolne stanowią 85%. W jej skład wchodzi 27 wsi sołeckich. Gleby gminy są średniej i niskiej jakości głównie gleby bielcowe i płowe. Wśród upraw największą powierzchnię zajmują zboża i ziemniaki. Rozwinięty jest chów trzody chlewnej i bydła. Obszar gminy znajdujący się w obrębie otuliny Kozienickiego Parku Krajobrazowego, zaliczany jest do rejonów turystycznych o znaczeniu regionalnym. Na terenie gminy znajduje się ponadto jedna z głównych atrakcji turystycznych powiatu: dwór w Czarnolesie. Gmina Policzna wykazuje najwyższy stopień nasycenia infrastrukturą wodno-kanalizacyjną spośród obszarów wiejskich powiatu.

Tabela nr 1. Ogólna charakterystyka powiatu zwoleńskiego

Gmina	Powierzchnia (km ²)	Ludność wg stanu na dzień 1.II.2007	Miejscowości
1	2	3	4
Kazanów o funkcji rolniczej	95 w tym: użytki rolne 77 km ² (81%) lasy 14 km ² (15%)	4831 51 osób/km ²	Borów, Dębniak, Dębica, Kazanów, Kopiec, Kowalków, Kowalków Kolonia, Kroczków Mniejszy, Kroczków Większy, Miechów, Miechów-Kolonia, Niedarczów Dolny – Kolonia, Niedarczów Dolny – Wieś, Niedarczów Górny – Kolonia, Niedarczów Górny – Wieś, Ostrownica, Ostrownica Kolonia, Ostrówka, Osuchów, Ranachów Wieś, Ruda, Wólka Gonciarska, Zakrzówek-Górki, Zakrzówek – Kolonia.
Policzna o funkcji rolniczej	112 w tym: użytki rolne 95 km ² (85%) lasy 11 km ² (10%)	6129 55 osób/km ²	Aleksandrówka, Andrzejówka, Annów, Antoniówka, Biały Ług, Bierdzież, Chechły, Kolonia Chechły, Czarnolas, Kolonia Czarnolas, Dąbrowa Las, Florianów, Franków, Gródek (Policzna), Jabłonów, Jadwinów, Kaszłów, Łuczynów, Ługowa Wola, Patków, Piątków, Policzna, Stanisławów, Świetlikowa Wola, Teodorów, Wilczowola, Władysławów, Wojciechówka, Wólka Policka, Wygoda, Zawada Nowa, Zawada Stara.
Przyłęk o funkcji rolniczej	131 w tym: użytki rolne 107 km ² (82%) lasy 15 km ² (11%)	6624 50 osoby/km ²	Andrzejów, Babin, Baryczka, Grabów nad Wisłą, Helenów, Ignaców, Kulczyn, Krzywda, Lipiny, Lucimia, Łągów, Łaguszów, Ławeczko Nowe, Ławeczko Stare, Mierziączka, Mszadla Dolna, Mszadla Nowa, Mszadla Stara, Okrężnica, Pająków, Przyłęk, Ruda, Rudki, Stefanów, Szlachecki Las, Wysocin, Wólka Łagowska, Wólka Zamojska, Załazy, Zamość Nowy, Zamość Stary.
Tczów	72	4996	Bartodzieje, Borki, Brzezinki Nowe, Brzezinki

o funkcji rolniczej	w tym: użytki rolne 63 km ² (88)% lasy 5 km ² (7%)	69 osób/km ²	Stare, Janów, Józefów, Julianów, Kazimierzów, Lucin, Podzakrzówek, Rawica, Tczów, Tynica, Wincentów.
g. m. Zwoleń o funkcji ośrodka miejskiego świadczącego usługi publiczne na szczeblu powiatowym	161 w tym: użytki rolne 109 km ² (68%) lasy 41 km ² (25%)	15747 98 osób/km ²	Atalin, Barycz (Stara, Nowa, Kolonia), Filipinów, Helenówka, Jasieniec Kolonia (Zastocze), Jasieniec Solecki, Jedlanka (Karczówka), Józefów, Karolin (Wacławów), Koszary (Motorzyny-Leśniczówka), Linów (Miodne-Gajówka, Miodne-Leśniczówka, Linów-Leśniczówka), Ługi (Celestynów), Męciszów, Mieczysławów (Helenów, Michalin, Szczęście), Mostki (Pałki, Ostrowy), Niwki, Osiny (Kopaniny, Sosnowice, Melanów), Paciorkowa Wola Nowa, Paciorkowa Wola Stara, Podzagajnik, Strykowice Błotne, Strykowice Górne, Strykowice Podleśne (Cyganówka), Sycyna (Kolonia, Południowa, Północna, Drozdów), Sydół, Wólka Szeleżna (Bożenczyzna), Zielonka Nowa, Zielonka Stara
Powiat Zwoleński	łącznie powierzchnia: 571 km ² w tym: użytki rolne – 461 km ² (80,8%) lasy – 86 km ² (15%)	łącznie: 38327 67 osób/km ²	

Dane: Informacje uzyskane z gmin

2. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

Powiat zwoleński znajduje się w układzie węzłowym, mającym na celu kształtowanie układu osadniczego i zapewnienie prawidłowej obsługi ludności. Rolą Zwolenia jest pełnienie funkcji ośrodka rozwojowego wyposażonego w usługi o charakterze ponadlokalnym, z dobrą dostępnością komunikacyjną i techniczną, bogatego w zabytki i zasoby środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz posiadającego wykształcony potencjał ludzki i prężnie rozwijającą się gospodarkę.

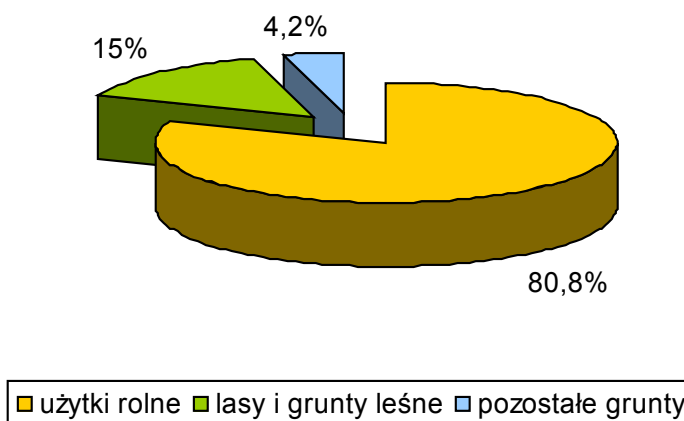
Struktura użytkowania gruntów

Tabela nr 2. Użytkowanie gruntów w powiecie zwoleńskim

Lp.	Wyszczególnienie	Powierzchnia gruntu	Użytki rolne				Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty
			Razem	Grunty orne	Sady	Łąki i pastwiska		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Powiat Zwoleński	57124	46156	40963	752	4441	8620	2348
	w %	100	80,8%	88,8%	1,6%	9,6%	15%	4,2%

Dane: Wyliczenie własne na podstawie danych uzyskanych z gmin

Struktura obszarowa powiatu

2.1. Uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego

Znaczna ilość obszarów chronionych niesie ze sobą pewnego rodzaju uwarunkowania (potencjalne problemy w lokowaniu nowych inwestycji mogących zagrażać środowisku), jednakże z drugiej strony stanowi szansę dla poprawy życia lokalnej społeczności. Nie tylko bowiem przyczynia się do zachowania dobrych warunków środowiska naturalnego, podnosi pośrednio komfort życia mieszkańców, ale również może generować zyski związane ze wzrostem ruchu turystycznego.

Krajowy system obszarów chronionych tworzą: parki narodowe, rezerwy przyrody, parki krajobrazowe i obszary chronionego krajobrazu. Spośród w/w form, na terenie powiatu zwoleńskiego występują: rezerwy przyrody, pomniki przyrody, obszary chronionego krajobrazu.

Rezerwy

Na terenie powiatu zwoleńskiego znajdują się następujące rezerwy: „Miodne”, „Okólny Ług”, „Ługi Helenowskie” i „Borowiec”.

„Miodne”

Utworzony w 1985 roku w celu zachowania fragmentów lasów mieszanych z udziałem buka na naturalnym stanowisku na północnej granicy zasięgu. Źródła historyczne dotyczące Puszczy Kozienickiej podają, że w miejscach liczego występowania buka tj. w najżyźniejszych częściach kompleksów leśnych w I poł. XIX w. założono kilka wsi, co pośrednio doprowadziło do wyeliminowania drzewostanów z jodłą i bukiem. Obecna powierzchnia rezerwatu wynosi 20,4 ha. Tworzące rezerwat drzewostany są w większości pochodzenia naturalnego. Najliczniej reprezentowanymi gatunkami panującymi są sosna, dąb i buk. Na podstawie badań fitosocjologicznych wyróżniono dwa zespoły roślinne: Tilio-Carpinetum i Pino-Quercetum. Z ciekawszych gatunków runa występuje tu bluszcz pospolity i rzadka w całej Puszczy Kozienickiej turzyca orzęsiona.

„Okólny Ług”

Rezerwat został utworzony w 2001 roku w celu zachowania ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych siedlisk o charakterze torfowiska przejściowego z charakterystycznymi dla tego typu zbiorowisk roślinami i antropofobnymi gatunkami zwierząt. Obejmuje powierzchnię 168,9 ha, z czego 25,9 ha znajduje się w granicach obrębu Zwoleń, w leśnictwie Motorzyny. Pozostała część znajduje się na gruntach prywatnych. Największą część rezerwatu zajmuje torfowisko przejściowe (ok. 150 ha). Jest to jedno z nielicznych miejsc o naturalnym typie krajobrazu, gdzie większość powierzchni jest obszarem podtopionym, a przy wyższym stanie wody praktycznie niedostępnym dla człowieka. Stanowi to naturalne zabezpieczenie torfowiska i sprawia, że mogą się tu utrzymać rzadkie gatunki roślin i zwierząt. Wyodrębniono tu 43 zespoły roślinne min. zbiorowiska szuwarowe, ziołorośla, zbiorowiska oczeretów, łąkowe, torfowisk przejściowych i wysokich, muraw bliźniczkowych, zbiorowiska leśne borowe i olesowe. Wynika stąd bogactwo świata roślinnego, na który składa się 167 gatunków roślin naczyniowych, z czego blisko 20% stanowią rośliny rzadko już spotykane z Polsce. Mokradła rezerwatu stanowią bardzo cenne tereny również pod względem faunistycznym. Znajduje tu schronienie oraz warunki do rozrodu wiele gatunków zwierząt, przede wszystkim ptaków. Bytuje tutaj żółw błotny, reintrodukowany w ramach Projektu „Aktywna ochrona żółwia błotnego w woj. mazowieckim” realizowanego przez Instytut Nauk o Środowisku, Zakład Ekologii Ekosystemów UJ.

„Ługi Helenowskie”

Powierzchnia rezerwatu wynosi 93,6 ha i w całości znajduje się na terenie obrębu leśnego Zwoleń w leśnictwie Podgórze. Rezerwat utworzony został w 1985 roku dla ochrony torfowisk na wododziałach rzek Zagożdżonki i Zwolenki oraz bagiennych zbiorowisk leśnych. Teren rezerwatu należy do dwóch zlewni: część północna do zlewni rzeki Zagożdżonki, a część południowa do zlewni rzeki Zwolenki. Obydwie wymienione rzeki swój początek biorą w pobliżu rezerwatu. Największy z ługów zwany „Wielkim Ługiem” zajmuje powierzchnię 25,4 ha i należy do największych bagien w Puszczy Kozienickiej. Dokoła bagien – ługów i między nimi występuje oligotroficznie wilgotne i bagienne zbiorowisko leśne –

sosnowe nie występujące w innych rezerwach Puszczy. Cały obszar jest bardzo ciekawy krajobrazowo, tworząc unikalny typ krajobrazu, przypominający tundrę. „Wielki Ług” tworzy torfowisko wysokie i przejściowe. Gatunkiem panującym na powierzchni leśnej jest sosna, przeważają drzewostany starszych klas wieku. W trakcie badań fitosocjologicznych wyróżniono 19 zespołów i zbiorowisk roślinnych, z czego 5 reprezentuje typowe fitocenozy leśne, pozostałe stanowią nieleśne fitocenozy torfowiskowe i bagienne. Najczęściej spotykanym zbiorowiskiem leśnym jest bór wilgotny. Bory świeże są najczęściej w wariantcie wilgotnym. Najuboższe zbiorowiska to bory bagienne. Najważniejszą osobliwością roślinną w rezerwacie jest rosiczka okrągłolistna. Ponadto występują tutaj borówka bagienna, żurawina błotna, modrzewnica zwyczajna, czermień błotna, bagno zwyczajne, jeżogłówka najmniejsza – stanowiąca na tym terenie rzadki element o borealno-oceanicznym typie zasięgu. Z mchów występuje min. wiele gatunków mchów torfowców i płonnik pospolity. W 2000 r. otwarto ścieżkę przyrodniczo-leśną „Miodne”, która częściowo przebiega w pobliżu rezerwatu i pozwala na spełnianie przez rezerwat funkcji dydaktycznych. W 2002r. wybudowano kładkę i miejsce widokowe na „Wielki Ług”.

„Borowiec”

Jego obecna powierzchnia całkowita wynosi 57,3 ha, z czego na terenie Lasów Państwowych obrębu leśnego Zwolen w leśnictwie Podgórze znajduje się jedynie 7,4 ha. Rezerwat został utworzony w 1990 roku dla ochrony wodno-błotno-torfowiskowych siedlisk doliny rzeki Zwolenki z charakterystycznymi dla nich zespołami roślin i zwierząt. Przedmiotem ochrony jest żółw błotny (*Emys orbicularis*), którego duża populacja znajduje się na terenie rezerwatu. Na obszarze rezerwatu stwierdzono występowanie 228 gatunków roślin naczyniowych, w tym kilkanaście podlegających ochronie ścisłej lub częściowej. Są to rosiczka okrągłolistna, storczyk szerokolistny, grąźel żółty, widłak goździsty, kalina koralowa, grzybień biały, kocanki piaskowe i in. Rezerwat obejmuje bardzo zróżnicowany florystycznie i faunistycznie odcinek rzeki Zwolenki. Występuje tu mozaika siedlisk i biotopów – od wodnych poprzez bagienne, podmokłe, torfowiskowe do suchych i piaszczystych. Występują grząskie zarośla olchowe i wierzbowe, torfowiska i tzw. torfianki, które w miarę wznoszenia się terenu ustępują miejsca piaskom, częściowo odkrytym, miejscami sztucznie zalesionym lub zajęтым przez uprawy rolnicze. To ogromne zróżnicowanie biotopów sprawia, że na terenie objętym ochroną rezerwatową znajduje schronienie wiele gatunków zwierząt. Rezerwat „Borowiec” wszedł wraz z otuliną do Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Zwolenki”. Znalazł się jako Specjalny Obszar Ochrony (SOO) Dolina Zwolenki na liście chronionych obszarów sieci ekologicznej Natura 2000 przesłanej przez Polskę do Komisji Europejskiej.

Obszary chronionego krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu „Dolina Zwolenki” - obejmuje obszar związany z doliną rzeki Zwolenki o powierzchni 5040 ha. Teren ten, zwłaszcza w środkowym i dolnym biegu rzeczki, odznacza się szczególnie dużymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi równocześnie. Rzeka, silnie meandrując w wąskiej dolinie, tworzy malownicze zakola. W dolinie tej nizinnej rzeczki, regularnie wylewającej wiosną oraz posiadającej liczne torfianki, ukształtował się niepowtarzalny układ specyficznych środowisk, nie występujących w innych dolinach rzecznych w regionie. W tarasie zalewowym zachowały się zbiorowiska leśne rzadko spotykane w innych częściach Polski. Są to fragmenty olsów oraz lasów łęgowych. Wysokie zbocza doliny porastają zbiorowiska kserotermiczne z licznymi rzadkimi gatunkami roślin. Niżej

położone tereny zajmują zbiorowiska roślinności łąkowej o różnym stopniu uwilgotnienia. Z roślin zielnych na uwagę zasługują: zawciąg pospolity, osoka aloesowata, widłaki, grażel żółty, grzybień biały, pełnik europejski, bobrek trójlistkowy, gnidosz bagienny, siedmiopalecznik błotny, salwinia pływająca, szaflwia lepka, storczyki, szalej jadowity, świbka błotna, wolffia bezkorzeniowa i rzęsa garbata. Na torfowisku w okolicy Pomysłowa stwierdzono występowanie wierzby oszczepowatej. Gatunek ten występuje w reglu górnym oraz piętrze kosodrzewiny Karpat i Sudetów Wschodnich. Bogactwo florystyczne tych terenów ma swoje odbicie w zróżnicowaniu faunistycznym. Niewątpliwie wyróżniająca się gromada zwierząt to ptaki. Na terenie doliny gniazduje ok. 80 gatunków, dalszych co najmniej kilkadziesiąt zatrzymuje się w okresie wiosennej i jesiennej wędrówki. Z ginących i zagrożonych gatunków gniazdują tu: bąk, błotniak łąkowy, kropiatka, zielonka, sieweczka rzeczna, krwawodziób, derkacz, rybitwa czarna, przepiórka, podróżniczek i kraska. Nie mniej bogata jest fauna ssaków. Ocenia się, iż na tym terenie występuje ponad 19 gatunków ssaków. Herpetofaunę reprezentuje około 19 gatunków, w tym rzekotka drzewna, żaba śmieszka, ropucha paskówka, grzebiuszka, kumak nizinny, padalec, jaszczurka żyworodna, zaskroniec, żmija, spośród owadów stwierdzono między innymi występowanie mrówkolwa, trzyszczki, licznych motyli i ważek. Ze względu na bogactwo gatunkowe i środowiskowe obszar doliny został zaliczony wraz z doliną pobliskiej Wisły do ważnych przyrodniczo obszarów o znaczeniu międzynarodowym.

W południowo-wschodniej części gminy Przyłęk znajduje się projektowany *Nadwiślański Park Krajobrazowy*. Teren ten stanowi jeden z najcenniejszych europejskich ekosystemów rzecznych. Zgodnie z konwencją „Ramsar” o obszarach wodno-błotnych mających unikatowe znaczenie dla ptactwa wodno-błotnego odcinek ten został zakwalifikowany do ochrony w skali międzynarodowej.

W obręb gminy Przyłęk wejdzie również fragment projektowanego rezerwatu „*Wyspy Gniazdkowskie*”. Obejmuje on jeden z ciekawszych fragmentów Wisły, największej w Europie rzeki o nieuregulowanym korycie. Liczne, piaszczyste wyspy i łachy rozciągają się na Wiśle Środkowej od Sandomierza do Płocka. Na całym odcinku Wisły Środkowej wykryto gniazdowanie 40-50 gatunków ptaków w dość dużych populacjach. Są to: siweczki obrożne (180 par), siweczki rzeczne (270-280 par), mewa pospolita (2400 par), mewa śmieszka (ok. 85900 par), mewa srebrzysta (43-46 par), rybitwa białoczelna (440-480 par), rybitwa pospolita (1550-1600 par). Dla kilku gatunków Wisła stanowi główną ostoję na obszarze Polski. Gniazduje tu 50% polskiej populacji rybitwy pospolitej, 80% rybitwy białoczelnej, 95% mewy pospolitej. Rzeka stanowi też ważny szlak wędrówkowy ptaków. Licznie zimują tu ptaki wodno-błotne: czapla siwa, łabędź niemy, gągął, tracz, nurogęś.

Obszar położony w dolinie rzek (strumieni) Plewki i Czerniawki w gminie Przyłęk wytypowano do utworzenia zespołu przyrodniczo-krajobrazowego. Koryta obu rzeczek zachowują tu swój naturalny charakter. Na tarasie zalewowym zachowały się fragmenty olsów oraz lasów łągowych, brzegi dolin porastają zbiorowiska kserotermiczne. Niżej położone tereny zajmują łąki, wilgotne w różnym stopniu. Charakterystyczna jest mozaika trzcinowisk, turzycowisk oraz kępiastych wierzb. Celem ochrony byłoby zachowanie harmonijnego układu ekologicznego połączonego z walorami krajobrazowymi (głęboko wcięte doliny obu rzeczek).

Na terenie gminy Policzna występuje 18 gatunków ssaków (w tym 6 gatunków podlega ochronie prawnej, a dalszych 6 należy do zwierząt łownych). We wszystkich lasach można spotkać: sarny, lisy, kuny, a w lasach Policzny i

Patkowa: dziki, jelenie i łosie. W miejscowości Wygoda, Gródek i Patków gniazduje krzyżówka, zimorodek, remiz. A w lasach Antoniówki występują liczne płazy, gady i ptaki. Na terenie gminy znajdują się również 2 parki w Policznie (pow. 4,05ha) i Czarnolesie (pow. 9,96ha). Znajduje się w nich 12 pomników przyrody. W parku w Policznie jest 8 pomników: 2 – dęby szypułkowe (550- i 200-letni), 2 – dęby pospolite (200- i 250-letni), 2 – lipy drobnolistne (200-letnie), klon pospolity (200-letni), grab pospolity (200-letni). Natomiast w parku w Czarnolesie znajdują się 4 pomniki: 2- dęby szypułkowe (170- i 250-letni), grab pospolity (90-letni) oraz sosna wejmutka (120-letnia).

Drugim zespołem przyrodniczo-krajobrazowym będzie fragment doliny Strugi Polickiej. Jest to wąwóz porośnięty olsem, z terenami zabagnionymi, ze stawami, z roślinnością szuwarowo-torfowiskową. Gniazdują tu liczne ptaki, występują liczne płazy.

Wiele pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania unikatowych zespołów genowych i typów środowisk objęto ochroną jako użytki ekologiczne. Na terenie Puszczy Kozienickiej, w jej części wchodzącej w powiat zwoleński ustanowiono ich 22. W planach kilku gmin wytypowano rejony do objęcia tą formą ochrony.

W obrębie gminy Kazanów korytarz ekologiczny doliny Iłżanki i Modrzejowicy obejmuje doliny tych rzek i dopływów Modrzejowicy-Muchy i Strugi Tęczowej (Tczówki). Na różnorodność i naturalność tych terenów składają się ekosystemy łąkowo-pastwiskowe, miejscami zatorfione z zespołami roślinności wodnej i bagiennej. Urozmaicone są licznymi zadrzewieniami, zarośniętymi starorzeczami i laskami. Mimo częściowej melioracji rzeka Iłżanka wciąż stanowi ostoję dla ptaków wodnych i błotnych. Żyje ich tu około 60 gatunków. Na podmokłej łące koło Osuchowa znajdują się stanowiska łąkowe chronionego rycyka. Między Kazanowem a Miechowem na rozległych 120 hektarowych łąkach gniazdują samotniki, strumieniówki, świerszczaki, krzywodzioby i słowiki rdzawe.

Korytarz ekologiczny rzeki Muchy i Kłonówki przebiega południkowo w zachodniej części gminy Tczów i stanowi niewielki fragment korytarza łączącego dwa obszary o znaczeniu krajowym - Puszcę Kozienicką i Podgórze Iłżeckie (poza obszarem powiatu). Doliny Kłonówki i Muchy mają płaskie dno i łagodne zbocza. Wzdłuż rzek ciągną się ekosystemy łąkowe z zadrzewieniami.

Mimo widocznych przekształceń krajobraz jest malowniczy i posiada znaczne walory hydrologiczne, klimatyczne, przyrodnicze i estetyczne.

Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Sycyna” utworzony został w 2003 roku i obejmuje swym zasięgiem stawy w dolinie Sycynki oraz park przy dawnym dworze Kochanowskich. Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Sycyna” leży na obszarze Równiny Radomskiej, gdzie dominują gleby wytworzone głównie z glin lekkich i średnich oraz z piasków nadglinowych.

Park zajmuje powierzchnię 1,15ha. Głównym elementem struktury ekologicznej terenu są doliny rzeczne. Rzeka Sycynka jest dopływem Zwolenki, która wpada do Wisły. Roślinność tego obszaru nie ma charakteru naturalnego. Większość drzewostanu stanowią nasadzenia z początków XX. W składzie gatunkowym dominują kasztanowce. Duże rozmiary osiągnęły także samosiewy, głównie topole i jesiony. Nad fundamentami dworu dominuje wyrosła w miejscu ganku dawnego dworu Kochanowskich potężna topola. Przy brzegu stawu występują gatunki łąkowe: jesion wyniosły, przytulia czepna (łąg olszowo-jesionowy). Krzewy występują nielicznie, głównie w pobliżu stawu. Pod drzewami roślinność jest skąpa, nie występuje tu zwarta murawa z uwagi na

duże zacienienie. Pojawiają się tu takie rośliny jak: podagrycznik pospolity, fiołek wonny, przytulia czepna, niezapominajka błotna.

Głównymi elementami krajobrazu Sycyny są:

- park widoczny w krajobrazie jako grupa drzew
- zespół stawów przechodzący w ols
- pola uprawne z zadrzewieniami śródpolnymi
- odległe lasy w postaci borów mieszanych
- młyn
- ruiny budynków folwarcznych
- szkoła
- budynki dawnych Państwowych Gospodarstw Rolnych (PGR)
- pomnik Jana Kochanowskiego
- obelisk z 1621 r.

Elementami dysharmonijnymi w krajobrazie są:

- budynki PGR bezpośrednio graniczące z terenem parku wpływają ujemnie na estetykę krajobrazu;
- budynek Szkoły Podstawowej;
- droga Zwoleń - Sandomierz jako źródło emisji gazów i pyłów oraz hałasu niekorzystnie wpływa na mikroklimat parku;
- ruiny budynków folwarcznych w zachodniej części parku.

Sycyna jest miejscem o ciekawej historii oraz bogatych walorach kulturowych i przyrodniczych, co stwarza możliwości rozwoju różnorodnej działalności. Jest miejscowością atrakcyjną turystycznie, związaną z życiem Jana Kochanowskiego. Czarnolas gdzie mieszkał oraz Zwoleń gdzie został pochowany są głównymi miejscami odwiedzanymi przez zwiedzających.

Na terenie parku planuje się realizację następujących funkcji:

Turystyczna. Przyjazdy zwiedzających indywidualnie oraz zorganizowanych grup: wycieczek szkolnych. Zwiedzanie parku i renesansowych parterów, młyna, pomnika Jana Kochanowskiego, obelisku, wypoczynek na terenie parku, spacery ścieżką dydaktyczną.

Edukacyjna. Partery jako świadectwo historii przybliżające epokę renesansu. Ścieżka dydaktyczna pokazująca zwiedzającym walory przyrodnicze Sycyny.

Centrum kulturalne. Park jako element powiązany przestrzennie z młynem - planowanym jako centrum konferencyjne i muzeum. Stanowi oprawę takich wydarzeń jak: konferencje, zjazdy, spotkania, koncerty, spotkania Towarzystwa Oświatowego Sycyna.

Promocyjna. Dla lokalnej społeczności park stanowi miejsce wypoczynku, spędzania wolnego czasu. Jako element promocyjny i przyciągający zwiedzających przyczynić się może do rozwoju ekonomicznego Sycyny.

Pomniki przyrody

Na terenie Kozienickiego Parku Krajobrazowego ochroną pomnikową objęto łącznie 263 obiekty, w tym na terenie Nadleśnictwa Zwoleń występuje 76 obiektów jako pomniki przyrody. Są to pojedyncze drzewa: dęby szypułkowe, dęby bezszypułkowe, buki pospolite, sosny pospolite, olcha czarna, klon, jawor, kasztanowiec zwyczajny, wiąz szypułkowy, sosna smołowa oraz dwie grupy drzew – w jednej z nich rośnie 9 modrzewi polskich i 3 jesiony wyniosłe, a w drugiej 12 dębów szypułkowych, dąb bezszypułkowy, sosna pospolita i jodła pospolita.

Użytki ekologiczne

Na terenie Nadleśnictwa Zwoleń wiele pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania zasobów genowych i typów środowisk uznano za użytki ekologiczne. Najliczniej spośród 215,8ha (41 szt.) użytków ekologicznych są reprezentowane: bagna i obniżenia terenu okresowo zalewane wodą, porośnięte charakterystyczną roślinnością i często kępami krzewów i drzew, dawne łąki i pastwiska, przeważnie silnie wilgotne, przez długi czas nieużytkowane, powierzchnie po zrębach, haliznach, płazowinach – najczęściej mocno wilgotne do zabagnionych bądź porośnięte szuwarami, będące siedliskiem ptactwa wodnego.

2.2. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Rzeźba terenu

Obszar powiatu położony jest w dwóch strefach:

- mezoregion Równina Radomska – makroregion Wzniesienia Południowomazowieckie
- mezoregion Równina Kozienicka - makroregion Nizina Środkowomazowiecka.

Rzeźba terenu tego obszaru jest słabo zróżnicowana, jest to wysoczyzna denudacyjna o dość monotonnym, prawie płaskim terenie nachylenia nie przekraczającym na ogół 5%, niekiedy przemodelowanym wałami wydmowymi (północna i południowa część gminy Zwoleń), której towarzyszą zgłębienia deflacyjne, okresowo zawodnione. Na wysoczyźnie występują również zagłębienia bezodpływowe powstałe na skutek nierównomiernej akumulacji lodowca. Małopolski Przełom Wisły obejmuje dolinę rzeki na długości około 82 km i od 1,5 km do 10 km szerokości. Wysokość zboczy doliny wynosi około 60-80m. Są one wymodelowane w warstwach kredowych. W dnie doliny występują mady rzeczne.

Najstarszymi utworami nawierconymi na terenie powiatu zwoleńskiego są iłowce, łupki węglanowe, piaskowce i mułowce karbonu. Na nich zalegają utwory mezozoiczne reprezentowane przez osady jury górnej oraz kredy dolnej i górnej.

Surowce mineralne

Na terenie powiatu zwoleńskiego stwierdzono występowanie kruszyw naturalnych drobnych i grubych, surowców ilastych, torfów, opok i kredy piszącej.

Kruszywo naturalne występuje na całym omawianym terenie i jest wykształcone w postaci piasków i żwirów wodnolodowcowych i czołowomorenowych, piasków eolicznych i rezidualnych oraz piasków i żwirów rzecznych. Są one eksploatowane dorywczo na terenie powiatu przez okoliczną ludność dla celów lokalnych.

Wydobycie surowca prowadzone jest na terenie nie rozpoznanym geologicznie, bez wymaganej prawem geologicznym i górniczym koncesji na eksploatację. Na terenie powiatu znajduje się duża ilość „dzikich” wyrobisk, które wymagają rekultywacji, tym bardziej, że część z nich jest wykorzystywana do składowania odpadów komunalnych przez okoliczną ludność. W samej gminie Zwoleń rekultywacji wymaga ponad 70 takich obiektów.

Surowce ilaste to ility zastoiskowe i gliny. W przeszłości były one eksploatowane w wyrobisku cegielni Policzna, która istniała do 1970 roku. W złożu pozostało jeszcze 30 tys. m³ surowca. Złoże zostało wykreślone z Bilansu Zasobów w 1998 roku. Prowadzone w latach siedemdziesiątych prace poszukiwawcze surowców ilastych do produkcji cegły zakończono wynikiem negatywnym. Gliny zwałowe występujące na terenie powiatu w izolowanych płatach cechuje nieregularne wykształcenie, typowe dla utworów lodowcowych. Są one silnie zmienione i nie spełniają norm jakościowych.

Torfy występujące na terenie powiatu związane są głównie z torfowiskami dolinnymi. Powstały one w obrębie płaskich dolin rzecznych i w zagłębieniach bezodpływowych. Są to torfowiska na ogół niskie, utworzone z torfów trzcinowych i turzycowych. Charakteryzują się małą miąższością i znaczną popielnością. Torfy zostały udokumentowane w złożu „Antonówka” (gm. Policzna), „Przyłęk”, „Mszadla Stara”, „Janowiec”, „Dolina rzeki Zwoleńki”, „Andrzejów-Borowiec” i „Tarczówka”. Obecnie żadne z nich nie jest eksploatowane. Na terenie złoża „Andrzejów-Borowiec” i „Antonówka” utworzono rezerваты. Na części pozostałych złóż utworzono użytki ekologiczne, a na innych są one projektowane. Przewidziane do eksploatacji złożo „Tarczówka”, położone na południowym skraju Puszczy Kozienickiej, nie powinno być eksploatowane ze względu na ochronę hydrogeologiczną i uwarunkowania przyrodnicze.

Górnokredowe opoki i kredy piszące z przewarstwieniami margli występujące pod pokrywą osadów czwartorzędowych stwierdzono na terenie gmin: Przyłęk, Tczów i Zwoleń. Na terenie gminy Kazanów występują opoki z przewarstwieniami margli i wapieni. W przeszłości były one eksploatowane i wykorzystywane jako kamień łamany w budownictwie gospodarczym. Na terenie powiatu dla kilku obszarów występowania opoki i kredy piszącej ustalono zasoby prognostyczne w kat. D₁ (Ciepielów VIIa i VIIc - gmina Tczów, Rudki, Ławeczko „A” i Ławeczko „B” - gmina Przyłęk, Ciepielów IIIc - gmina Zwoleń). Obecnie nie eksploatuje się opok i kredy piszącej.

Na omawianym terenie eksploatowane są jedynie piaski rzeczne, udokumentowane w dwóch złożach: Bierdzież i Ranachów.

Złoże Bierdzież w gminie Policzna udokumentowano w 2000 roku w kat. C₁. Na powierzchni 0,55ha występują plejstocenyjskie piaski średnioziarniste o miąższości 10,5m. Grubość nadkładu wynosi 0,3-0,4m, średnio 0,35m i stanowi go gleba. Użytkownik posiada koncesję ważną do 2010 roku. Dla złoża ustanowiono teren i obszar górniczy. Surowiec jest przydatny dla budownictwa i drogownictwa.

Złoże Ranachów w gminie Kazanów udokumentowano w 2001 roku w kat. C₁. Na powierzchni 0,79ha występują plejstocenyjskie piaski średnio- i drobnoziarniste z niewielką domieszką żwirów, o miąższości 2,7-5,7m (średnio 4,5m). Nadkład stanowi gleba o miąższości 0,3m. Stosunek grubości nadkładu do miąższości złoża wynosi 0,07, punkt piaskowy 99,0%, a zawartość pyłów 0,4%. Zasoby złoża wynoszą 60,4 tys. Mg. Użytkownik posiada koncesję ważną

do 2011 roku, dla złoża ustanowiono teren i obszar górniczy. Surowiec jest przydatny w budownictwie i drogownictwie.

Rekultywacja wyrobisk po zakończeniu eksploatacji rozpocznie się wyprofilowaniem jego ścian i zrzućeniem nadkładu na jego dno. Dla wyrobiska „Bierdzież” ustalono kierunek rolno-leśny, a dla „Ranachowa” lokalne władze podejmą decyzję w późniejszym terminie.

Klimat

Powiat zwoleński położony jest w radomskiej dzielnicy klimatycznej. Obszar powiatu charakteryzuje się korzystnymi warunkami klimatycznymi.

Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7,2-7,5°C. Najwyższe średnie temperatury notowane są w lipcu (18,7°C/23,4°C, a najniższa w lutym -7,1°C. Okres wegetacyjny trwa na tym terenie ok. 210-215 dni. Średnia roczna wilgotność względna powietrza wynosi ~80%. Suma opadów w skali roku wynosi ok. 550-650 mm. Pokrywa śnieżna utrzymuje się przez blisko 60 dni.

Częstym zjawiskiem nad terenami bagiennymi powiatu są unoszące się mgły. Parowanie wody z bagien i kanałów zwiększa ogólną wilgotność terenu. Udział dominujących wiatrów z sektora zachodniego wynosi 21%. Najmniej wiatrów wieje z północy i północnego wschodu. Latem i jesienią dominują wiatry zachodnie, wiosną wzrasta udział wiatrów z sektora północnego, a w zimie częste są wiatry południowo-wschodnie.

Zasoby wodne

Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe powiatu zwoleńskiego mają charakter nizinny. Pod względem hydrograficznym należą do dorzecza Wisły. W części południowo-wschodniej powiatu (gmina Przyłęk) granicę stanowi rzeka Wisła. W części północnej i środkowej przebiega dział II rzędu oddzielający dorzecze Zagożdżonki i rzeki Zwolenki, w jego części południowej dział II rzędu oddzielający dorzecza Iłżanki i Zwolenki, a w części wschodniej dział wodny również II rzędu oddzielający dorzecza Plewki i Iłżanki oraz Plewki i Zwolenki.

Na terenie powiatu mają swoje źródła rzeki: Zwolenka (dopływ Wisły), Tczówka (dopływ Modrzewianki), Piątkowy Stok (dopływ Zwolenki) i Plewka. Rzeki są niewielkie, posiadają liczne dopływy. W wyniku przeprowadzonych melioracji część z nich zatraciła swój naturalny charakter.

Wody rzek powiatu na przełomie lutego i marca mają charakter wezbraniowy (typ roztopowy), na przełomie lipca i sierpnia są to wezbrania letnie. Okresy niskich stanów wód występują w czerwcu i na początku lipca oraz jesieni. W czasie wyższych stanów wód Wisły zalewany jest częściowo teren miejscowości Lucimia w gminie Przyłęk. Na pewnym odcinku w tej miejscowości wały przeciwpowodziowe w niedostateczny sposób zabezpieczają ją przed zalewaniem, co niekorzystnie wpływa na znajdujący się w pobliżu rezerwat „Borowiec” będący ostoją wielu rzadkich zwierząt wodno-błotnych, między innymi żółwia błotnego.

W czasie wzmożonych opadów również wody rzeki Zwolenki występują z koryta i zalewają taras zalewowy. Na terenie powiatu, w gminie Zwoleń, opieką prawną jako użytek ekologiczny objęto Staw Moskol. Znajdują się tu również liczne drobne oczka wodne, stawy, sadzawki i zbiorniki przeciwpożarowe. Większość oczek wodnych wysycha i zarasta wierzbami i brzoźami.

Zasoby dyspozycyjne wód powierzchniowych powiatu nie są obliczone. Uzupełnieniem zasobów wód powierzchniowych na terenie powiatu

zwoleńskiego są niewielkie zbiorniki retencyjne. Jednym z nich jest zbiornik retencyjny w mieście Zwoleń przeznaczony do celów rekreacyjnych.

Wyniki badań jakości wód powierzchniowych prowadzonych dla rzeki Iłżanki i Zwolenki (dane za rok 2001).

Rzekę Iłżankę przebadano na odcinku 60,5 km. Stwierdzono, że pod względem fizykochemicznym klasyfikuje się w II i III klasie, pod względem bakteriologicznym w klasie II i III, a hydrobiologicznie w klasie III. Ogólna klasyfikacja potwierdza II i III klasę czystości rzeki. W obrębie powiatu rzeka ma II klasę czystości.

Rzeka Zwolenka została przebadana na odcinku 21km. Pod względem fizykochemicznym, niewielki 6,3 km odcinek niesie wody II i III klasy, pozostała część rzeki jest pozaklasowa. Pod względem bakteriologicznym 14,8 km odcinek odpowiada II i III klasie czystości, 6,2 km odcinek niesie wody pozaklasowe. Klasyfikacja hydrobiologiczna umieszcza wody Zwolenki na przebadanym odcinku w II i III klasie czystości. Ogólnie 1,8 km odcinek rzeki ma II klasę czystości, 4,5 km III klasę, a 14,7 km ma wody pozaklasowe. Na terenie powiatu są to wody w II i III klasie czystości.

Wody podziemne

Na terenie powiatu zwoleńskiego występuje kilka poziomów wód podziemnych:

- kredowy (GZWP „Niecka Radomska”),
- trzeciorzędowy
- niewielki fragment czwartorzędowego zbiornika (GZWP „Dolina Środkowej Wisły”).

Zbiornik „Niecka Radomska” podlega wysokiej ochronie wód, a jego szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 820 tyś, m³/d. Znaczenie użytkowe mają jedynie poziomy kredowy i czwartorzędowy.

Kredowy poziom wodonośny związany jest osadami kredy górnej - spękanymi, szczelinowatymi utworami marglisto-wapiennymi. Wydajność studni jest zróżnicowana i wynosi od 4,0 m³/h do 119 m³/h. Poziom kredowy posiada częściową łączność hydrauliczną z poziomem czwartorzędowym.

Użytkowe wody podziemne zbiornika czwartorzędowego są związane z utworami piaszczystymi i piaszczysto-żwirowymi rzeczными i wodnolodowcowymi plejstocenu i holocenu. Ich wydajność jest uzależniona od opadów atmosferycznych i w większości przypadków jest niewielka.

Wyróżnia się trzy warstwy wód czwartorzędowych. Pierwsza, holocena występuje na głębokości 1,5-2,5m, związana jest z dolinami rzeczными, a jej wydajność uzależniona jest od wahań poziomu wód w ciekach. Druga warstwa występuje na głębokości 14,0-26,0m, a trzecia na głębokości 33,0-48,0 m. Są to warstwy plejstocena, związane z piaskami śródglinowymi, ujmowane są studniami głębinowymi o zmiennej wydajności (5,5-28 m³/h).

Na terenie powiatu zwoleńskiego nie prowadzi się monitoringu wód podziemnych. Najbliższy punkt pomiarowy znajduje się w Pionkach w powiecie radomskim. Analizie poddano wodę z ujęcia kredowo-czwartorzędowego, z głębokości 42,0m. Woda odpowiada II klasie czystości. Wodę z kredowego ujęcia, również w Pionkach, z głębokości 46,0 m zakwalifikowano jako wodę o wysokiej jakości.

Wody z utworów kredowych są średniej twardości, z nadmierną ilością związków żelaza, co powoduje ich mętnienie. Do picia nadają się dopiero po odżelazieniu. Pod względem bakteriologicznym nie budzą zastrzeżeń.

Poziom holoceniński zasilany jest głównie drogą infiltracji wód opadowych i przez kontakt z wodami cieków. Jakość wód cieków, ich stan sanitarny ma wpływ na stan bakteriologiczny poziomu holocenińskiego.

Wody kredowe i czwartorzędowe są podatne na zanieczyszczenia przez infiltracje zanieczyszczeń powierzchniowych. Czas migracji zanieczyszczeń na tych terenach wynosi od 25 do 100 lat.

Lasy

Powiat zwoleński jest regionem o średniej lesistości (ogólna powierzchnia lasów wynosi ok. 8620ha co stanowi ok. 15% powierzchni powiatu).

W granice powiatu, od strony północno-zachodniej wchodzi część Parku i jego otuliny. Są to tereny nadleśnictwa Zwoleń, obręb Zwoleń. Obręb Zwoleń wchodzi w skład Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Puszczy Kozienickiej”. Około 68% powierzchni lasów zajmują ubogie siedliska borowe. W drzewostanie dominuje sosna, dąb stanowi 2,3%, jodła 1,4%, brzoza 1,8%, a olcha 4,7%. Średni wiek drzewostanów to 57 lat, a ich zasobność wynosi 220m³ na 1ha.

Poza Puszczą Kozienicką niewielkie kompleksy leśne występują w wielu miejscach. Są one własnością prywatną. Gatunkiem przeważającym w tych lasach są drzewa iglaste, dominują słabe siedliska borowe. Jako gatunki domieszkowe występują brzoza, dąb, olsza szara i czarna, jodła, świerk, grab, lipa, klon, modrzew, jesion, wiąz i buk.

Na terenie powiatu planowanymi działaniami objęte są praktycznie tereny należące do nadleśnictwa Zwoleń i do obrębu Zwoleń, które mają na celu zachowanie bogatych zbiorowisk leśnych Puszczy Kozienickiej.

W miejscach, gdzie lasy uległy przekształceniu prowadzone są prace mające na celu odtworzenie drzewostanów zbliżonych do naturalnych oraz odbudowy zaburzonej retencji wodnej. Prowadzona przebudowa drzewostanów ma na celu zwiększenie udziału jodły i buka. Na powierzchniach zrębowych pozostawione są do biologicznej śmierci biogrupy zdrowych drzew w formie kęp z podszyciem i podrostem. Chroni się drzewa dziuplaste i martwe warunkujące występowanie wielu grup organizmów. W użytkowaniu lasów stosowane są głównie rębnie złożone. W ochronie lasów stosuje się metody biologiczne. Naturalna odporność drzewostanów kształtowana jest właśnie przez wprowadzenie drzew i krzewów domieszkowych oraz aktywnej ochronie ptaków owadożernych, nietoperzy i mrówek. Wyznaczone zostały drzewostany nasienne sosny, dębu i olszy. Z nasion z nich uzyskiwanych hodowane są sadzonki stosowane w odnawianiu lasów w obrębie Puszczy Kozienickiej.

Gospodarka leśna prowadzona jest według specjalnie opracowanych zasad postępowania hodowlanego i ochronnego. Uwzględniają one ochronę różnorodności biologicznej oraz wielofunkcyjność i zrównoważony rozwój lasów.

Dla lasów prywatnych w większości gmin nie ma aktualnych planów urządzania lasów.

W celu poprawy retencji wodnej na terenie Puszczy wykonuje się małe, sztuczne zbiorniki wodne. Negatywny wpływ osad leśnych i przyleśnych zmniejsza się przez wymianę istniejących systemów grzewczych i instalację biologicznych oczyszczalni ścieków.

Lasy są siedliskiem większości dzikich gatunków zwierząt i roślin i stanowią główny czynnik równowagi ekologicznej. Spełniają trzy główne funkcje, w sposób naturalny lub w wyniku działań gospodarczych - ekologiczną, gospodarczą i społeczną.

Lasy stanowią podstawowy czynnik równowagi ekologicznej. Do głównych zadań z zakresu ochrony należy:

- zachowanie w stanie zbliżonym do naturalnego i odtworzenie śródleśnych zbiorników i cieków wodnych,
- właściwe funkcjonowanie ekosystemów i skuteczności ochrony przeciwpożarowej lasów,
- brzegi cieków i zbiorników, poza obszarami lasów i łąk powinny być umocnione przez obsadzanie drzewami i krzewami (ogranicza to również dopływ zanieczyszczeń i erozję),
- zachowanie w dolinach rzek naturalnych form przyrodniczych jako ostoi rzadkich gatunków roślin i zwierząt oraz regulatorów wilgotności siedlisk i klimatu lokalnego,
- zachowanie w stanie nienaruszonym śródleśnych nieużytków (bagna, trzęsawiska, wrzosowiska, wydmy) wraz z ich florą i fauną w celu ochrony pełnej różnorodności przyrodniczej,
- wzmożenie w ramach uzgodnień miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego starań o przywracanie lasów w strefach wododziałowych w celu zwiększenia retencji wodnej w lasach i zmniejszenia przemieszczania się zanieczyszczeń oraz erozji gleb.

Głównymi zagrożeniami zasobów leśnych powiatu zwoleńskiego są:

- czynniki naturalne - obniżenie poziomu wód gruntowych, deficyt opadów atmosferycznych, wiatr i śnieg powodujące osłabienie drzew, ataki szkodników, choroby drzew, susze powodujące zagrożenie pożarami,
- nierównomierna struktura lasów - występowanie wielu małych kompleksów leśnych będących w rękach prywatnych, dominacja lasów o strukturze jednopiętrowej,
- brak racjonalnej gospodarki w lasach prywatnych,
- przeznaczanie terenów cennych przyrodniczo pod zabudowę,
- wzmożona penetracja lasów przez ludność,
- zanieczyszczenie terenów leśnych (dzikie wysypiska śmieci, wydobywanie piasku).

Rośliny i zwierzęta

Środowisko przyrodnicze powiatu zwoleńskiego jest dobrze zachowane, świadczy o tym występowanie na jego terenie wielu gatunków zwierząt i roślin objętych ochroną gatunkową.

Najlepiej rozpoznane i rozpowszechnione są obszary północno-zachodnie powiatu, czyli lasy wchodzące w skład Kozienickiego Parku Krajobrazowego. Zachowało się tu wiele zbiorowisk leśnych o charakterze naturalnym. W drzewostanach dominuje sosna. Cennym elementem są występujące tu na granicy swych zasięgów jodła i buk oraz rzadkie modrzew polski i cis. W wielu miejscach występują stare bory z dorodnymi sosnami. Do bardzo rzadkich roślin należą rosnące tu m.in. zimoziół północny, wiciokrzew pomorski, bluszcz

pospolity, wawrzynek wilczełyko, lilia złotogłów, orlik pospolity, śnieżyczka przebiśnieg, pełnik europejski, czosnek niedźwiedzi, sasanka otwarta, bułownik czerwony i widłak. Na licznych torfowiskach rosną rzadkie rośliny bagienne: rosiczka okrągłolistna, bagno zwyczajne, borówka bagienna, żurawina błotna i fiołek torfowy. Chronione porosty to m.in. chrobotek reniferowy, płucnica islandzka, brodaczki. Do grzybów objętych ochroną należą: smardz jadalny i stożkowaty, sromotnik bezwstydnny, szmaciak gałęzisty, soplówka, żagwica listkowata i purchawica olbrzymia.

W wielu rejonach Puszczy w okresie urodzaju grzybów spotkać można licznie występujące: pieprzniki jadalne (kurki), borowiki, kozłarze, maślaki, czubajki i gąski, podgrzybki i rydze.

Wśród gniazdujących w Puszczy około 150 gatunków ptaków, na terenie powiatu zwoleńskiego występują dość liczne populacje chronionych żurawi, bocianów czarnych i kruków.

Wśród zwierzyny leśnej wyróżnić należy występujące na tym terenie duże ssaki: łosia, jelenia, sarnę oraz borsuka i lisa. Na uwagę zasługuje występowanie na terenie Parku aż 16 gatunków nietoperzy, wśród nich gatunków tak rzadkich jak mroczek posrebrzany, nocek wąsaty i mopek. Występuje tu również zagrożony wyginięciem żółw błotny oraz motyle wpisane do „Polskiej Czerwonej Księgi” - wietek gorycznik, modraczek i strzępotek. Poza obszarami Puszczy Kozienickiej dane na temat fauny powiatu są fragmentaryczne. Badania przyrodnicze koncentrowały się w dolinie Zwolenki oraz Wisły. Odnotowano obecność, co najmniej 19 gatunków ssaków, w tym 7 chronionych i 6 łownych. Do najcenniejszych gatunków małych ssaków zaliczyć należy ryjówkę aksamitną i chomika.

W dolinie Wisły i Zwolenki odnotowano łącznie 123 gatunki ptaków lęgowych. Wśród ptaków są wymienione gatunki umieszczone w „Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt” - siweczka obrożna, rybitwa białoczelna i kraska oraz derkacze znajdujące się w „Europejskiej Czerwonej Liście Zwierząt” - Stwierdzono sześć gatunków gadów i 13 płazów, wśród nich rzadkie kumaki nizinne, huczki ziemne i ropuchy paskówki.

W Zwolence występuje 19 gatunków ryb. Do najbardziej pospolitych należą: leszcze, płocie, karpie, jelce, klenie, sandacze i świnki. Oraz gatunki półwędrowne i wędrowne - certy, ciosy, węgorze i minogi rzeczne. W ichtiofaunie Zwolenki największe są populacje płoci, wzdręgi, karasi i okoni, do cenniejszych należą węgorze.

Poza obszarami objętymi Leśnym Kompleksem Promocyjnym „Lasy Puszczy Kozienickiej” drobne powierzchnie leśne porożrucane na terenie powiatu reprezentują głównie siedliska świeże borowe, z dominującą sosną. Podrzednie występują: brzoza, olsza i dąb. Przeważa drzewostan 40-80 letni.

Stosunkowo niewielkie powierzchnie zajmują zbiorowiska łąkowe. Skupione są głównie w dolinach rzek i cieków wodnych. Zbiorowiska te odznaczają się szczególnymi walorami przyrodniczymi, umożliwiają zachowanie dużej bioróżnorodności oraz pełnią funkcje wodno- i glebochronne, hydrologiczne, klimatyczno-higieniczne i krajobrazowe. Specyficznymi walorami przyrodniczymi odznaczają się występujące głównie w dolinach cieków, rzadziej w zagłębieniach bezodpływowych zespoły roślinności szuwarowo-torfowiskowej. Stwarzają one możliwości bytowania dla bogatego zespołu zwierząt związanych ze środowiskiem wodno-błotnym. Duże znaczenie dla powiatu mają zadrzewienia nie będące zbiorowiskami leśnymi. Są to:

- zadrzewienia przywodne, ciągnące się wzdłuż cieków wodnych (wierzby,

- olsze, brzozy, kruszyna),
- zadrzewienia przydrożne, towarzyszące ciągom komunikacyjnym,
 - zadrzewienia śródpolne, często porastające tereny nieużytkowane rolniczo i miedze (zarośla tarniny, dzikiej róży, jeżyn, derenia, pojedyncze drzewa).

Gleby

Gleby występujące na terenie powiatu zwoleńskiego w przewadze wytworzyły się z utworów czwartorzędowych - plejstocenijskich piasków, glin zwałowych, piasków gliniastych. Są to gleby typu bielcowego i pseudobielcowego, gleby brunatne oraz podrzędnie czarne ziemie zdegradowane. W obniżeniach terenu, w dolinach rzek i cieków wodnych oprócz gleb brunatnych kwaśnych i wylugowanych występują gleby torfowe, mułowe i glejowe oraz bardzo rzadko mady brunatne i właściwe.

Stan gleb powiatu jest ogólnie słaby, podstawowym problemem jest zabezpieczenie ich przed erozją, niszczeniem mechanicznym oraz zanieczyszczeniem substancjami szkodliwymi. Bardzo istotne jest również racjonalne stosowanie środków chemicznych i biologicznych, aby nie dopuścić do naruszenia równowagi przyrodniczej.

Zjawiska erozyjne na obszarze powiatu zwoleńskiego występują wzdłuż rzeki Zwoleńki, na obszarach o przeważających spadkach 6-8‰ okresowo narażonych na procesy erozji wodnej i uprawowej.

Zakwaszenia gleb

Zakwaszenia występują na terenach obniżonych, w dolinach rzek i cieków. Występują tam przeważnie gleby brunatne kwaśne. Kwasowość jako ważny wskaźnik degradacji gleb uprawnych, powodowana jest głównie przez naturalne czynniki klimatyczno-glebowe oraz przez niewłaściwe nawożenie mineralne. Na omawianym terenie jedynie w gminie Policzna około 92% gleb należy do kwaśnych i bardzo kwaśnych. Stwierdzono także występowanie metali ciężkich - kadmu, cynku, niklu i ołowiu (I stopień - zawartość podwyższona) oraz cynku (II stopień - zanieczyszczenie słabe). Nadmierna kwasowość gleb powoduje obniżenie ich produktywności i sprzyja migracji zanieczyszczeń w środowisku.

Zanieczyszczenia gleb substancjami chemicznymi

Na terenie powiatu nie ma punktu pomiarowego monitoringu chemizmu gleb. Najbliższy punkt znajduje się w Garbatce-Letnisko (pow. kozienicki). W pobranej tam próbie gleby oznaczono:

- właściwości podstawowe,
- skład jonowy kompleksu sorpcyjnego gleby,
- całkowitą zawartość składników mineralnych.

Uzyskane wyniki pozwoliły zakwalifikować pobraną próbę jako glebę o naturalnej zawartości metali ciężkich. Próbkę pobranej gleby V klasy bonitacyjnej miała odczyn pH 4,7 i zerową zawartość zanieczyszczeń Cd, Cu, Ni, Pb i Zn. Zanieczyszczenie wielocyklicznymi węglowodorami aromatycznymi i siarką siarczanową wyniosło 1°, co klasyfikuje ją do gleb niezanieczyszczonych.

Ponieważ powiat zwoleński, również jak rejon niedalekiej Garbatki-Letnisko jest typowo rolniczy i nie jest narażony na intensywny wpływ zanieczyszczeń przemysłowych dane te można przełożyć i na jego teren.

Dewastacja i degradacja gruntów

Gleby powiatu zwoleńskiego można zakwalifikować do gleb mało zdewastowanych i zdegradowanych. Ważne znaczenie ekologiczne w procesie ochrony gleb ma przeznaczenie gruntów rolnych V i VI klasy bonitacyjnej pod zalesienie. Konieczne jest również prowadzenie rekultywacji terenów po eksploatacji odkrywkowej złóż i miejsc „dzikiej” eksploatacji, a przede wszystkim zabezpieczenie ich przed składowaniem przez miejscową ludność odpadów.

- Stan gleb jest ogólnie słaby, jedynie w gminie Tczów i Przyłęk występuje gleby lepszej klasy
- Obszary narażone na procesy erozji znajdują się wzdłuż rzeki Zwoleńki, występują tam tereny o przeważających 6-8% spadkach
- Gleby kwaśne występują w obniżeniach terenu, dolinach rzek i cieków wodnych
- Gleby powiatu zwoleńskiego w większości nie są zanieczyszczone substancjami chemicznymi i kwalifikuje się je do gleb mało zdewastowanych i mało zdegradowanych.

Hałas

Jednym z najistotniejszych czynników determinujących jakość środowiska jest hałas. Wpływa on na pogorszenie standardu życia oraz powoduje ujemne skutki zdrowotne i społeczne. Hałas występujący w środowisku można podzielić na dwie kategorie: hałas komunikacyjno - drogowy i hałas przemysłowy.

Rozwój komunikacji i transportu oraz wzajemne przenikanie się terenów przemysłowych z obszarami zabudowy mieszkaniowej wymagających ochrony sprawia, że problem uciążliwości hałasu dotyczy obecnie mniejszych aglomeracji.

Do obiektów pogarszających akustyczny stan środowiska należą: droga krajowa nr 12 (połączenie wschód-zachód łączące Lublin z Łodzią) oraz na północ-południe (odcinek drogi nr 79 łączącej Warszawę z Tarnobrzegiem). Przecięcie tych dróg ma miejsce w środku Zwoleń. Dużym utrudnieniem dla miasta jest intensywny ruch ciężarowy w kierunku wschód-zachód. Droga nr 79 nie ma bezpośredniego przebiegu przez miasto i wykorzystuje obecnie odcinek drogi nr 12, trafiając w staromiejski układ uliczny całkowicie nie przygotowany na obecne i ciągle narastające obciążenie transportem samochodowym.

2.3. KOMUNIKACJA I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

DROGI I TRANSPORT

Powiat zwoleński ma dogodny układ drogowy, na który składają się drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Przez teren powiatu bieżą dwie główne drogi krajowe nr 12 (połączenie wschód-zachód łączące Lublin z Łodzią) i nr 79 (połączenie północ-południe łączące Warszawę z Tarnobrzegiem).

Wykaz dróg krajowych

- nr 12 Granica państwa – Łęknica - Żagań, Szprotawa - Dzieścimerowice, Głogów – Leszno – Kalisz - Łask, Sulejów – Opoczno – Radom – Zwoleń - Puławy – Kurów – Lublin – Piaski – Chełm – Dorohusk – Granica – państwa - **długość 24,7 km** przez teren powiatu
- nr 79 Warszawa - Góra Kalwaria, Konary – Kozienice - Zwoleń – Lipsko – Czekarzewice, Nowe Brzesko - Kraków –Trzebinia – Chrzanów – Jaworzno – Katowice – Chorzów – Bytom - **długość w 21 km** przez teren powiatu

Drogi te krzyżują się w środku miasta, co jest bardzo dużym utrudnieniem komunikacyjnym ze względu na duży ruch pojazdów ciężarowych na kierunku wschód-zachód. Średnie natężenie ruchu na drogach krajowych na tym obszarze wynosi ok. 18-20 tys. pojazdów umownych na dobę.

Drogi krajowe ogółem przebiegają przez powiat zwoleński na długości 45,7 km. Gęstość dróg krajowych przypadająca na 100 km² wynosi 8,00 km.

Przez teren powiatu przebiegają dwie drogi wojewódzkie nr 733 oraz 787.

Łączna długość w/w dróg wynosi 23,10 km.

- nr 733 Zakrzew – Wolanów – Kowala – Skaryszew – Karszówka **długość 15,8km** przez teren powiatu
- nr 787 droga 737 - stacja kolejowa Pionki – Suskowola – Sucha – Zwoleń **długość 7,3 km** przez teren powiatu

Gęstość dróg wojewódzkich przypadająca na 100 km² wynosi ok. 4,00 km.

Łączna długość dróg powiatowych wynosi i **249,475 km**. Gęstość dróg powiatowych przypadająca na 100 km² wynosi: 43,67 km.

W ciągach dróg powiatowych znajduje się 19 mostów oraz 235 przepustów.

Wykaz dróg powiatu zwoleńskiego

Tabela nr 3. Wykaz dróg powiatowych

Gmina	Numer drogi (stary)	Numer drogi	Nazwa drogi	Długość
				dróg (km)
Gmina Kazanów	34-442	4502W	Kazanów - Kopiec	7,118
	34-443	3536W	Odechów - Kowalków - Sienno	6,270
	34-455	3548W	Iłża - Wólka Gonciarska	2,550
	34-549	4513W	Zwoleń - Kazanów	7,413
	34-552	4516W	Bartodzieje - Kazanów	3,000
	34-553	4517W	Osuchów - Wólka Gonciarska	5,830

	34-554	4518W	Kazanów-Ostrownica-Kowalków	9,795
	34-555	4519W	Kazanów - Wielgie	2,000
	34-556	4520W	Kroczeń Mniejszy - Pcin	2,360
			Razem:	46,336
Gmina Policzna	34-423	3520W	Suskowola - Policzna	4,850
	34-535	4503W	Policzna - Stary Gródek	3,538
	34-536	4504W	Stary Gródek - Sarnów	4,445
	34-537	1742W	Garbatka - Czarnolas	6,116
	34-538	4505W	Policzna-Chechły-do dr.12	12,300
	34-539	4506W	Zwoleń - Sarnów	9,400
	34-540	1743W	Gniewoszków - Chechły	0,835
	34-544	4509W	Władysławów - Ługi	4,590
			Razem:	46,074
Gmina Przyłęk	34-565	4522W	Załązy - Zamość	1,895
	34-538	4505W	Policzna-Chechły - dr. 12	1,106
	34-564	4521W	Szczęście-Babin	3,797
	34-566	4523W	Polesie - Wólka Łagowska	2,444
	34-567	4524W	Pająków - Ławeczko gr.w.(Janowiec)	8,120
	34-568	4525W	Zamość-Mszadla Dolna	6,200
	34-569	4526W	Łagów - Przyłęk	7,063
	34-570	4527W	Nowa Zielonka -Łaguszów	9,519
	34-571	4528W	Zwoleń - Baryczka-gr.w.(Janowiec)	13,733
	34-572	4529W	Jasieniec Solecki - Mierziączka	1,475
	34-573	4530W	Babin - Stara Tymienica	3,400
	34-574	4531W	Lipiny - Lucimia	7,847
	34-578	1937W	Chotcza Górna-Lucimia-gr.w.(Janowice)	4,800
			Razem:	71,399
Gmina Tczów	34-438	3532W	Gózd - Rawica	2,350
	34-439	3533W	Kłonówek - Rawica	1,445
	34-440	3534W	Makowiec - Rawica	2,470
	34-545	4510W	Nowa Rawica - Borki	3,793
	34-547	4511W	Miodne - Bartodzieje	3,640
	34-548	4512W	Zwoleń - Tczów	6,060
	34-551	4515W	Tczów - Wincentów	8,372
	34-552	4516W	Bartodzieje - Kazanów	5,438
			Razem:	33,568

Gmina Zwoleń	34-423	3520W	Suskowola - Policzna	3,681
	34-427	3569W	Sucha - Męciszów	1,960
	34-539	4506W	Zwoleń - Sarnów	5,015
	34-542	4507W	Jedlanka - Karczówka	3,025
	34-543	4508W	Zwoleń - Filipinów	8,072
			w mieście - ulice Lubelska i Słowackiego	
	34-544	4509W	Władysławów - Ługi	1,755
	34-548	4512W	Zwoleń - Tczów	3,660
			w mieście - ul. Żeromskiego	
	34-549	4513W	Zwoleń - Kazanów	6,815
			w mieście - ulice Targowa i Hubala	
	34-550	4514W	Droga przez wieś Sydół	3,500
	34-564	4521W	Szczęście - Babin	1,250
	34-570	4527W	Nowa Zielonka - Łaguszów	2,500
	34-571	4528W	Zwoleń - Baryczka-gr.w.(Janowiec)	4,300
			w mieście - ul. Wiślana	
	34-572	4529W	Jasieniec Solecki - Mierziączka	6,115
	-	4532W	ul. Armii Krajowej	0,450
		Razem:	52,098	
		Razem drogi w powiecie	249,475	

Źródło: Powiatowy Zarząd Dróg w Zwoleniu

Ruch drogowy koncentruje się głównie na drogach krajowych nr 12 Radom-Lublin i nr 79 Warszawa-Sandomierz, drogach wojewódzkich nr 733 Zakrzew-Skaryszew i nr 787 stacja kolejowa Pionki-Zwoleń oraz na drogach powiatowych. Większość tych dróg stanowi bezpośrednio trasy dojazdowe do miasta Zwoleń oraz do gmin powiatu.

Całkowita długość sieci dróg gminnych wynosi 498,3 km, z czego większość z nich posiada nawierzchnię gruntową lub tłuczniową.

Długość dróg gminnych w poszczególnych gminach powiatu przedstawia się następująco:

- gmina Kazanów – 76,3km
- gmina Policzna – 107km
- gmina Przyłek – 99km
- gmina Tczów – 34km
- gmina Zwoleń – 182km

Pomimo bieżących modernizacji stan dróg jest nadal niezadawalający. Odpowiedzialny za drogi powiatowe – Powiatowy Zarząd Dróg w Zwoleniu – otrzymuje środki, które pozwalają tylko na niezbędne remonty i modernizacje. Dlatego powiat upatruje szansę w pozyskiwaniu środków na te inwestycje ze źródeł zewnętrznych, zwłaszcza z funduszy strukturalnych UE.

Transport publiczny

Zwoleń nie posiada stacji kolejowej, niemniej jednak posiada połączenia autobusowe z Lublinem, Warszawą, Radomiem, Katowicami, Łodzią, Lipskiem, Koziencami, Puławami, Wrocławiem, Opolem, Kielcami i Ostrowcem Świętokrzyskim. Obsługiwane są przez PKS i firmy prywatne.

Zgodnie z trendami ogólnokrajowymi, dynamicznie rozwija się transport indywidualny. Pomimo wzrostu liczby samochodów indywidualnych nie wpływa to negatywnie na poziom bezpieczeństwa na drogach powiatu, ale powoduje problemy z miejscami do parkowania na obszarze miasta Zwolenia. Dlatego jednym z zaplanowanych zadań jest budowa parkingów w powiązaniu z tworzeniem ciągów komunikacyjnych, integrujących różne rodzaje transportu, położone na obrzeżach miasta Zwolenia lub dworcu autobusowym.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Obsługa infrastrukturalna oraz programowanie jej rozwoju zasadniczo pozostają w gestii samorządów gminnych. W związku z tym, zagadnienia infrastrukturalne nie będą przedmiotem obszernych analiz w diagnozie stanu powiatu. Wskazać jednak należy na wyróżnione obszary, w których zagadnienia obsługi infrastrukturalnej odgrywają rolę istotną z punktu widzenia zintegrowanego zarządzania lokalnymi zasobami i kierowania rozwojem zrównoważonym.

Ze względu na pożądaną **rozwój funkcji rekreacji i turystyki** na obszarze powiatu, szczególnego znaczenia nabierają zagadnienia ochrony środowiska. Z tego punktu widzenia najważniejszą rolę posiada obsługa za pomocą infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz gospodarka odpadami.

Gospodarka wodno-ściekowa

Stan systemu zaopatrzenia w wodę w gminach na terenie powiatu zwoleńskiego jest zróżnicowany – część gmin zakończyła proces wodociągowania, zaś dla części gmin budowa sieci jest jednym z ważniejszych zadań.

Problemem jest bardzo słabe wyposażenie terenów wiejskich w kanalizację sanitarną. Wg danych uzyskanych z poszczególnych gmin długość sieci wodociągowej wynosiła 413,85km, a kanalizacyjnej 66,33km. Ogromne dysproporcje pomiędzy rozwojem sieci kanalizacyjnej i wodociągowej powodują zagrożenie zanieczyszczenia środowiska ściekami z szamb, niekontrolowany wywóz, jak i infiltrację bezpośrednio przez dno.

Tabela nr 4. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna w powiecie zwoleńskim w rozbiciu na poszczególne gminy

Gmina	Sieć (w km)		Przyłącza do budynków mieszkalnych	
	wodociągowa	kanalizacyjna	wodociągowa	kanalizacyjna
Kazanów	19,80	4,5	408	143
Policzna	131,31	16,73	1422	234
Przyłęk	141,20	-	1399	-
Tczów	66,10	24,8	1228	269
Zwoleń	55,40	20,3	2195	1310
Powiat ogółem	413,85	66,33	6652	1956

Źródło: Wyliczenie własne na podstawie danych uzyskanych z gmin

Stan infrastruktury technicznej związanej z gospodarką ściekową uzależniony jest w dużej mierze od struktury osadniczej, rozproszenia zabudowy, wielkości gmin oraz od możliwości finansowych. Te same czynniki warunkują dalszy rozwój infrastruktury, jego tempo i końcowy efekt.

Długość sieci kanalizacyjnej na obszarze powiatu wynosi 66,33km. W porównaniu z uzbrojeniem powiatu w sieć wodociągową wskaźniki ogólnej długości sieci kanalizacyjnej i jej zagęszczenia wykazują niedobór rzędu 84%.

Na terenie powiatu zwoleńskiego funkcjonuje 10 oczyszczalni ścieków odprowadzających swe ścieki głównie do rzeki Zwolenki (bezpośrednio lub za pomocą rowów melioracyjnych). W gminie Policzna w miejscowości Czarnolas w roku bieżącym będzie budowana oczyszczalnia ścieków wraz z siecią kanalizacyjną.

Sytuacja infrastruktury technicznej w poszczególnych gminach przedstawia się następująco:

W gminie **Kazanów** (na pograniczu msc. Kazanów i Kroczów Większy) funkcjonuje oczyszczalnia biologiczno-mechaniczna. Wielkość przerobu to 110m³/d. Obsługuje 441 osób, a docelowo może obsługiwać 855 osób. Sieć wodociągowa liczy 19,8km, do której podłączonych jest 408 gospodarstw. Przyłączone miejscowości to: Kazanów, Miechów Wieś, Osuchów, Dębica, część wsi Kroczów Większy. Gmina w 2007 roku planuje dalsze inwestycje w zakresie budowy sieci wodociągowej o dł. ok. 14,2km dla wsi Kroczów Większy, Kroczów Mniejszy, Ranachów oraz w kolejnych latach następujących wsi: Ostrownica Wieś, Ostrownica Kolonia, Ostrówka i w tzw. kompleksach „Kowalków”, „Zakrzówek”, „Niedarczów”.

Długość sieci kanalizacyjnej w gminie wynosi 4,5km, podłączonych jest 143 gospodarstwa, liczba mieszkańców z dostępem do sieci 441 osób z miejscowości Kazanów. Na przełomie 2007/2008 roku planuje się przyłączenie kolejnych wsi: Miechów Wieś i Miechów Kolonia.

Na terenie gminy **Policzna** znajduje się jedna oczyszczalnia ścieków. Jako jedna z 2 gmin w powiecie zwoleńskim jest niemal w 100% zwodociągowana. Długość sieci wodociągowej wynosi 131,31 km, do której podłączonych jest 1422 gospodarstwa. W miejscowości Policzna i Wilczowola wybudowana jest kanalizacja sanitarna, której długość wynosi 16,73km i podłączonych jest 234 gospodarstwa.

Gmina **Przyłęk** posiada jedną oczyszczalnię mechaniczno-biologiczną znajdującą się przy budynku Urzędu Gminy o wydajności 5m³/d. Długość sieci wodociągowej – 141,2 km, długość przyłączy - 67,3km, liczba przyłączy – 1399 szt. W gminie ok. 50 osób nie ma dostępu do sieci wodociągowej, tj. niespełna 1% mieszkańców. Można przyjąć, że gmina zakończyła proces wodociągowania w 100% zaspakajając potrzeby mieszkańców w dostęp do sieci wodociągowej. W 2007 roku postanowiono połączyć siecią wodociągową miejscowości Andrzejów z Lucimią i Lipiny ze Szlacheckim Lasem. Gmina uniezależni się od ujęcia wody „Brzeście” gm. Janowiec, woj. lubelskie. Powód: drastyczna różnica cen wody niekorzystna dla gminy Przyłęk. Na terenie gminy nie ma sieci kanalizacyjnej.

Na terenie gminy **Tczów** znajduje się jedna oczyszczalnia biologiczno-mechaniczna. W Tczowie znajduje się stacja wodociągowa, która zaopatruje w wodę gminę. Długość sieci wodociągowej – 66,10km. Niespełna 1,7% mieszkańców gminy nie ma dostępu do sieci wodociągowej. Długość sieci kanalizacyjnej liczy 24,8km, z czego podłączonych do sieci jest 1076 mieszkańców, co stanowi ok. 27% wszystkich mieszkańców gminy.

Gmina **Zwoleń** posiada oczyszczalnię ścieków mechaniczno-biologiczną o przepustowości 2500m³/d. Długość sieci wodociągowej wynosi 55,4km, dostęp do sieci ma ok. 56% mieszkańców gminy tj. ok. 8780 osób. Sieć kanalizacyjna ma długość 20,3km, do której podłączonych jest. ok. 5240 mieszkańców, co stanowi 1/3 ogółu ludności w mieście i gminie Zwoleń.

W większości gospodarstw występują ujęcia przydomowe – studnie kopane, będące w wielu przypadkach głównym źródłem zaopatrzenia w wodę, lub też stanowią uzupełnienie w zaopatrzenie w wodę na cele gospodarczo – rolnicze w gospodarstwach już zwodociągowanych.

Gospodarka wodno-ściekowa na terenie powiatu zwoleńskiego nie jest w wystarczającym stopniu rozwinięta. Obecnie celem priorytetowym jest podniesienie stopnia skanalizowania poszczególnych miejscowości z terenu

powiatu. Wybudowanie oczyszczalni ścieków na terenie gmin powiatu miałyby pozytywne odniesienie do obniżenia odprowadzanych zanieczyszczeń do gruntu i jednocześnie wpłynęłyby w dużej mierze na poprawę jakości wód wielu rzek powiatu.

Gospodarka odpadami

Na obszarze powiatu zwoleńskiego obecnie funkcjonuje 1 prawidłowo urządzone składowisko odpadów komunalnych, które znajduje się w Zwoleniu. Powierzchnia eksploatacyjna składowiska wynosi 1,58ha. Przewidziana do składowania na wysypisko ilość odpadów wynosi 59,250MG. Składowisko w Zwoleniu jest dobrze zabezpieczone i nie stanowi bezpośredniego zagrożenia dla środowiska. Pozostałe gminy nie posiadają składowiska odpadów.

W przypadku z gminy Policzna odpady trafiają na wysypisko śmieci w Garbatce Zbuczyn (pow. kozienicki). Gospodarka odpadami w Policznie prowadzona jest przez zbiórkę śmieci niesegregowanych w kontenerach KP-7m³ usytuowanych w każdej wsi. Natomiast odpady komunalne niesegregowane z terenu gminy Kazanów w kontenerach typ KPZ są wywożone na składowiska PPH „Radkom” w Radomiu przez upoważnione podmioty. Koncesje na wywóz odpadów posiada firma PPH „Interbud” Sp. z o.o. Radom.

Teren powiatu zwoleńskiego objęty jest zorganizowanym usuwaniem odpadów komunalnych. Koncesje na wywóz odpadów posiadają firmy prywatne, które obsługują gminy, tj: Przedsiębiorstwo Wywozu Nieczystości Stałych „ALMAX” Radom (odpady komunalne) i Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych „ATK-Recykling” Radom (odpady komunalne + ścieki) oraz jedna spółka z udziałem gminy tj. Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o w Zwoleniu (odpady komunalne - ścieki).

W powiecie przeważają tereny o charakterze wiejskim. Znaczna część odpadów jest wykorzystywana w miejscach ich wytworzenia - spalona w paleniskach domowych lub wykorzystana jako pasza czy nawóz. Spośród pozostałych odpadów tylko część jest odbierana od mieszkańców. Pewna ilość odpadów jest składowana na tak zwanych „dzikich składowiskach”. W tym celu wykorzystywane są głównie miejsca po nielegalnej eksploatacji kruszywa.

Ze względu na brak odpowiedniej ilości składowisk odpadów w najbliższym czasie należy rozważyć dwie możliwości tj. rozpowszechnić i racjonalnie wdrażać segregację odpadów, recykling lub wybudować nowe obiekty, które będą spełniały normy unijne. Można stwierdzić, że brak składowisk odpadów w gminach ma również pozytywne uwarunkowanie, ponieważ eliminuje potencjalne źródło zagrożeń środowiska.

Elektroenergetyka

Powiat Zwoleński posiada jedną stację transformatorową 110/15 kV (GPZ) zlokalizowaną w Zwoleniu o mocy zainstalowanej 26 MVA obecnie obciążoną średnio w ok. 22 %-ach (w szczycie do 35%), z wewnętrzną rozdzielnią średniego napięcia o 32 polach w tym 2 pola rezerwowe. Z rozdzielni tej wyprowadzone jest 19 ciągów liniowych o łącznej długości 510,5 km (w tym 22,1 km linii kablowych), zasilających 385 stacji transformatorowych 15/0,4 kV w posiadaniu „ZEORK” i 21 stacji, których właścicielami są odbiorcy. Łączna moc transformatorów zainstalowanych na tych stacjach wynosi 32,9 MVA.

Obciążenie na stacjach Rejonowego Zakładu Energetyki w Zwoleniu wynosi ok. 24%. Wiek w/w linii to:

- 194,5km linii napowietrznych i 13,03km kablowych w wieku do 15 lat

- 190,6 km linii napowietrznych i 7,66 km kablowych w wieku od 15 do 30 lat
- 103,3 km linii napowietrznych i 0,41 km kablowych w wieku pow. 30 lat.

Obecnie nie przewiduje się większych nakładów na dalszą rozbudowę tych urządzeń, środki finansowe przeznaczone są głównie na odtworzenie istniejących urządzeń i ich bieżącą eksploatację. Dlatego też działania podejmowane przez gminy w zakresie elektroenergetyki dotyczą głównie modernizacji urządzeń elektrycznych zwłaszcza punktów oświetlenia ulicznego (na energooszczędne) i dostosowanie ich do potrzeb mieszkańców.

Sieć ciepłownicza

Na terenie powiatu brak jest sieci centralnej. Każdy budynek czy zakład produkcyjny posiada swoje źródło ciepła. Brak większych lokalnych kotłowni jest powodem tego, że sytuacja ciepłownicza jest dość trudna i pochłania znaczne kwoty budżetu poszczególnych gmin. Na terenie powiatu funkcjonuje szereg małych kotłowni lokalnych, opalanych różnymi materiałami, jak: węgiel, koks, drewno, gaz. Kotłownie lokalne znajdują się przeważnie w obiektach użyteczności publicznej tj. szkoły, ośrodki zdrowia, banki, urzędy gmin, obiekty kultury itp.

Zaopatrzenie w gaz

Analizując stopień gazyfikacji w powiecie obserwujemy bardzo powolne tempo jej rozwoju.

System zasilania miasta w gaz ziemny oparty jest na gazociągu średniego ciśnienia relacji Bogucin-Policzna-Zwoleń i stację gazową I stopnia w Bogucinie. Sieć gazowa w mieście jest w dobrym stanie technicznym i prawidłowo eksploatowana. Gazociąg ten może sprostać zwiększonemu zapotrzebowaniu. W gminie sieć gazowa istnieje jedynie w Strykowicach Górnych.

Z gazu przewodowego korzysta ok. 14% mieszkańców. Jest to znacznie mniej niż średnia dla miasta dawnego województwa radomskiego. Pozostałe 86% mieszkańców miasta korzysta z gazu w butlach lub innych nośnikach energii. Z gazu korzystają instytucje publiczne posadowione w Zwoleniu oraz PSP w Strykowicach Górnych.

Gmina Policzna jest częściowo uzbrojona w sieć dystrybucyjną gazu przewodowego poprzez gazociąg średnioprężny Bogucin – Policzna - Zwoleń, poprowadzony od gazociągu wysokoprężnego relacji Radom-Kozienice. Gazociąg o średnicy 200mm przechodzi w korytarzu drogi krajowej nr 79 z odgałęzieniem do Czarnolasu. W gaz przewodowy wyposażone zostały dwie największe miejscowości gminy: Policzna i Czarnolas oraz Świetlikowa Wola, Stanisławów, Andrzejówka, Wilczowola, Wojciechówka położone w ciągach istniejącego uzbrojenia. Uzupełnienie stanowi zaopatrywanie się ludności w gaz indywidualnie przewodowo z butli typu „dom-gaz”.

Pozostałe gminy nie posiadają sieci gazowej. Mieszkańcy gmin zaopatrują się w gaz propan – butan, głównie z butli 11kg. Dostawcami gazu są indywidualne podmioty. Gaz sprzedawany jest w punktach sprzedaży gazu usytuowanych na terenach gmin.

Telekomunikacja

Potrzeby telefoniczne na terenie powiatu zapewnia Telekomunikacja Polska S.A. Drugim operatorem sieci telekomunikacyjnej jest „Pilicka Telefonía”. Na terenie powiatu znajdują się także przekaźniki telefonii komórkowej. Na terenie gminy Przyłęk nie ma dobrego zasięgu Era GSM.

2.4. ŚRODOWISKO KULTUROWE

Powiat zwoleński można zaliczyć do obszarów o relatywnie dużej atrakcyjności środowiska kulturowego. Dotyczy to zwłaszcza dziedzictwa kultury materialnej (zespoły pałacowo-parkowe, dworki, budowle sakralne itp.). Należą do nich:

DWÓR W CZARNOLESIE - w obecnym dworze (zbudowanym w połowie XIX w. dla Władysława Jabłonkowskiego, w miejscu spalonego w 1853r. dworu modrzewiowego z 1789r.) – od 1961r. mieści się Muzeum Jana Kochanowskiego. W czarnoleskim parku znajduje się kaplica z lat 1826-1840, wzniesiona na fundamentach dworu poety. W tym romantycznym zakątku

znajduje się popiersie Piotra Kochanowskiego (bratanka poety), oraz pomnik córki Urszulki. Przed dworem stoi pomnik mistrza Jana, wykonany przez rzeźbiarza Mieczysława Weltera w 1980r.

KOŚCIÓŁ W KAZANOWIE - początek budowy Kościoła Parafialnego Przemienienia Pańskiego w Kazanowie to rok 1788. Budowę zakończono 3 lata później. Na uwagę zasługuje XVIII-wieczne wyposażenie wnętrza budowli. W ołtarzu głównym znajduje się rokokowa rzeźba św. Piotra i Pawła oraz obraz Przemienienia Pańskiego. Ołtarze boczne są barokowo-klasycystyczne z początku XIX w.

fot. Marcin Sołtysiak

KOŚCIÓŁ W GRÓDKU - Parafia p.w. Trójcy Świętej w Gródku powstała w końcu wieku XVI (1595 rok). Najcenniejszym zabytkiem wnętrza świątyni jest późnorenesansowe drewniane Epitafium Andrzeja Kochanowskiego. Ponadto znajdują się tam krucyfiks z XVIIw z późnego renesansu o gotyckich reminiscencjach, chrzcielnica z oktagonálną czaszą i główkami aniołów oraz pokrywą w kształcie kopuły kościoła. W

kruchcie jest umieszczona barokowa kropielnica, a przy niej krucyfiks z XVIIIw. z głową Chrystusa pochyloną w prawo i pięknie modelowanym ciałem. Organy pochodzą z 1850r. z warsztatu Leopolda i Andrzeja Blombergów z Warszawy. Wśród innych zabytków kościoła w Gródku należy wymienić krzyż relikwiarzowy z 1633r. z relikwiami św. Klemencji, o pięknych ornamentach roślinnych. Warto wspomnieć również o barokowej monstrancji z rzadko występującą koroną ponad tak zwaną glorię, czyli promienie wokół puszek. Na północnej ścianie nawy znajdują się fragmenty polichromii późnorenesansowej z końca XVI wieku.

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY W ZWOLENIU

Najstarszym, zabytkiem Zwolenia jest XVI-wieczny kościół parafialny p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego (powstający w latach 1564-1595). Pierwotnie był drewniany, w 1559r. spalony. Obecny murowany etapami: przed 1578r. - prezbiterium, a przed 1585r. - nawa. Ok. 1610r. dobudowana została kaplica z fundacji Adama Kochanowskiego - sędziego ziemi lubelskiej zwana „Kaplicą Kochanowskich”.

Kaplica Kochanowskich zbudowana na rzucie kwadratu, nakryta ośmioboczną kopułą nadwieszoną na narożnych trampach i zwieńczona latarnią. Nowe okna przebite w ścianach bocznych. Okna są w obramowaniach późnorenesansowych. Na północnej ścianie fragmenty polichromii renesansowej i barokowej pod dawnym ołtarzem. W kaplicy znajduje się pięć epitafiów z inskrypcjami łacińskimi, a wśród nich poety Jana Kochanowskiego. Zamieszczony jest tu popiersie poety w stroju włoskim w udrapowanym płaszczu z kryzą. W prawej ręce poeta trzyma rękawiczki, w lewej zaś fałdę płaszcza. Na tablicy inskrypcyjnej we wczesnobarokowym obramowaniu z herbem Korwin, łaciński tekst, kto tu spoczywa. Na zachodniej ścianie mieści się epitafium Piotra, syna Mikołaja - synowca poety, znanego literata.

Przed wiekami, w podziemiach kaplicy Kochanowskich chowano członków rodziny, którzy mieszkali w parafii zwoleńskiej. W 1830r. woda zalała podziemia kaplicy i już nie można było odróżnić trumny poety od innych. Na polecenie proboszcza wydobyto 16 trumien i złożono je na przykościelnym cmentarzu. Na pocz. XX w, prochy z cmentarza przeniesiono pod posadzkę kostnicy. W ramach przygotowań do 450 rocznicy urodzin Wielkiego Poety, naukowcy przeprowadzili szerokie badania archeologiczno-antropologiczne miejsca pochówku rodziny Kochanowskich, wydobyli ich szczątki i w czasie wielkiej uroczystości (1984) przeniesiono je do podziemi kaplicy Kochanowskich w kościele. Wśród nich są szczątki poety.

Od strony południowej kościoła znajduje się kaplica „Owadowskich” (1620-30) wzniesiona przez Zuzannę Wołucką - kasztelanową małogoską, wnuczkę Jana Kochanowskiego. Kaplica zbudowana jest na rzucie kwadratu, przykryta kopułą na pendentywach z latarnią. Wnętrze pokryte renesansową dekoracją stiukową. W XVIII-wiecznym ołtarzu głównym jest rzeźba ze sceną przedstawiającą zabójstwo biskupa krakowskiego Stanisława Szczepanowskiego i innymi postaciami. Na południowej ścianie jest polichromia art. Zdzisława

Gedliczki (1952), przedstawiająca akt nadania Zwoleńowi praw miejskich z centralną postacią króla Władysława Jagiełły. W ołtarzu głównym stoi krzyż Jezusa Chrystusa (1890), a po bokach barokowe rzeźby z XVIII w. Do zakrystii prowadzi wczesnorenesansowy portal z XVI w. oraz okute w żelazo odrzwia. Wokół świątyni znajduje się cmentarz przykościelny z licznymi nagrobkami z XVII-XVIII w.

DWÓR PRZEŹDZIECKICH
W POLICZNIE - wybudowany w 1886 roku przez hrabinę Marię Przeździecką. Pałac (wg projektu inż. Jerzego Wernera pochodzącego z Tyrolu) skomponowany w duchu późnego renesansu francuskiego połączono z boczną oficyną kuchenną drewnianą galerią. Główny gmach to dwukondygnacyjny budynek oblicowany czerwoną cegłą, ujęty boniowanymi lizenami z

piaskowca. Trójosiowy ryzalit środkowy, nakryty dachem mansardowym z łupku, poprzedza trójosiowy portyk podtrzymywany przez kanelowane kolumny doryckie. Na nich spoczywa taras pierwszego piętra. Ryzalit wieńczy attyka, w której zamknięty łukiem odcinkowym znajduje się herb rodu Przeździeckich. Budynek cechuje regularna artykulacja okien. Dekorację fasad stanowią: gzymsy, pilastry, lizeny, obramienia okien oraz płyciny podokienne. Wszystkie te elementy zaczerpnięte są z architektury francuskiej, z czasów Henryka IV i Ludwika XIII. Ich popularność na gruncie europejskim w II połowie XIX w. była olbrzymia. W 1945 roku w wyniku reformy rolnej nastąpiła parcelacja majątku ziemskiego Przeździeckich. W odremontowanym pałacu otwarto szkołę podstawową. Od 1982 roku zespół pałacowo - parkowy stał się siedzibą Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego. Na początku lat 90 - tych Ośrodek zlikwidowano, a w 1997 obiekt odzyskali dawni właściciele. Obecnie pałac nie jest dostępny dla zwiedzających.

Wśród obiektów wpisanych do Centralnego Rejestru Zabytków należą:

Kazanów

- cmentarz grzebalny gminy żydowskiej użytkowany od poł. XVIII w. do 1942r. w Kazanowie
- cmentarz parafii rzymsko katolickiej założony w 1807r., kwatery żołnierskie z I-szej wojny światowej i września 1939r. oraz kwatera partyzancka
- kościół parafialny p.w. Przemienienia Pańskiego 1788-1790 oraz ogrodzenie cmentarza z kapliczką i bramą z XIX/XX w.

Przyłęk

- kaplica w stylu neogotyckim, wybudowana na przełomie XIX/XX w. w Grabowie nad Wisłą
- kaplica p.w. św. Zofii przy parafii w Grabowie n. Wisłą
- Kapliczka z XIX w. w Mszadli Dolnej (nie wpisana)
- park podworski z poł. XIX w. w Grabowie nad Wisłą
- kościół parafialny p.w. św. Floriana, wzniesiony w l. 1862-63 w Łagowie

- cmentarz parafii rzymsko katolickiej w Łagowie (nie wpisany)
- dwór „Zwierzyniec” – Mszadla Stara (zburzony)

Policzna

- zespół dworski (dwór, kaplica dworska, park) w Czarnolesie
- kościół parafialny pw. św. Trójcy oraz dzwonnica w Gródku Starym
- gorzelniak. XIXw. – budynek murowany w Policznie
- neogotycki kościół parafialny pw. św. Stefana wzniesiony w l. 1889-94 w Policznie
- zespół pałacowo-parkowy z II poł. XIXw. (pałac, pawilon, brama wjazdowa, portiernia, park) w Policznie

Tczów

- dom drewniany z 1898r. w Bartodziejach
- spichlerz – obiekt drewniany w Rawicy
- dom nr 47 z 1872r. w Rawicy
- chałupa nr 65 z 1867r. w Tczowie
- kościół parafialny pw. Jana Chrzciciela wybudowany w l. 1910-1926 w Tczowie
- dom drewniany z ok. 1840r. z bali półtraktowych w Wilczym Ługu

Zwoleń:

- kościół parafialny w Zwoleniu p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego
- park pałacowy, poł. XIXw. w Jasieńcu Soleckim (Kolonia)
- kościół parafialny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP w Jasieńcu Soleckim
- zespół dworski w Sycynie (zarys fundamentów) wraz z parkiem
- zabytkowy układ urbanistyczny m. Zwolenia wraz z zabudową pierzejową rynku i budynkami przy ulicach Krakowskiej i Staropuławskiej
- cmentarz katolicki w Zwoleniu przy ul. Cmentarnej
- cmentarz żydowski w Zwoleniu przy ul. Chopina
- kaplica i cmentarz przykościelny w Zwoleniu
- teren pocmentarny przy ul. Wojska Polskiego w Zwoleniu
- kościół i cmentarz we wsi Ługi
- kapliczka przydrożna z 1621r. w Sycynie

Oprócz obiektów wpisanych do rejestru zabytków w gminach powiatu zwoleńskiego jest wiele pomników i miejsc pamięci narodowej, do których zaliczyć należy:

Kazanów

- pomnik żołnierzy II wojny światowej; mogiła zbiorowa „Bohaterskim żołnierzom II wojny światowej” na cmentarzu parafialnym w Kazanowie
- pomnik – mogiła zbiorowa pamięci poległych w walce z okupantem hitlerowskim i stalinowskim na cmentarzu parafialnym w Kazanowie

- pomnik – mogiła zbiorowa osoby pomordowane przez hitlerowców w dniu 18.03.1942r. w lasku w Kazanowie
- mogiła zbiorowa – krzyż stalowy; żołnierzom z I wojny światowej niemieckim i austriackim na cmentarzu parafialnym w Kazanowie

Policzna

- cmentarz mogiły żołnierzy września, mogiła żołnierza z 1804r.
- cmentarz Gaj – mogiły żołnierzy z okresu I wojny światowej
- pomnik miejsca rozstrzelania w 1943r. przez Niemców 35 mieszkańców Policzny
- cmentarz - mogiły z okresu II wojny światowej – Czarnolas
- mogiły z okresu II wojny światowej (przy drodze do Czarnolasu) – Władysławów
- obelisk wystawiony dla upamiętnienia pacyfikacji wsi – Antoniówka
- pomnik Batalionów Chłopskich – odsłonięty w 2004 roku

Przyłęk

- pomnik w Mszadli Nowej - egzekucja 11 osób w 1942r.
- pomnik w Przyłęku - (obelisk ku Czci Odzyskania Niepodległości w r. 1918)
- mogiła zbiorowa na cmentarzu w Przyłęku – (pomordowanych w latach okupacji 1939-45)
- mogiła lotnika WP z 1939r – (kapitana T. Sędzielowskiego) na cmentarzu w Łagowie
- mogiła w Lucimi (las) – oficera ZSRR
- mogiła 2 saperów, ppłk. AK Józefa Pawlaka, ks. Kosyrzyka, na cmentarzu parafialnym w Łagowie
- miejsce egzekucji 19 mieszkańców Mszadli Starej przez hitlerowców w Mszadli Starej
- obelisk pamiątkowy, kamień+krzyż żelazny, 1928r w Lipinach

Tczów

- pomnik upamiętniający poległych żołnierzy 1914-1918 (na cmentarzu Rzym. - Kat. w Tczowie)
- pomnik upamiętniający mieszkańców pomordowanych przez hitlerowców w 1943 roku w Tczowie
- miejsce wiecznego spoczynku 7 osób zamordowanych przez faszystów niemieckich w 1943r. w Lucinie (las przy drodze dojazdowej do Lucina)

Zwoleń

- obelisk z XVIIw. w Sycynie
- pomnik nieznanego żołnierza
- pomnik ściana straceń
- mogiła zbiorowa osób pomordowanych przez hitlerowców w dniu 18.03.1942r. we wsi Karolin

- mogiła zbiorowa w Podborku (1943r.) - poświęcona ofiarom lewicowej partyzantki oraz ich rodzinom bestialsko zamordowanym w Podborku i okolicznych wsiach
- kwatera z 1945r. żołnierzy WP poległych w walce
- pomnik z 1945r. poświęcony „Pamięci Ofiar Stalinizmu Synowie Ziemi Zwoleńskiej”
- mogiła zbiorowa z 1946r. (tablica imienna wojska różnych narodowości)
- cmentarz rzymsko-katolicki – kwatery żołnierzy poległych w I wojnie światowej różnych narodowości

Znaczna część zasobów dziedzictwa kulturowego powiatu zwoleńskiego ma nie tylko lokalne ale i ogólnokrajowe znaczenie, są one przede wszystkim świadectwem historii i tradycji regionu. Jeżeli będą odpowiednio zadbane i wyeksponowane mogą przyczynić się do poprawy wizerunku i podniesienia atrakcyjności turystycznej. Ma to szczególne znaczenie na obszarze o unikatowych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, gdzie istnieje możliwość rozwoju turystyki.

2.5 TURYSTYKA, AGROTURYSTYKA I KULTURA

Powiat zwoleński, o zróżnicowanym charakterze krajobrazowym i bezcennych walorach przyrodniczych może stać się rejonem o charakterze turystycznym, agroturystycznym i letniskowym. Jest to również rejon predysponowany do rozwoju rolnictwa ekologicznego. Rolnictwo ekologiczne jest ważnym czynnikiem zwiększającym zatrudnienie na wsi, dostarcza nowych miejsc pracy oraz daje rolnikom dodatkowe źródło dochodu. Także rozwój działalności agroturystycznej stwarza ludności wiejskiej dodatkowe możliwości pracy, wykorzystanie istniejących zasobów mieszkaniowych, wykorzystanie produkowanej w gospodarstwie żywności o wysokiej jakości, przy jednoczesnym podnoszeniu poziomu kultury, infrastruktury otoczenia, ochrony zabytków i środowiska.

W powiecie działa kilka gospodarstw agroturystycznych. Znajdują się one w Lucimiu, Zwoleniu, Mostkach i Czarnolesie.

- Lucimia – Pan Jan Sowiński - 8 miejsc
- Zwoleń, ul. Wiślana 6 – Pani Oleksik Henryka - 8 miejsc
- Zwoleń-Mostki 117A – Pan Mroczek - 4 miejsca
- Zwoleń ul. Bulwar Targowy – Pan Tarasiński - 5 pokoi
- Czarnolas 115, gm. Policzna – Pani Stanisława Baran - 6 miejsc

Baza noclegowa na terenie powiatu zwoleńskiego nie jest zbyt rozbudowana i obejmuje m.in.:

- Motel MOGADOR – Florianów 7, ilość miejsc noclegowych - 30,
- Zajazd Agroturystyczny „Bar pod Sosnami” - Rudki, 24 miejsca noclegowe (Fiołna Adam)
- Zajazd Agroturystyczny „Brzozowy Raj” - Podzagajnik 135, ilość miejsc noclegowych - 15,

- Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zwoleniu (własność MKS „Zwolenianka”), ilość miejsc noclegowych – 40

oraz

- Hotel z restauracją na 122 miejsca łącznie (w tym: 32 miejsca hotelowe i 90 miejsc w restauracji) w Zwoleniu przy ul. Puławskiej (w trakcie budowy)

Atrakcyjność turystyczną powiatu i okolic potwierdza fakt, iż przez powiat przebiegają oznakowane szlaki turystyczne:

Piesze:

- Szlak żółty - Czarnolas-Policzna-Sucha-Linów – nadleśnictwo Zwoleń. Bardzo ciekawy, aczkolwiek krótki 20km szlak. Łatwy zarówno dla turystów kolarzy, jak i turystów pieszych. Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie to niewątpliwie największa atrakcja tego szlaku
- Szlak niebieski - Dość długi, trasa wynosi 106,4 km, ale stosunkowo łatwy, dla turystów pieszych i kolarzy, miejscami piaszczyste utrudnienia i brak oznakowania. Trasa szlaku niezwykle urozmaicona. Pierwsza jej część biegnie od Janowca (woj. lubelskie) poprzez lasy Polesia Wojszyńskiego. Na trasie szlaku poza atrakcjami przyrodniczymi liczne zabytki: Janowiec, Czarnolas, Gródek, Kozienice i Trzebień. Noclegi w Czarnolesie, Garbatce Letnisko, Kozienicach i Studziankach Pancernych.

Szlaki rowerowe:

- żółty - Lesiów PKP-Czarnolas. Długość 36,8km
- czerwony - Bartodzieje-Czarnolas. Długość całkowita 46km
- niebieski - Bałtów- Janowiec – Czarnolas. Długość ok. 30km

a także

- ścieżka rowerowa „Miodne” - rozpoczyna się od siedziby Nadleśnictwa położonej w miejscowości Miodne przy trasie Radom-Zwoleń. Trasa rowerowa przebiega przez południową część Puszczy Kozienickiej. Przed wyruszeniem na wycieczkę rowerową w Nadleśnictwie Zwoleń można uzyskać informację na temat przebiegu trasy ścieżki, której opis podzielony jest na 5 odcinków. Trasa ścieżki oznaczona jest czerwonymi paskami na drzewach. Długość ścieżki wynosi około 18 km

Na terenie Nadleśnictwa Zwoleń (Leśny Kompleks Promocyjny „Puszcza Kozienicka”) znajduje się ścieżka przyrodniczo-leśna „Miodne” i służy jako obiekt edukacji przyrodniczo-leśnej oraz turystyce. Na trasie ścieżki znajdują się dwa rezerваты przyrody: „Miodne” i „Ługi Helenowskie” oraz kilka pomników przyrody – stare dęby i buki. W czasie zwiedzania ścieżki można zaobserwować różne stadia rozwojowe lasu od upraw leśnych do starych drzewostanów. Spotkać tu można również chronione i rzadkie rośliny, grzyby oraz liczne gatunki ptaków i ssaków leśnych. Fragment ścieżki, około 600m, przebiega przez siedliska wilgotne w rezerwacie „Ługi Helenowskie” wzdłuż największego bagna w Puszczy Kozienickiej, zwanego „Wielkim Ługiem”. W tym punkcie znajduje się miejsce widokowe i kładka nad bagnem. Całkowita długość ścieżki wynosi ok. 3,5km, a jej przebieg oznakowany jest strzałkami koloru białego na zielonym tle od początku do końca trasy. Trasa ścieżki rozpoczyna się parkingiem leśnym w miejscowości Podgóra przy leśniczówce, gdzie znajduje się zadaszanie i miejsce na ognisko. Na całej długości ścieżki znajduje się 15 przystanków tematycznych i trzy miejsca wypoczynku.

Powiat Zwoleński oraz gminy wchodzące w jego skład planują przystąpić do realizacji projektu pod nazwą: **„Zielony Szlak Rowerowy Mazowsza”**.

Projekt „Zielony Szlak Rowerowy Mazowsza” zakłada wytyczenie i zbudowanie sieci szlaków rowerowych wraz z towarzyszącą infrastrukturą noclegowo – gastronomiczną, zaś przebieg głównych tras rowerowych ma nawiązywać do istniejącej już i rozbudowywanej europejskiej sieci szlaków oraz do zielonych szlaków rowerowych, wzorowanych na amerykańskich *Greenways*. Projekt wpisany jest do Regionalnego Planu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013 jako jeden z projektów kluczowych. Projekt ma być realizowany z funduszy Unii Europejskiej i samorządu.

Do końca 2007 roku na podstawie dokumentów strategicznych rozwoju województwa ma zostać opracowana wspólna, zbiorcza i jednolita dokumentacja koncepcji projektu dla całego województwa. Zakłada się budowę siatki tras, dróg i ścieżek rowerowych na Mazowszu wraz z budową, modernizacją lub adaptacją obiektów pod infrastrukturę baz rowerowych, centrów turystycznych.

Pomysł projektu opiera się na wykorzystaniu unikalnych walorów środowiska naturalnego na terenie województwa oraz zainteresowania tym bogactwem mieszkańców metropolii warszawskiej, a także turystów z Polski i zagranicy poprzez stworzenie warunków dla rozwoju kwalifikowanej turystyki rowerowej. Trasy miałyby zapewniać proste połączenie wszystkich najatrakcyjniejszych miejsc w gminach.

Po raz kolejny (24 lipca br.) powiat zwoleński będzie współorganizatorem oraz uczestnikiem w **50. Jubileuszowym Międzynarodowym Wyścigu Kolarskim „Dookoła Mazowsza”** - I etap Zwoleń-Kozienice, którego organizatorem jest Stowarzyszenie Wspierania i Rozwoju Sportu „Mazowia Team”. W zawodach weźmie udział 10 ekip z zagranicy oraz 10 najlepszych grup zawodowych i amatorskich z Polski. Taka impreza na skalę międzynarodową stwarza warunki do promocji Zwolenia, dla którego zawody takiej rangi i związane z nimi zainteresowanie są doskonałą okazją do nawiązania nowych kontaktów osobistych jak i biznesowych. Ponadto powiat przyczynia się do popularyzacji sportu zwłaszcza kolarstwa oraz imprez o charakterze masowym.

Instytucje kultury

Ogromne znaczenie kulturalne dla lokalnej społeczności mają działające na terenie powiatu instytucje kultury (domy kultury, biblioteki, stowarzyszenia, kluby sportowe, zespoły ludowe).

Niestrudzonymi animatorami życia kulturalnego w powiecie są:

Instytucje kultury:

- Muzeum Regionalne w Zwoleniu
- Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie gm. Policzna
- Dom Kultury w Zwoleniu

Biblioteki:

- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Zwoleniu, realizująca również zadania Powiatowej Biblioteki Publicznej z filiami w: Jasieńcu Soleckim, Strykowicach Górnych i Sycynie

- Gminna Biblioteka Publiczna w Kazanowie z filią w Kowalkowie
- Gminna Biblioteka Publiczna w Policznie z filią w Czarnolesie i Zawadzie Starej
- Gminna Biblioteka Publiczna w Przyłęku z filią w Grabowie nad Wisłą i Łagowie
- Gminna Biblioteka Publiczna w Tczowie z filią w Brzezinkach Starych

Organizacje i stowarzyszenia:

- 1 Towarzystwo Miłośników Poezji Jana Kochanowskiego „Renesans” w Czarnolesie
- 2 Towarzystwo Miłośników Miasta Zwolenia im. Jana Kochanowskiego
- 3 Centrum Ekologiczne Ziemi Zwoleńskiej
- 4 Klub Abstynentów Wzajemnej Pomocy „S”
- 5 Stowarzyszenie „Ocalić od Zapomnienia”
- 6 Stowarzyszenie Miłośników Zdrowego Życia w Policznie
- 7 Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Rodzinie i Poszkodowanym w Wypadkach Komunikacyjnych w Zwoleniu
- 8 Stowarzyszenie Oświatowe „Sycyna” w Sycynie Kolonia
- 9 Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych w Kazanowie
- 10 Polski Związek Wędkarski w Kazanowie
- 11 Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych w Policznie
- 12 Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych w Przyłęku
- 13 Związek Harcerstwa Polskiego w Zwoleniu
- 14 Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Zwoleniu
- 15 Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych w Zwoleniu
- 16 Polski Związek Niewidomych w Zwoleniu
- 17 Polski Związek Wędkarski w Zwoleniu
- 18 Stowarzyszenie Gospodarcze w Zwoleniu
- 19 Stowarzyszenie Kulturalno-Sportowe „Mierziączka” w Przyłęku
- 20 Polskie Stowarzyszenie Diabetyków w Zwoleniu
- 21 Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Kazanowskiej w Kazanowie
- 22 Towarzystwo Przyjaciół Czarnolasu w Policznie
- 24 Stowarzyszenie Na Rzecz Ekorozwoju Wsi „Nasza Szkoła” w Tczowie
- 25 Stowarzyszenie „Dziedzictwo i Rozwój” w Zwoleniu
26. Stowarzyszenie Leader + „Lubelsko-Mazowiecka Grupa Działania Na Rzecz Rozwoju Wsi” – gmina Przyłek jest członkiem LGD
27. Ochotnicze Straże Pożarne

Kluby sportowe:

- Ludowy Klub Sportowy „Iżanka” Kazanów (sekcja piłki nożnej)
- Ludowy Klub Sportowy „Gryf” Policzna (sekcja piłki nożnej)

- Ludowy Klub Sportowy „ROLMEL” Policzna (sekcja piłki nożnej)
- Zwoleńskie Stowarzyszenie Tenisowe (sekcja tenisa ziemnego)
- Miejski Klub Sportowy „Zwolenianka” w Zwoleniu
- Powiatowy Szkolny Związek Sportowy z siedzibą w Zwoleniu (sekcja piłki nożnej)
- Uczniowski Klub Sportowy przy ZSR-T w Zwoleniu
- Uczniowski Klub Sportowy przy PSP w Kazanowie
- Uczniowski Młodzieżowy Klub Sportowy „Orlęta” przy Publicznym Gimnazjum w Zwoleniu

Największymi cyklicznymi imprezami sportowymi organizowanymi na terenie powiatu są m.in.: Bieg przełajowy w Sycynie i Turniej o Puchar Burmistrza Zwolenia w piłce nożnej oraz rozgrywki piłkarskie klubów sportowych.

Zespoły ludowe i inne:

- Zespół Ludowy „Łaguszowianki” w Łaguszowie (gm. Przyłęk)
- Zespół Obrzędowo-Ludowy w Strykowicach Górnych (gm. Zwoleń)
- Zespół Obrzędowy „Gotardowie” ze Zwolenia
- Zespół Ludowy „Sobótka” z Czarnolasu gm. Policzna
- Zespół Koła Gospodyń Wiejskich z Sycyny
- Zespoły Klubów Seniora
- Dziecięca Grupa Rytmiczno-Folklorystyczna
- Zespół Wokalny z Domu Kultury w Zwoleniu

Na terenie powiatu odbywają się następujące cykliczne imprezy kulturalne:

- Narodziny miasta Zwolenia,
- Dni Sycyny,
- Czarnoleskie Spotkania Sobótkowe,
- Imieniny Pana Jana,
- Festyn Rodzinny w Policznie
- Przegląd Dorobku Kulturalnego Klubów Seniora,
- Dożynki Powiatowe,
- Na pielgrzymim szlaku - przegląd pieśni pielgrzymkowej,
- Przegląd piosenki żołnierskiej i wojennej Klubów Seniora,
- Biesiada Gawędziarzy, Poetów i Śpiewaków Ludowych.

Turystyka jest ważną dziedziną życia w regionie. Ma ogromny wpływ na dochody i rozwój gospodarczy powiatu. Ważne jest, aby zachęcić turystów (m.in. turystów z Kazimierza - szlakiem Janowiec-Przyłęk-Zwoleń-Czarnolas-Sycyna-Puszcza Kozienicka) do odwiedzania powiatu, a do tego potrzebna jest odpowiednia promocja, która stwarza szansę zaistnienia na rynku turystycznym w kraju jak i zagranicą.

Kolejnym ważnym elementem w rozwoju turystyki są nowe przedsięwzięcia i kontynuowanie już rozpoczętych, takich jak np. tworzenie szlaków rowerowych, organizowanie imprez cyklicznych, które już są kojarzone z powiatem zwoleńskim oraz podnoszenie jakości oferowanych usług i ich rozszerzenie. Dlatego też, przy niewystarczających nakładach na rozwój turystyki również w powiecie zwoleńskim należy starać się korzystać z funduszy unijnych. W ramach RPO WM Priorytet VI „Wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji” realizowane będą projekty polegające na budowie, rozbudowie, modernizacji oraz adaptacji obiektów i infrastruktury na cele turystyczne, sportowe i rekreacyjne. Wskazana jest realizacja projektów sieciowych tworzących spójny produkt turystyczny.

Rozwój sektora kultury i turystyki oraz promocja i marketing umożliwi zbudowanie wizerunku gmin wchodzących w skład powiatu zwoleńskiego jako miejsca atrakcyjnego dla mieszkańców, turystów oraz inwestorów. Rozwój działalności gospodarczej w sektorze turystyki wpłynie na powstawanie nowych miejsc pracy.

3. SFERA GOSPODARCZA

3.1. Gospodarka

Podstawowymi warunkami zapewniającymi w przyszłości lepsze warunki życia mieszkańców jest poprawnie funkcjonująca gospodarka i rozwój przedsiębiorczości.

Podlegająca ciągłym zmianom struktura gospodarcza powiatu powoduje powstawanie nowych jednostek gospodarczych w sektorze prywatnym.

Powiat zwoleński posiada dobrze rozwinięty sektor prywatny. Na 1924 jednostek gospodarczych 1823 to podmioty prywatne (sektor prywatny stanowi 95% ogółu podmiotów gospodarczych). Pozostałe 101 to sektor publiczny.

Główne sekcje podmiotów gospodarczych (wg danych GUS-u) w powiecie zwoleńskim to:

- sekcja handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykuły użytku osobistego i domowego;
- sekcja budownictwa;
- sekcja obsługi nieruchomości, wynajmu i usług związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Biorąc pod uwagę każdą gminę z osobną sekcje podmiotów gospodarczych rozkładają się różnie.

Kazanów

W gminie Kazanów jest zarejestrowanych ogółem 121 podmiotów gospodarczych, z czego 42 zajmuje się budownictwem, 35 – handlem i naprawami, 34 - przetwórstwem przemysłowym, 10 – transportem oraz inne.

Główne podmioty to:

- EWAT spółka jawna w Kazanowie – sprzedaż materiałów budowlanych, pasz itp.,
- Piekarnia „Helena i Ryszard Głód”,
- Fabryka Makaronów „Jadex-Bis”,
- Lecznica dla Zwierząt w Kazanowie oraz w Kowalkowie,
- Stacja paliw

W zakresie usług rolniczych mieszkańcom gminy usługi świadczy Spółdzielcze Gospodarstwo Rolne. W gminie funkcjonują sklepy należące do Gminnej Spółdzielni SCH w Kazanowie.

Policzna

Gmina ma charakter typowo rolniczy, dlatego podstawowym źródłem utrzymania ludności jest rolnictwo. Liczba podmiotów gospodarczych występujących w gminie wynosi 169, w tym 3 należą do sektora MSP. Największym zakładem na terenie gminy jest Zakład „Rolmel” sp. z o.o. – zajmujący się przetwórstwem owoców i warzyw. Ponadto w Policznie funkcjonują następujące przedsiębiorstwa:

Usługi Transportowe i Handel Obwoźny J. Dąbrowska

- Zakład Betoniarski Sulima Agata

- „Elget” Zakład Usługowo-Produkcyjno-Handlowy, Krystyna Głowacka
- „Arka” Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe A. Kalinkowski – wykańczanie wnętrz
- „Drewnar” usługi stolarskie A. Jasik
- ZUPH St. Bartosiewicz z Czarnolasu
- PPHU Import Export Chechły – spedycja i transport – K. Fiet
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe - Kowalczyk
- PPH „Agrola” Florianów - Rogala

Przyłęk

Gmina nie jest uprzemysłowiona i przeważają tereny uprawne. Jest gminą typowo rolniczą. Funkcjonuje 12 podmiotów w tym 10 prywatnych i 2 publiczne: Zakład Doświadczalny Instytutu Uprawy i Gleboznawstwa w Grabowie nad Wisłą oraz Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Gminy Przyłęk z siedzibą w Załazach z 2 Ośrodkami Zdrowia w Przyłęku i Załazach oraz Apteką w Przyłęku.

Największymi podmiotami gospodarczymi gminy Przyłęk są:

- „Impressja” Załazy - Pracownia sukien ślubnych i strojów komunijnych
- „Folrud” Młyn w Rudzie – W. Nowakowski
- „Logistic 2000” Export-Import Handel Transport i Spedycja A. Korba
- „Krokus” w Pająkowie - Przetwórnia Owoców i Warzyw – Cz. Caryk
- Zakład Mięsny „Zakrzewscy” sp. jawna w Załazach
- „Pol Exsport” Załazy – hodowla zwierząt E. Szymańska
- „Awdiko” Sp. jawna Zamość Stary – stacja paliw H. i W. Dzik
- Stacja paliw w Lipinach
- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” handel artykułami spożywczymi

Tczów

Gmina ma charakter typowo rolniczy, dlatego podstawowym źródłem utrzymania ludności jest rolnictwo. W gminie funkcjonuje 115 podmiotów gospodarczych w tym: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej oraz 58 podmiotów zajmujących się handlem i naprawami, 30 – budownictwem, 13 – obsługą nieruchomości i firm, 10 – transportem, 4 – przetwórstwem przemysłowym.

Największymi podmiotami gospodarczymi gminy Tczów są:

- Odlewnia Żeliwa Sp. jawna w Rawicy - K. Polak, A. Krok
- Zakład Przetwórstwa Mięsnego w Borkach – St. Ptaszek
- DRABTRANS s.c. – usługi transportowo-spedycyjne w Wilczym Ługu – M. Drab
- Zakład dekarsko-blacharski, stacja paliw – J. Lorek
- Gabinet stomatologiczny – K. Powroźnik – Wróbel
- Roboty ogólnobudowlanych i prowadzenie domu weselnego - K. Toporek
- Zakład piekarniczy – P. Kręgliński

- Usługi weterynaryjne i sprzedaż koncentratów paszowych – J. Piechota i M. Biss

Dobrze rozwinięta jest sieć sklepów spożywczo - przemysłowych w każdej z miejscowości

Zwoleń

Najbardziej rozwinięte sekcje podmiotów gospodarczych miasta Zwoleń to: handel - 321, budownictwo - 85 i transport - 54. Na terenie miasta znajduje się ponadto 12 barów (piwiarni), 1 restauracja, 3 apteki, 3 stacje paliw, 3 garbarnie oraz szereg innych firm świadczących różnego rodzaju usługi.

Największe podmioty gospodarcze na terenie gminy:

- Rolnicza Spółdzielnia Mleczarska „Rolmlecz” Zakład w Zwoleniu
- MALTAN TRADE Zakład Garbarski Sp. jawna - C. Malinowski, J. Rusinowska
- Zakład Budowy i Remontów Pieców Piekarniczych oraz Piekarnia w Zwoleniu – T. Makuch
- „ZNAK” – budowa i remonty dróg St. i G. Wawrzak
- Zakład Mechaniczny w Zwoleniu – E. i R. Oleksik
- „Olektan” Zakład Garbarski w Zwoleniu – K. Oleksik
- PPHU Kornak Witold - produkcja wyrobów metalowych
- Auto – „Service” R. Urbanek
- Hurtownia Chemiczna - A. Skawiński
- Zakład Mechaniczny Paciorkowa Wola Nowa – K. Krawiec
- Zakład Obrotu Rolnego – M. Bicz
- PPH „Pomtech” Zakład produkcji kostki brukowej – J. Czapka
- „Lobo” Zakład Usługowo Handlowy Zwoleń – G. Paszkiewicz
- Spółdzielnia Ogrodnicza „Export-Import” – Zwoleń
- „BRAT – MET” sp. z o.o - Zakład Wyrobów Złącznych
- Zakład Remontowo Budowlany – A. Klimowicz
- PPHU CRL Sp. z o.o. Zakład produkujący odzież ochronną i roboczą oraz usługi pralnicze i szwalnicze
- Skup płodów rolnych, szkółka sadzonek truskawek i malin. Ekologiczna produkcja owoców – D. Pakuła

Dobrze rozwinięta jest sieć sklepów spożywczo - przemysłowych w każdej z miejscowości.

Instytucje otoczenia biznesu

Różnorodność działających na terenie powiatu zwoleńskiego instytucji otoczenia biznesu wpływa na atrakcyjność inwestycyjną powiatu dla mieszkańców, miejscowych podmiotów jak i inwestorów z zewnątrz oraz ułatwia prowadzenie działalności gospodarczej.

Instytucje finansowe działające w powiecie:

Bank Gospodarki Żywnościowej S.A. Oddział Radom Filia nr 3 w Zwoleniu

Bank Spółdzielczy w Zwoleniu

SKOK Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa „Kozienice” w Zwoleniu

„Poczta Polska” Urząd Pocztowy Zwoleń

Urząd Skarbowy w Zwoleniu,

Biuro Rachunkowe w Zwoleniu – M. Chmielewska

PKO BP S.A. Oddział I Zwoleń

Bank BPH S.A. Oddział Zwoleń

Bank Spółdzielczy w Zwoleniu – filia w Przyłęku

Bank Spółdzielczy w Iłży Oddział Kazanów

Bank Spółdzielczy w Zwoleniu Oddział Tczów

Bank Spółdzielczy w Zwoleniu Filia Przyłek

Bank Spółdzielczy w Zwoleniu Oddział Policzna

3.2. Rolnictwo

Powiat zwoleński ma charakter rolniczy. Powierzchnia powiatu ogółem wynosi 57124ha. Tereny użytkowane rolniczo zajmują 46156ha tj. 80,8% ogólnej powierzchni powiatu, w tym:

grunty orne	- 40963ha (88,8%)
sady	- 752ha (1,6%)
łąki i pastwiska	- 4441ha (9,6%)

Lasy zajmują 15% powierzchni ogólnej, pozostałe grunty zajmują ponad 4%

W powiecie zwoleńskim funkcjonuje 7 852 gospodarstw rolnych.

Ilość gospodarstw rolnych w poszczególnych gminach przedstawia poniższe zestawienie:

1. Kazanów

W gminie funkcjonuje 1581 gospodarstw rolnych (675 gospodarstw to gospodarstwa o pow. do 1 ha). Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosi ok. 7,4ha.

2. Policzna

Liczba indywidualnych gospodarstw rolnych wynosi blisko 1400. Ponad połowa to gospodarstwa małe do 5ha. W przedziale od 5ha do 15ha jest około 480 gospodarstw.

3. Przyłek

Ilość gospodarstw rolnych – 1354, w tym 7 gospodarstw ekologicznych. W gminie przeważają gospodarstwa o pow. od 6-10ha i stanowią ok. 39% wszystkich gospodarstw. Niewiele mniej (36%) zajmują gospodarstwa o pow. od 2 do 5ha. Średnia wielkość indywidualna gospodarstwa waha się od 4ha do 6ha. W gminie Przyłek funkcjonują gospodarstwa specjalistyczne zajmujące się produkcją chmielu i jaj konsumpcyjnych.

4. Tczów

W gminie jest 977 gospodarstw. Przeważają gospodarstwa o pow. od 2 do

7ha.

5. Zwoleń

Ilość gospodarstw rolnych wynosi 2250, w tym: do 1ha – 670 gospodarstw, od 1ha – 5ha jest 890 gospodarstw, od 5ha do 10ha – 590 gospodarstw, a powyżej 10ha – 100 gospodarstw.

Produkcja rolna powiatu obejmuje również chów trzody chlewnej i bydła oraz w niewielkim stopniu drobiu.

Produkcja roślinna opiera się głównie na uprawie zbóż, ziemniaków, kukurydzy, truskawek, krzewów oraz warzyw gruntowych.

Jednym z podstawowych celów powinno być wspieranie takich dziedzin produkcji, które wyróżniają powiat. Na uwagę zasługuje uprawa truskawek, z których powiat niegdyś słynął. Prowadzona obecnie w kraju akcja pod hasłem „Oryginalność pod ochroną”, na rzecz rejestracji produktów regionalnych, może stanowić dużą szansę dla zafunkcjonowania na terenie powiatu producentów. Daje to możliwość wyróżnienia się nie tylko na krajowym, ale i na międzynarodowym rynku produktów spożywczych.

W przypadku produkcji zwierzęcej w powiecie, ważną rolę odgrywać będzie nadal hodowla bydła i trzody chlewnej, pomimo że wymogi, jakie stawia Unia Europejska hodowcom zwierząt gospodarskich oraz opłacalność tej produkcji jednak spada.

W związku z coraz większą konkurencją na rynku regionalnym i krajowym, szansą na przetrwanie dla wielu gospodarstw rolnych będzie organizowanie się m.in. w grupy producentów. Ten typ współpracy gwarantuje zmniejszenie kosztów produkcji dzięki wspólnemu korzystaniu z maszyn, wspólnemu zakupowi podstawowych środków produkcji, łatwiejszemu wprowadzaniu nowości technologicznych, organizowaniu reklamy, co w efekcie prowadzi do szybszego pozyskania klientów i sprzedaży wytworzonego produktu. Wspieranie w powiecie takich przedsięwzięć jest niezbędne. Powinno się ono odbywać na kilku szczeblach, począwszy od promowania wśród rolników korzyści wynikających z działania w ramach grupy producenckiej, przez dokładne informowanie o zasadach funkcjonowania, rozliczania, dofinansowania, marketingu, reklamy, skończywszy na pomocy w pierwszym etapie, przy formalnościach związanych z funkcjonowaniem grupy.

4. SFERA SPOŁECZNA

4.1. Demografia

Powiat zwoleński, którego skład terytorialny tworzą 4 gminy wiejskie, 1 miejsko – wiejska i 95 sołectw, zamieszkuje 38327 osób, co stanowi 0,7% ogólnej liczby ludności województwa mazowieckiego. Ludność miejska gminy stanowi 21,3% ogółu ludności, a przeważająca część ludności – 78,7%, mieszka na obszarach wiejskich.

Tabela nr 5. Liczba ludności w poszczególnych gminach

Nazwa jednostki	Liczba ludności	%
gm.w. Kazanów	4831	12,6
gm.w. Policzna	6129	16,0
gm.w. Przyłęk	6624	17,3
gm.w. Tczów	4996	13,0
gm.w-m Zwoleń	15747	41,1
w tym m. Zwoleń	8172	21,3
powiat zwoleński	38327	100

Źródło: Dane uzyskane ze Starostwa Powiatowego w Zwoleniu (stan 31.01.2007r.)

Wśród powiatów ziemskich Mazowsza powiat zwoleński znajduje się w grupie 9 powiatów najmniejszych, liczących od 30 do 50 tys. mieszkańców. Średnia gęstość zaludnienia w powiecie wynosi około 65 osób/km² i jest charakterystyczna dla ponad 44% powiatów województwa mazowieckiego (znacznej jego części). Wskaźnik ten dla województwa posiada wartość 145 osób/km².

Według prognozy na kolejne lata liczba ludności w powiecie będzie systematycznie spadać aż do 2015 roku, w którym wartość wynosić będzie 37099 osób. Po tej dacie nastąpi powolna, ale wyraźna poprawa demograficzna, bo w roku 2020 wynosić będzie – 37369 osób.

Tabela nr 6. Prognoza ludności do 2020 roku

Wyszczególnienie	Ludność ogółem w 2007r.	Lata		
		2010	2015	2020
Województwo mazowieckie	5157729	5165076	5181858	5181897
Subregion radomski	731744	732125	730156	726778
Powiat zwoleński	38327	37153	37099	37369

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z GUS-u

Wskaźnik feminizacji w powiecie zwoleńskim wynosi około 100,7 kobiet na 100 mężczyzn, co oznacza, że struktura płci jest zachowana. Najniższy wskaźnik obserwuje się w gminie Tczów, który wynosi 95,6, a najwyższy w gminie Zwoleń – 104,1 (a w mieście – 107,4).

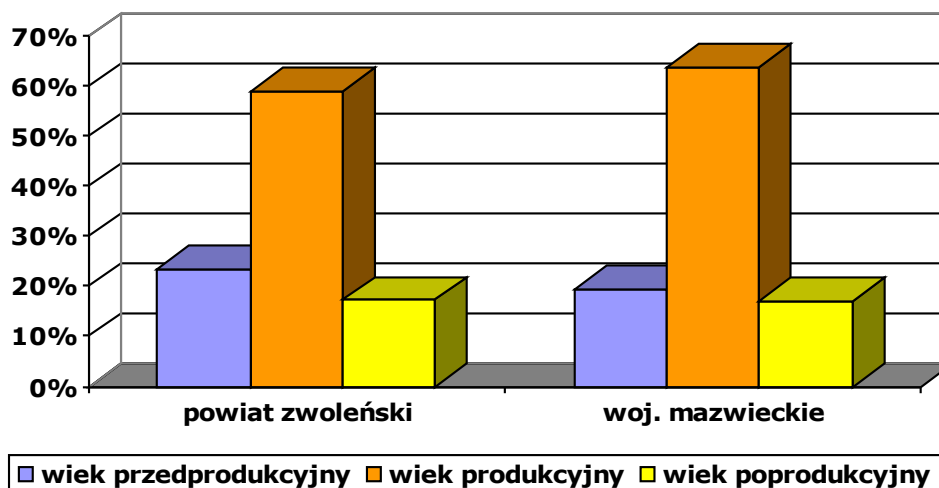
W strukturze wiekowej ludności powiatu zwoleńskiego można zaobserwować duży udział ludności w wieku produkcyjnym (59,2%), a zdecydowanie mniejszą w wieku poprodukcyjnym (17,3%). Dlatego można śmiało rzec, że taka struktura jest bardzo korzystna, głównie ze względów ekonomicznych.

Tabela nr 7. Struktura wieku w powiecie zwoleńskim na tle woj. mazowieckiego

Wyszczególnienie	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
powiat zwoleński	23,5%	59,2%	17,3%
woj. mazowieckie	19,5%	63,7%	16,8%

Źródło: Opracowanie i wyliczenie własne na podstawie danych z GUSu (według danych z 2006r.).

**Struktura wiekowa powiatu zwoleńskiego
na tle woj. mazowieckiego**

Struktura wiekowa ma istotny wpływ na szereg sfer życia społeczno – gospodarczego, ale także na dziedziny bezpośrednio przypisane kompetencjom samorządu. Do najważniejszych należy: oświata, pomoc społeczna, polityka zatrudnieniowa i rynek pracy, gospodarka mieszkaniowa.

Powiat zwoleński charakteryzuje się dużym udziałem ludności wiejskiej w wieku produkcyjnym – 44,9% (miejskiej tylko 14,3%), co świadczy o znacznym potencjale siły roboczej na terenach wiejskich.

Znaczne zróżnicowanie przestrzenne i wielkościowe udziału ludności w wieku poprodukcyjnym powoduje, że w mieście wartość ta wynosi 3%, a na obszarach wiejskich – 14,3%.

Na stan i podstawę rozwoju ludności w powiecie zwoleńskim mają istotny wpływ dwa czynniki: przyrost naturalny i migracje. Migracje, przede wszystkim wewnątrz powiatu, modyfikują oddziaływanie przyrostu naturalnego na liczbę ludności, a także silnie wpływają na rozmieszczenie w układzie miasto – wieś. W ostatnich latach w powiecie zauważa się postępujący spadek przyrostu naturalnego, który pod koniec 2006r. wynosił -14‰ (na 1000 osób -1,49).

Na przebieg powyższych zjawisk duży wpływ mają zmiany w sferze gospodarczej i ekonomicznej na terenie omawianego powiatu. Zwoleń jako ośrodek miejski nie jest już ostatecznym celem migracji ludności miejskiej, która chce poprawić swój status społeczny.

4.2. Bezrobocie

Skala bezrobocia w powiecie zwoleńskim jest głównym problemem społecznym i gospodarczym, który negatywnie wpływa na rozwój ekonomiczny społeczności lokalnej.

Na obszarze powiatu zwoleńskiego problemem bezrobocia zajmują się Powiatowy Urząd Pracy w Zwoleniu, które swoim zakresem działania obejmuje teren całego powiatu oraz Środowiskowy Hufiec Pracy w Zwoleniu.

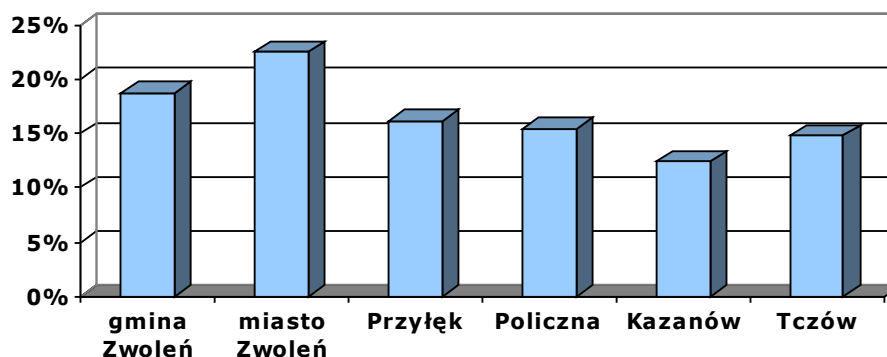
Liczba bezrobotnych w powiecie na koniec lutego 2007r. wynosiła 3 230 osób, w tym 1 533 kobiety, co stanowi 47,5% ogółu bezrobotnych.

Tabela 8. Stan bezrobocia w poszczególnych gminach powiatu zwoleńskiego

Gmina	Liczba bezrobotnych		Procent ogólnej liczby bezrobotnych
	Ogółem	Kobiety	%
gm. Zwoleń	605	278	18,7
m. Zwoleń	727	362	22,5
gm. Przyłęk	522	260	16,2
gm. Policzna	496	228	15,4
gm. Kazanów	401	176	12,4
gm. Tczów	479	229	14,8
Ogółem	3230	1533	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Zwoleniu (stan na koniec lutego 2007r.).

Stan bezrobocia w poszczególnych gminach powiatu (w procentach)

Stopa bezrobocia na koniec stycznia 2007r. dla powiatu wynosiła 19,8% (dla woj. mazowieckiego – 12%, a dla kraju – 15,1%).

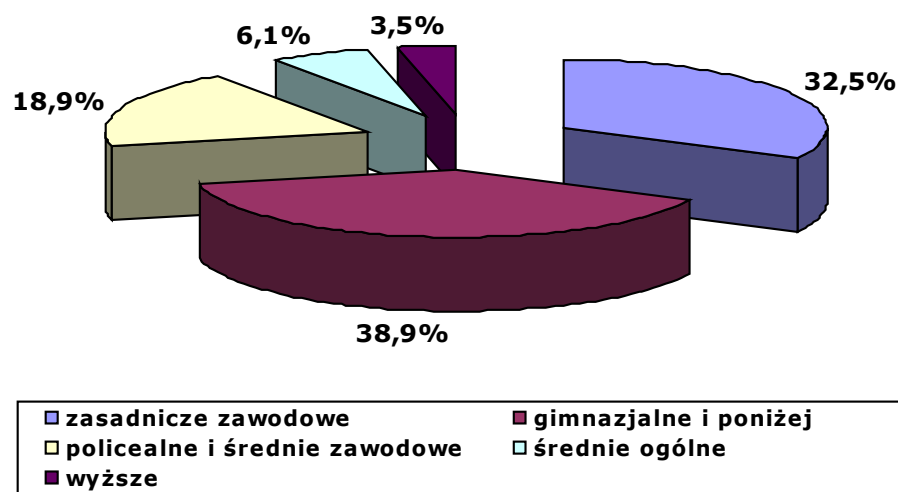
Procentowy udział bezrobotnych w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców poszczególnych gmin przedstawia się następująco: Zwoleń (bez miasta) – 8,7%, Policzna – 8,3%, Przyłęk – 8,0%, Tczów – 9,7%. Z tego zestawienia wynika, że najwyższe bezrobocie w powiecie zwoleńskim panuje na terenie gminy Tczów.

Struktura wiekowa bezrobotnych w powiecie zwoleńskim na koniec lutego 2007r. charakteryzuje się dominującym udziałem ludzi młodych. Osoby w wieku 18 – 24 lat stanowią 23,9% (773 osoby) ogółu bezrobotnych, osoby w wieku 25 – 34 lat stanowią 33,3% ogółu (1075 osoby), natomiast osób w wieku średnim między 35 – 44 rokiem życia to 18,1% ogółu (584 osoby). Łącznie osoby w

wieku mobilnym zawodowo, czyli między 18 a 44 rokiem życia, stanowią 75,3% (2432 osoby) zarejestrowanych bezrobotnych. Liczba osób w wieku 45 – 54 lat wynosi 19,8% (639 osób). Najmniejszą grupę stanowią osoby powyżej 55 roku życia – 4,9% (159 osób).

W ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych przeważają osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 32,5% (1051 osób) oraz z gimnazjalnym i poniżej – 38,9% (1258 osób). Osoby z wykształceniem wyższym stanowią 3,5% (114 osób) wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych. Znaczną odsetek stanowią osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym – 18,9% (611 osób). Z wykształceniem średnim ogólnym pozostaje 6,1% (196 osób).

Struktura procentowa bezrobotnych wg wykształcenia

Z analizy powyższych danych wynika, że poziom wykształcenia jest decydującym czynnikiem, który wpływa na status bezrobotnych. Największe problemy związane z podjęciem pracy mają osoby o niskim poziomie wykształcenia i bez jakichkolwiek kwalifikacji zawodowych pożądanym na rynku pracy. Stanowią oni około 72% ogółu bezrobotnych.

W styczniu 2007r. Powiatowy Urząd Pracy w Zwoleniu dysponował 22 ofertami pracy.

Tabela nr 9. Oferty pracy w PUP w Zwoleniu

Wyszczególnienie	Zgłoszone w miesiącu sprawozdawczym				W końcu miesiąca sprawozdawczego	
	Razem	Dotyczy pracy:			Razem	W tym niewykorzystane dłużej niż 1 miesiąc
		subsydiowanej	z sektora publicznego	sezonowej		
Ogółem	22	21	13	1	15	0
Staże	14	14	6		13	0
Miejsca przygotowania zawodowego	4	4	4		1	0

Prace społecznie użyteczne	0	0	0		0	0
Dla niepełnosprawnych	1	0	0	0	1	0
Dla osób w okresie do 12 miesięcy od ukończenia nauki	6	6	2	0	5	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z PUP w Zwoleniu (stan na 31 stycznia 2007r.)

Formy przeciwdziałania bezrobociu realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Zwoleniu

Powiatowy Urząd Pracy w Zwoleniu realizuje zadania określone w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2004 r. Nr 99, poz. 1001 z późn. zmianami). Do zadań tych należy przed wszystkim przedstawianie bezrobotnym propozycji zatrudnienia (przygotowanie zawodowe w miejscu pracy, prace interwencyjne, roboty publiczne czy staże), szkolenia i innych form aktywizacji zawodowej, a w razie ich braku – wypłacanie uprawnionych zasiłków i innych świadczeń pieniężnych oraz prowadzenie pośrednictwa pracy oraz poradnictwa zawodowego.

PUP w Zwoleniu wykonuje także zadania związane ze świadczeniem usług EURES (pozyskiwanie i pomoc w znalezieniu pracy na terenie UE), jak również realizuje programy finansowane z Funduszu Pracy i Europejskiego Funduszu Społecznego (SPO RZL), których z roku na rok przybywa. Obecnie w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwoju Zasobów Ludzkich realizowane są następujące projekty:

Aktywny start zawodowy - Działanie 1.2a „Perspektywy dla młodzieży”

Powrót do aktywności zawodowej - Działanie 1.3a "Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia".

W ramach Działania 1.2 pod nazwą „Aktywny start zawodowy” wsparciem objętych zostało 86 osób. Młodzież do 25 roku życia uczestniczyła w zajęciach grupowych „Samodzielność w poszukiwaniu pierwszej pracy” podczas, których zdobyła wiedzę o lokalnym rynku pracy i sposobie poruszania się po nim. Wszystkie osoby zostały objęte poradnictwem zawodowym oraz pośrednictwem pracy. W wyniku czego:

83 osoby skierowano na staż,

3 osoby otrzymały dotację,

3 osoby zostały skierowane na szkolenia.

Powyższy projekt kontynuowany będzie do 31.12.2007 roku

W ramach Działania 1.3 Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia pod nazwą „Powrót do aktywności zawodowej” objętych wsparciem zostało 81 osób. W tej grupie urząd aktywizował osoby powyżej 25 roku życia. Wszystkie osoby uczestniczyły w zajęciach grupowych „Jak zacząć od nowa” oraz zostały objęte poradnictwem zawodowym i pośrednictwem pracy. W wyniku czego:

38 osób skorzystało z subsydiowanego zatrudnienia - prace interwencyjne,

43 osoby uczestniczyły w szkoleniach grupowych i indywidualnych,

8 osób skorzystało z jednorazowych środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej,

Realizacja projektu przewidziana jest do 30.06.2007 roku.

Na przełomie marca/kwietnia – maja/czerwca 2007r. będzie przeprowadzany bezpłatny kurs – „Nowe kwalifikacje – nowe szanse”, który będzie współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz z budżetu państwa w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. Szkolenie będzie odbywać się w Radomiu, na które przewidziane jest 156 godzin szkoleniowych. Kurs skierowany jest do osób z terenu powiatu zwoleńskiego, które utraciły pracę po 15.10.2006r., są w okresie wypowiedzenia stosunku pracy z przyczyn niedotyczących pracownika, a także do tych, których zakład pracy jest w stanie upadłości lub likwidacji. W ramach tego kursu uczestnicy mogą zdobyć nowe kwalifikacje w zawodach: wykwalifikowany pracownik biurowy, pracownik kadrowo – płacowy.

Powiatowy Urząd Pracy w Zwoleniu środki na realizację zadań wynikających z ustawy będzie pozyskiwał głównie ze środków unijnych.

4.3. Budownictwo mieszkaniowe

Sprawy zabezpieczenia potrzeb mieszkaniowych to w całości zadania własne samorządów gminnych. Według danych z „Rocznika statystycznego woj. mazowieckiego 2006r.” ogół zasobów mieszkaniowych w powiecie zwoleńskim liczył około 11 072, które zajmowały powierzchnię użytkową 856 286m², a średnia powierzchnia 1 mieszkania wynosiła 77,3m² (w przeliczeniu na 1 mieszkańca przypadało 22,3m²). W mieszkaniach znajdowało się przeciętnie 3,61 izb, a na 1 izbę przypadało 1,04 osób (a na jedno mieszkania przypadało 3,46 osób).

Liczba mieszkań będących własnością spółdzielni mieszkaniowych wynosiła 925, gminy – 170, a osób fizycznych – 9 923, inne – 54.

Zasoby mieszkaniowe powiatu to w większości mieszkania indywidualne i gospodarstwa rolne. Uzupełnienie stanowi zabudowa jednorodzinna oraz małe domy wielorodzinne. W III kwartale 2006r. oddano do użytku 28 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 3 400m².

Aktualnie istniejącą sytuację mieszkaniową cechuje głównie:

niedostateczny jeszcze poziom wyposażenia mieszkań w podstawowe urządzenia, głównie na terenach wiejskich powiatu (brak sieci gazowej na obszarze gmin: Tczów, Kazanów, Przyłęk, słaby rozwój sieci kanalizacyjnej i wodno – ściekowej), aczkolwiek sytuacja ta ulega poprawie w porównaniu do lat ubiegłych, ponieważ mieszkania wyposażone w te urządzenia stanowią 69,8% ogółu mieszkań,

pozytywne wskaźniki wskazujące na brak przeludnień mieszkań,

wciąż utrzymujące się różnice w standardzie mieszkań,

brak budownictwa komunalnego (w gminie: Zwoleń, Przyłęk, Policzna) i socjalnego (Tczów, Policzna, Przyłęk).

4.4. Bezpieczeństwo publiczne

Straż Pożarna

Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej z siedzibą w Zwoleniu zatrudnia 41 strażaków, z czego 30 w Jednostce Ratowniczo – Gaśniczej. Obszar działania obejmuje 5 gmin powiatu zwoleńskiego. Jej działania skupione są na ochronę ludności i środowiska naturalnego, walkę z pożarami, klęskami żywiołowymi, różnymi zagrożeniami miejscowymi.

W siedzibie Komendy funkcjonuje Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego, a także Zespół Reagowania Kryzysowego.

Działania ratowniczo – gaśnicze prowadzone na obszarze powiatu wspierane są przez 36 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych: 9 typu M i 27 typu S, jednakże w szczególności udział bierze 11 jednostek OSP, które włączone są do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego:

Kazanów (gm. Kazanów),
Kowalków (gm. Kazanów),
Czarnolas (gm. Policzna),
Policzna (gm. Policzna),
Grabów nad Wisłą (gm. Przyłęk),
Łagów (gm. Przyłęk),
Mszadla Nowa (gm. Przyłęk),
Tczów (gm. Tczów),
Rawica (gm. Tczów),
Jasieniec Solecki (gm. Zwoleń),
Zielonka Nowa (gm. Zwoleń).

W oparciu o ten system zorganizowana jest ochrona przeciwpożarowa na obszarze całego powiatu.

Na terenie powiatu nie występują zakłady o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Zagrożenia o charakterze lokalnym stwarzają dwa zakłady stosujące w swych procesach technologicznych materiały niebezpieczne (amoniak) i są to:

Spółdzielnia Ogrodnicza „Export-Import” w Zwoleniu, (amoniak w instalacji chłodniczej w ilości do 8 ton),

Zakład Produkcyjny Rolniczej Spółdzielni Mleczarskiej „Rolmlecz” w Radomiu, w Zwoleniu (amoniak w instalacji chłodniczej w ilości do 6 ton).

Dodatkowo zagrożenia mogą tworzyć:

„mogilnik” zlokalizowany w miejscowości Osiny gm. Zwoleń wymagający natychmiastowej likwidacji,

obszary leśne zaliczone do II kategorii zagrożenia pożarowego,

transportowanie materiałów niebezpiecznych,

gospodarstwa rolne (typ zabudowy, palna konstrukcja obiektów).

Obok zagrożenia pożarowego istnieje zagrożenie powodziowe, które stwarzają przepływające przez powiat rzeki: Iłżanka, Zwolenka, a przede wszystkim Wisła (stanowiąca jednocześnie granice powiatu). Na tym obszarze łączna długość wałów przeciwpowodziowych wynosi 2 km, ale nie występuje żaden zbiornik retencyjny. Naturalnym zbiornikiem retencyjnym jest rozlewisko rzeki Wisły w okolicach wsi Lucimia o pow. ok. 300 ha. W przypadku nadejścia fali powodziowej na rzece Wiśle zalanych zostaje około 350 ha na obszarze gminy Przyłęk, a w wyniku tak zwanej „cofki” rzeki Zwolenki około 128 ha terenów miejscowości Borowiec. Zagrożonych zalaniem jest 12 gospodarstw w Lucimi oraz 3 w Borowcu.

Na początku roku 2007 zanotowano 6 pożarów, gdzie 2 dotyczyły budynków mieszkalnych, w których zginęła 1 osoba. Na obszarze powiatu nie występowały zagrożenia o gigantycznym i dużym zasięgu.

Tabela nr 10. Liczba zdarzeń w latach 2006 - 2007

Lp.	Jednostka	Pożary		Miejscowe zagrożenia		Alarmy fałszywe		Ogółem zdarzenia	
		2006*	2007	2006*	2007	2006*	2007	2006*	2007
1.	Kazanów	3	0	6	20	0	0	9	20
2.	Policzna	0	1	5	5	0	3	5	9
3.	Przyłęk	1	1	32	14	0	0	33	15
4.	Tczów	4	0	2	5	0	0	6	5
5.	Zwoleń	2	4	28	31	1	0	31	35
Ogółem		10	6	73	75	1	3	84	84

Źródło: Dane uzyskane z Komendy Powiatowej PSP w Zwoleniu (stan na m-c uty 2007r)

*dane z analogicznego okresu roku 2006

Jednostka Ratowniczo – Gaśnicza dysponuje 2 samochodami gaśniczymi i 5 specjalnymi. W ubiegłym roku zwoleńska straż otrzymała lekki samochód ratownictwa technicznego IVECO DAILY, który prócz sprzętu ratownictwa drogowego wyposażony jest w zbiornik wodny o poj. 1000l, autopompę wysokiego ciśnienia oraz w maszt oświetleniowy. Owe parametry umożliwiają na jeszcze skuteczniejsze działania ratownicze. Ponadto została straży przekazana motopompa FOX Rosenbauer. KP PSP w Zwoleniu swoje wyposażenie wzbogaciła również o nowy sprzęt ratowniczy, między innymi: sanie ratownictwa lodowego, piła do betonu i stali, turbowentylator oddymiający, narzędzie wielofunkcyjne siekierołom. Głównymi fundatorami wyżej wymienionego zakupu byli: WFOŚiGW w Warszawie, samorząd woj. mazowieckiego, Komenda Główna PSP, Starostwo Powiatowe w Zwoleniu, Urząd Miejski w Zwoleniu, Urząd Gminy w Policznie.

Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego w Zwoleniu (PCZK)

Głównym założeniem systemu zarządzania kryzysowego, którego podstawowym elementem na szczeblu powiatu jest Centrum Zarządzania Kryzysowego Starosty, jest zapewnienie koordynacji międzygminnej oraz współpracy z sąsiednimi powiatami, a także szczeblem wojewódzkim w szeroko rozumianych sytuacjach kryzysowych.

Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego ma za zadanie umożliwić Staroście realizację ustawowych zadań związanych z zapewnieniem koordynacji

i współdziałania wszystkich jednostek organizacyjnych administracji rządowej i samorządowej oraz organizacji pozarządowych działających na obszarze powiatu w zakresie reagowania w sytuacjach kryzysowych.

W związku z powyższym Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego w Zwoleniu spełnia rolę:

1. Całodobowego, powiatowego punktu systemu wczesnego ostrzegania i alarmowania realizującego zadania ponadgminne.
2. Ośrodka reagowania kryzysowego Starosty Zwoleńskiego umożliwiającego koordynację działań podejmowanych w sytuacjach kryzysowych, a także instrumentu weryfikującego skuteczność realizacji podjętych decyzji.
3. Ośrodka pozyskiwania, przetwarzania i przekazywania informacji.
4. Zaplecza dla pracy Powiatowego Zespołu Reagowania Kryzysowego w Zwoleniu oraz innych zespołów doradczych wspomagających podejmowanie decyzji w sytuacjach zagrożeń, katastrof bądź kryzysów.
5. Międzygminnego i międzypowiatowego punktu kontaktowego.
6. Miejsca koordynacji przyjmowania i udzielania pomocy humanitarnej, technicznej i eksperckiej.

Policja

Na terenie powiatu działają dwa posterunki policji, które zostały utworzone w maju 2007r. na bazie istniejących do tego czasu Rewirów Dzielnicowych w: Kazanowie, Policznie i Przyłęku:

1. Posterunek Policji w Kazanowie, obejmuje gminy Tczów i Kazanów
2. Posterunek Policji w Przyłęku obejmuje gminy Przyłęk i Policzna

Obecnie na Posterunku Policji w Kazanowie zatrudnionych jest 7 policjantów, natomiast na Posterunku Policji w Przyłęku 6 policjantów. Jest to pełna obsada etatowa.

W Komendzie Powiatowej Policji w Zwoleniu jest 64 etaty policyjne w tym:
w pionie prewencji 42 etaty,
w pionie kryminalnym 22 etaty w tym 2 kierownicze (Komendant i jego Zastępca),
oraz 9,5 etatów cywilnych, na których jest zatrudnionych 11 pracowników cywilnych.

Według statystyk policyjnych na terenie działania Komendy Powiatowej Policji w Zwoleniu w roku 2006 łącznie stwierdzono 767 przestępstw. Nieletni dokonali 34 czynów karalnych, co stanowi 4,4% ogólnej liczby przestępstw. Udział nieletnich sprawców czynów karalnych (55) do ogółu podejrzanych (556) wynosi 9,8%.

Tabela nr 11. Czyny karalne popełnione przez nieletnich w latach 2005 - 2006

Rodzaj czynu	Rok 2005		Rok 2006	
	Ilość czynów	Ilość sprawców	Ilość czynów	Ilość sprawców
Kradzież cudzej rzeczy	8	9	3	2
Kradzież z włamaniem	16	14	3	8
Rozboje i wymuszenia rozbójnicze	-	-	4	12

Bójki i pobicia	3	11	5	18
Uszczerbek na zdrowiu	-	-	1	1
Uszkodzenie mienia	-	-	2	2
Przestępstwa narkotykowe	-	-	9	7
Przestępstwa drogowe	3	3	2	2
Inne czyny karalne	5	7	5	3
Ogółem	35	44	34	55

Źródło: Dane na podstawie statystyk Komendy Powiatowej Policji w Zwoleniu

Z powyższej analizy wynika, że w 2006r. nastąpił wzrost liczby ujawnionych nieletnich o 11, którzy dopuścili się czynów karalnych. Natomiast ilość czynów karalnych w 2006 roku jest porównywalna z rokiem 2005 (34/35).

W 2006r. wszczęto 835 postępowań przygotowawczych, z czego 404 miały charakter kryminalny. Wskaźnik dynamiki przestępstw stwierdzonych w poszczególnych kategoriach:

- ogółem przestępstw stwierdzonych – 95,8%,
- o charakterze kryminalnym – 90,4%,
- o charakterze gospodarczym – 107,7%.

Tabela nr 12. Postępowania wszczęte na terenie powiatu zwoleńskiego

	Wszczęte postępowania przygotowawcze		Wszczęte postępowania o charakterze kryminalnym	
	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2005	Rok 2006
Ogółem	807	835	429	404
Stwierdzono	801	767	439	397
Wykryto	614	558	260	195
Wskaźnik wykrywalności	75,3%	72%	57,5%	48,3%

Źródło: Dane uzyskane z Komendy Powiatowej Policji w Zwoleniu.

Suma strat powstałych w wyniku przestępstw w roku 2005 wynosiła 797 629zł, a w 2006r. 908 791zł. Wartość odzyskanego mienia to 69 105zł w 2005r. i 135 045zł w 2006r.

Tabela nr 13. Działalność policji na terenie powiatu zwoleńskiego

Rodzaj	Ilość
Sporządzone wnioski o ukaranie do Sądu	349
Postępowanie mandatowe	1829
Interwencje w miejscach publicznych	1541
Interwencje domowe	1051
Interwencje w innych miejscach	616
Konwoje z polecenia jednostek Policji	356*
Konwoje z polecenia Sądu	74*
Konwoje z polecenia Prokuratury	44*
Konwoje z polecenia innych uprawnionych organów	132*
Doprowadzenia	1017*
Wywiady i ustalenia miejsca pobytu dla Sady i Prokuratury	488
Wywiady i ustalenia miejsca pobytu dla komorników sądowych	27
Wywiady i ustalenia miejsc pobytu dla organów wojskowych	6
Wywiady i ustalenia miejsca pobytu dla jednostek Policji	928

Wywiady i ustalenia miejsca pobytu dla innych uprawnionych organów	133
--	-----

Źródło: Dane na podstawie statystyk Komendy Powiatowej Policji w Zwoleniu

* dane podane według ilości osób

Na drogach nadzorowanych przez Referat Ruchu Drogowego w Zwoleniu w 2006r. zaistniało 47 wypadków drogowych, w których 4 osoby poniosły śmierć, a 79 osób doznało obrażeń ciała. Wystąpiło 322 kolizje drogowe.

Tabela nr 14. Stan zagrożenia w ruchu drogowym na terenie powiatu zwoleńskiego

Zdarzenia	2005	2006	spadek/wzrost
Liczba wypadków drogowych	23	47	+24
Liczba zabitych	5	4	-1
Liczba rannych	27	79	+52
Liczba Kolizji	317	322	+5

Źródło: Dane uzyskane z Komendy Powiatowej Policji w Zwoleniu

Przestępstwa drogowe:

- dynamika wszczęć - 121,8 (z 261 na 318),
- dynamika stwierdzonych - 102,2 (z 271 na 277),
- wykrywalność - 100% (wzrost o 1,5% - 2005 - 98,5%),
- wykrywalność KWP - 99,2%.

Nietrzeźwi kierowcy - motocykliści i rowerzyści:

- dynamika wszczęć - 114,1 (z 234 na 267),
- dynamika stwierdzonych - 104,4 (z 251 na 262),
- wykrywalność - 100% (2005 - 100%),
- wykrywalność KWP - 100%.

4.5. Ochrona zdrowia

Na podstawie ustawy o powszechnym ubezpieczeniu społecznym od 01.01.1999r. w Polsce została wprowadzona reforma służby zdrowia, która zasadniczo zmieniała system organizacji i finansowania służby zdrowia. Od tej daty został wprowadzony system powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego czyli kasy chorych, których zadaniem jest finansowanie świadczeń przysługujących z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego na podstawie umów zawieranych z podmiotami świadczącymi usługi medyczne. Nowe rozwiązania stwarzają pacjentom możliwość wyboru lekarza i placówki służby zdrowia, wymuszając tym samym podnoszenie przez placówki służby zdrowia jakości usług medycznych. Celem tak zreformowanej służby zdrowia jest zapewnienie podstawowej opieki zdrowotnej w ramach zachowania i poprawy stanu zdrowia ludności w jej miejscu zamieszkania, pracy i nauki.

Na obszarze powiatu zwoleńskiego funkcjonuje 5 placówek podstawowej opieki zdrowotnej, w tym:

1. Placówki publiczne:
 - SPZZOZ w Zwoleniu,
 - SPZOZ w Przyłęku:
 - Ośrodek Zdrowia w Przyłęku,
 - Ośrodek Zdrowia w Załazach gm. Przyłek,
 - SPZOZ w Policznie:

- Ośrodek Zdrowia w Policznie,
- Ośrodek Zdrowia w Czarnolesie gm. Policzna.
- SPZOZ w Tczowie:
 - Ośrodek Zdrowia w Tczowie.
- 2. Placówki niepubliczne:
- NZOZ w Kazanowie:
 - Ośrodek Zdrowia w Kazanowie,
- Ośrodek Zdrowia w Kowalkowie gm. Kazanów,

Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Zwoleniu realizuje swoje działania w oparciu o następujące jednostki organizacyjne:

- Przychodnię Rejonową z:
 - poradnią lekarza podstawowej opieki zdrowotnej,
 - gabinetem pielęgniarki i położnej środowiskowej rodzinnej,
 - gabinetem medycyny szkolnej,
- przychodnię specjalistyczną z poradniami:
 - diabetologiczną,
 - ginekologiczno – położniczą,
 - kardiologiczną,
 - medycyny pracy,
 - dermatologiczną,
 - neurologiczną,
 - reumatologiczną,
 - chorób zakaźnych,
 - chirurgii ogólnej,
 - urazowo – ortopedyczną,
 - otolaryngologiczną,
 - zdrowia psychicznego,
 - leczenia uzależnień alkoholowych,
 - okulistyczną,
 - gruźlicy i chorób płuc,
- Szpital z oddziałami:
 - chorób wewnętrznych (35 łóżek),
 - opieki paliatywnej (10 łóżek),
 - izbą przyjęć,
 - apteką zakładową,
 - sterylizatornią,
- Pogotowiem Ratunkowym z:
 - zespołem wyjazdowym (karetki: „R”, „W”: łączna liczba wyjazdów 3848 na miejsce zdarzenia),
- Zakład Diagnostyki Laboratoryjnej,
- Zakład Rentgenodiagnostyki,
- Zakład Rehabilitacji,

➤ Zakład Pielęgnacyjno – Opiekuńczy.

Co do tzw. otoczenia służby zdrowia to niewątpliwie bardziej utrudniony dostęp do usług świadczonych przez apteki miała i wciąż ma ludność zamieszkująca poza największymi ośrodkami powiatu. Obecnie na terenie każdej z gmin powiatu znajduje się po 1 aptece i 3 na obszarze miasta Zwoleń.

Tabela nr 15. Kadra medyczna w poszczególnych ośrodkach zdrowia na terenie powiatu zwoleńskiego w roku 2006

Specjalizacja	SPZOZ Policzna	SPZOZ Przyłek	SPZOZ Tczów	NZOZ Kazanów i Kowalków
lekarz pediatra	-	-	3	1
internista	3	4	1	1
pielęgniarka/położna	8	5/1	0/1	3/1
stomatolog	1	3	1	1
ginekolog	-	-	2	1
rehabilitant	-	-		1
Ogólna liczba pacjentów korzystających z usług	5300	5200	3340	4000

Źródło: Dane uzyskane z Ośrodków Zdrowia z terenu gmin powiatu zwoleńskiego

W SPZZOZ w Zwoleniu zatrudnionych jest na umowę o pracę i zlecenia 266 osób, w tym:

- lekarze – 53,
- pielęgniarki – 86,
- położne – 4,
- farmaceuci – 1,
- technicy i laboranci (analitycy RTG, rehabilitanci) – 22,
- rejestratorki – 4,
- salowe – 35,
- sanitariusze i ratownicy medyczni – 14,
- pracownicy administracyjni – 16,
- inny personel z wyższym wykształceniem (psycholog, mgr analityki medycznej) – 8,
- personel gospodarczy – 15,
- pracownicy socjalni – 8.

Ponadto w SPZZOZ w Zwoleniu praktykę medyczną odbywa 16 praktykantów, a na przygotowaniu zawodowym jest 12 osób. Dodatkowo owa placówka opieki zdrowotnej przyjęła na staż 8 osób.

W SPZZOZ w Zwoleniu są zatrudnieni lekarze interniści, którzy posiadają specjalizację 1 i 2 stopnia.

W szpitalu na oddział wewnętrzny w roku 2006 przyjęto 1332 osoby, na oddział paliatywny 132 osoby, w zakładzie pielęgniarstwo – opiekuńczy – 125 osób. Łączna liczba pacjentów podstawowej opieki zdrowotnej zapisanych do SPZZOZ w Zwoleniu w ubiegłym roku wynosiła 16370 osób, a liczba porad udzielonych tym pacjentom wynosiła 47.182.

W 2006r. ta placówka zdrowotna świadczyła usługi po uprzednim podpisaniu kontraktów z Narodowym Funduszem Zdrowia. Wśród nich wyróżniamy:

- nocna i świąteczna ambulatoryjna opieka lekarska i pielęgniarstwo – 3589 porad,

- nocna i świąteczna wyjazdowa opieka lekarska i pielęgniarska – 109 porad,
- ambulatoryjne leczenie specjalistyczne – 43334 porad,
- udzielanie świadczeń zdrowotnych w zakresie:
 - podstawowej opieki zdrowotnej realizowanej przez lekarza i pielęgniarki w środowisku nauczania i wychowania,
 - ambulatoryjnej i wyjazdowej opieki lekarskiej i pielęgniarskiej,
- pomoc doraźna i transport medyczny,
- leczenie szpitalne, rehabilitacja lecznicza, opieka długoterminowa realizowana przez oddział paliatywny i zakład pielęgnacyjno – opiekuńczy,
- profilaktyczne programy zdrowotne.

Ponadto kontrakty z NFZ dotyczyły również przeprowadzanych badań podstawowych w ramach programu profilaktyki przewlekłej obturacyjnej choroby płuc, raka szyjki macicy, chorób układu krążenia.

Natomiast świadczenia, które były wykonywane w poradni medycyny pracy, nie były kontraktowane z Narodowym Funduszem Zdrowia.

W roku 2007 SPZZOZ w Zwoleniu przystąpił do programu dostosowawczego, by dostosować obiekty ośrodka i szpitala do wymogów higieniczno – sanitarnych zawartych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z 10.11.2006r. w sprawie wymagań jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej. W ramach tego programu będzie przeprowadzony remont (budowa) sanitariatów, szatni i dwóch wind. Ponadto będzie przeprowadzona wymiana drzwi.

4.6 Pomoc społeczna

Pomoc społeczna ma umożliwić osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, z którymi sami nie są w stanie walczyć i pokonać ich przy wykorzystaniu własnych możliwości, zasobów i uprawnień.

W powiecie zwoleńskim problemami i kwestiami opieki społecznej zajmują się: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zwoleniu, Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej w poszczególnych gminach, a także Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie z siedzibą w Zwoleniu.

Ośrodki Pomocy Społecznej świadczą pomoc w formie świadczeń pieniężnych, oferują również wsparcie w naturze i pomoc usługową w postaci prac socjalnych bądź usług opiekuńczych. Pomoc jest przyznawana w głównej mierze z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, potrzeby ochrony macierzyństwa, niepełnosprawności, bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, klęsk żywiołowych, trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, narkomanii oraz alkoholizmu.

Na obszarze powiatu według danych na koniec 2006r. przyznano świadczenia 3910 osobom.

Tabela nr 16. Liczba osób objętych pomocą społeczną w 2006 roku w powiecie zwoleńskim

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba osób, którym przyznano świadczenia w trybie decyzji
-----	------------------	---

1.	gm. Zwoleń	730
2.	gm. Kazanów	620
3.	gm. Policzna	501
4.	gm. Przytyk	1628
5.	gm. Tczów	431
6.	Powiat ogółem	3910

Źródło: Opracowanie na podstawie danych uzyskanych ze Starostwa Powiatowego w Zwoleniu

Osobom, które objęte są pomocą społeczną, udzielana jest pomoc w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych, dożywiania dzieci w szkole. Wszystkie ośrodki pomocy społeczne zlokalizowane na terenie powiatu zwoleńskiego realizują zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej, ustawy o dodatkach mieszkaniowych, mieszkaniowych świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o zaliczce alimentacyjnej i postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych.

Najbardziej powszechną i znaczącą formą świadczeń są zasiłki celowe, które przyznawane są jednorazowo na pokrycie podstawowych potrzeb: koszty pogrzebu, posiłki, opał, koszt świadczeń zdrowotnych, odzież, pokrycie wydatków powstałych wyniku różnych zdarzeń losowych. Owe świadczenia mogą być przyznawane w postaci zasiłku pieniężnego bądź w naturze.

Społeczność powiatu najbardziej boryka się z takimi problemami jak: ubóstwo, alkoholizm, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego, konieczność ochrony macierzyństwa.

Nadal dotkliwym problemem z jakim borykają się władze ośrodków pomocy społecznej jest trudna sytuacja rodzin wielodzietnych, niepełnych i osób niepełnosprawnych. Ponadto na terenie powiatu pojawia się inna trudna kwestia – zwiększająca się liczba młodych ludzi, którzy korzystają z pomocy społecznej. Są to przeważnie osoby, które wykazują brak umiejętności w przystosowaniu się do życia w społeczności lokalnej po opuszczeniu placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Potrzeby Ośrodków Pomocy Społecznej na obszarze powiatu corocznie są wyższe. Wynika to z tego, że coraz więcej rodzin korzysta z pomocy i świadczeń socjalnych. W związku z tym zasiłki okresowe są przyznawane rzadziej bądź w mniejszej kwocie. Dlatego owe ośrodki uciekają się do innych sposobów i niekonwencjonalnych metod działania, by pomóc tym rodzinom. Jest to pozyskiwanie środków w ramach organizowanych zbiórek publicznych bądź od indywidualnych sponsorów.

Na terenie wsi Gródek w gminie Policzna znajduje się Dom Pomocy Społecznej, który jest samodzielną jednostką organizacyjną powiatu zwoleńskiego. W domu zatrudnionych jest 50 pracowników odpowiednio przeszkolonych do pracy z osobami niepełnosprawnymi i chorymi psychicznie. Dom jest placówką stałego pobytu przeznaczoną dla 72 osób przewlekle chorych psychicznie. Decyzję o skierowaniu do domu pomocy społecznej i decyzje ustalającą opłaty za pobyt w domu wydaje właściwy organ gminy, w której zamieszkuje osoba skierowana. Decyzję o umieszczeniu w domu wydaje starosta. Ponadto Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie może również skierować osobę przewlekle chorą psychicznie do tego domu.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zwoleniu

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jest jednostką pomocy społecznej, która kreuje politykę społeczną na terenie powiatu zwoleńskiego. Jest to samodzielna jednostka organizacyjno – budżetowa podporządkowana bezpośrednio zarządowi powiatu, wchodząca w skład powiatowej administracji zespolonej. Realizuje ona zadania powiatu z zakresu pomocy społecznej (własne i administracji rządowej) oraz te zadania, które zostały przyjęte przez władze powiatu w drodze porozumień administracyjnych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie na terenie powiatu realizuje:

- zadania własne powiatu z zakresu pomocy społecznej,
- zadania administracji rządowej,
- zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i część zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych (pozostałą część zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych realizuje Powiatowy Urząd Pracy w Zwoleniu)

Realizacja zadań w ramach rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych PCPR odbywa się przy udziale środków PFRON. Ponadto instytucja ta podejmuje działania, które mają zmierzać do ograniczenia skutków niepełnosprawności i przestrzegania praw tych osób. Współpracuje ona z fundacjami, stowarzyszeniami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie ich rehabilitacji społecznej.

PCPR realizuje program „Wyrównywania różnic między regionami” dla likwidacji barier architektonicznych, wyposażenia obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny oraz wyposażenia nowego miejsca pracy dla osób niepełnosprawnych.

Jedną z form rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych jest uczestnictwo tych osób i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych. Turnus oznacza formę aktywnej rehabilitacji, połączonej z elementami wypoczynku, mającą na celu przede wszystkim ogólną poprawę sprawności, wyrobienie zaradności, pobudzenie i rozwijanie zainteresowań osób niepełnosprawnych. Z roku na rok liczba korzystających z tej formy rehabilitacji systematycznie wzrasta.

W ramach rehabilitacji społecznej PCPR dzięki dofinansowaniu ze środków PFRON zaopatruje osoby niepełnosprawne w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne oraz środki pomocnicze na podstawie odrębnych przepisów. Przedmiotami dofinansowania z tych środków mogą być pieluchomajtki, aparaty słuchowe, materace przeciwoślizgowe, wózki inwalidzkie, obuwie ortopedyczne itp.

Kolejnym zadaniem powiatu z zakresu rehabilitacji społecznej jest dofinansowanie organizacji sportu, kultury i turystyki osób niepełnosprawnych.

Inną formą rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych są Warsztaty Terapii Zajęciowej (WTZ). Organizatorem WTZ jest Stowarzyszenie Na Rzecz Pomocy Rodzinie i Poszkodowanym w Wypadkach Komunikacyjnych w Zwoleniu. Warsztaty Terapii Zajęciowej znajdują się w Zielonce Starej i działają od 01.12.2003r. realizując zadania powiatowe z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia, uznanych za niezdolne do podjęcia zatrudnienia.

Realizacja celu odbywa się poprzez:

- rozwój umiejętności wykonywania czynności życia codziennego,
- przygotowanie do życia w środowisku społecznym,
- opanowanie czynności przysposabiających do pracy,
- rozwijanie podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych,
- inne wskazane działania.

Rehabilitacja odbywa się głównie w czasie zajęć praktycznych w pracowniach:

- ceramicznej,
- stolarskiej,
- informatycznej,
- haftu,
- kulinarnej i nauki samoobsługi,
- muzycznej,
- gabinecie rehabilitacyjnym.

W zajęciach praktycznych bierze udział 30 osób. W ramach terapii wykonywane prace są później eksponowane i sprzedawane na stoiskach kiermaszowych organizowanych z okazji świąt czy innych imprez.

Warsztat prowadzi terapię poprzez szereg działań wielokierunkowych, które oparte są o zajęcia umysłowe i fizyczne, by jak najlepiej wykorzystać potencjał rozwojowy tkwiący w osobie niepełnosprawnej, niezależnie od stopnia jej niepełnosprawności. Wśród terapii, jakie są prowadzone, wyróżniamy:

- artoterapię – terapia plastyczna wyzwalająca emocje i uczucia,
- ergoterapię – terapia poprzez pracę w celu osiągnięcia samodzielności życiowej,
- muzykoterapię – terapia przy udziale muzyki, która ma wywoływać emocje, pobudzać uczucia,
- zajęcia teatralne – wyzwalają ekspresję, dają poczucie ważności i pewności siebie,
- stymulację wzrokową, słuchową i dotykową – stosowaną z udziałem osób mało aktywnych,
- fizykoterapię – pobudzenie do aktywności,
- psychoterapię – indywidualną i grupową, mającą na celu rozwijanie poczucia mocy sprawczej, radzenia sobie w trudnych sytuacjach,
- socjalizację uczestników – poprzez samorządność gdzie ocenia się uczestnictwo w zajęciach, przestrzeganie regulaminu i dyscypliny, udział w pracach społecznych,
- integracja grupy w ramach pracowni i całej społeczności – oparta na zasadach scalania, wzajemnej tolerancji, samoakceptacji i drugiej osoby,
- integracja i wymiana doświadczeń z innymi placówkami – zajęcia integracyjne, wspólne zabawy,
- działania kierunkowe – pomoc czynna uczestników i opiekunów w organizowaniu różnych imprez, kiermaszy na rzecz uczestnika.

Stowarzyszenia Na Rzecz Pomocy Rodzinie i Poszkodowanym w Wypadkach Komunikacyjnych w Zwoleniu działa od czerwca 2001r. Organizuje i dofinansowuje grupowe wyjazdy osób niepełnosprawnych na turnusy

rehabilitacyjne, a także letnie wycieczki dla dzieci z najuboższych rodzin. Współpracuje z innymi organizacjami pozarządowymi pracującymi na rzecz pomocy rodzinie i osób poszkodowanych w wypadkach komunikacyjnych i organizacjami młodzieżowymi. Ponadto organizuje spotkania i imprezy integracyjne dla osób niepełnosprawnych, a także spotkania informacyjne dla tych osób i ich rodzin. Udziela wsparcia w tworzeniu grup samopomocowych. Pomaga rodzinom i osobom występującymi o dofinansowanie w ramach zakupu leków, sprzętu rehabilitacyjnego, będącym szczególnie po wypadkach komunikacyjnych.

4.7. Oświata i wychowanie

Na obszarze powiatu zwoleńskiego funkcjonują zespoły szkół publicznych, w których młodzież kształci się w następujących typach szkół:

- Zespół Szkół Licealnych w Zwoleniu – kształcący w trzyletnim liceum ogólnokształcącym (16 oddziałów, 517 uczniów),
- Zespół Szkół Rolniczo – Technicznych – kształcący w oddziałach:
 - technikum rolnicze uzupełniające 3 letnie (1 oddział, 20 uczniów) na podbudowie zasadniczej szkoły zawodowej,
 - technikum rolnicze 4 letnie (5 oddziałów, 143 uczniów),
 - technikum agrobiznesu 4 letnie (8 oddziałów, 253 uczniów),
 - liceum profilowane 3 letnie (3 oddziały, 70 uczniów),
 - zasadnicze szkoły zawodowe (12 oddziałów, 302 uczniów)
 - gimnazjum dla dorosłych Środowiskowego Hufca Pracy (2 oddziały, 61 uczniów)

Ponadto na terenie powiatu w gminie Przyłęk w strukturach Publicznego Gimnazjum mieści się Szkoła Policealna dla Dorosłych „LIDER” oraz przy Zespole Szkół Licealnych w Zwoleniu funkcjonują szkoły dla dorosłych, są to: Zaoczne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych TWP i Zaoczne Liceum Ekonomiczne Dla Dorosłych Towarzystwo Wiedzy Powszechnej.

Na terenie powiatu zwoleńskiego funkcjonuje 19 szkół podstawowych, do których uczęszcza 3237 uczniów i 8 gimnazjów, gdzie uczy się 1744 uczniów. Łączna liczba nauczycieli pełnozatrudnionych w powyższych placówkach oświatowych wynosi 448 osób. W przeliczeniu na jednego nauczyciela przypada 11 uczniów.

Obecnie większość placówek oświatowych znajdujących się na obszarze powiatu zwoleńskiego posiada dobre warunki do nauczania. Znajdujące się w nich pracownie specjalistyczne są nowoczesnie wyposażone. Mimo bieżących działań inwestycyjnych placówek szkolnych istnieje ciągła potrzeba ich modernizacji.

Aktualna baza oświatowa jest bazą dostosowaną do potrzeb i wymaganych standardów. Prowadzonych modernizacji bazy oświatowej w ubiegłych latach towarzyszył rozwój kształcenia młodzieży i doskonalenia kadr pod intensywnie zmieniające się potrzeby powiatu i regionu. W chwili obecnej szkoły ponadgimnazjalne dostosowują profil kształcenia uczniów do wymogów i potrzeb rynku pracy, dzięki czemu uczniowie mogą zdobyć taki zawód, który po ukończeniu szkoły pozwoli im znaleźć dobrą pracę. Szkoły te pragną odpowiedzieć na potrzeby lokalnego rynku i dlatego zachęcają młodych ludzi szerokim wyborem profili kształcenia. Ponadto szkoły te dają możliwości osobom dorosłym na uzupełnienie wykształcenia.

Na terenie powiatu zwoleńskiego brak jest jakichkolwiek szkół artystycznych, policealnych, jak również szkolnictwa wyższego.

W roku szkolnym 2006/2007 na obszarze powiatu działają 4 placówki przedszkolne, do których uczęszcza 191 dzieci. Piąta placówka należy do Zespołu Oświaty Samorządowej mieszczącej się w gminie Kazanów (prócz przedszkola wyróżniamy Publiczną Szkołę Podstawową i Publiczne Gimnazjum). W gminie Przyłęk i Tczów nie występują przedszkola. Sześciolatki uczęszczają do klas „0”, które ulokowane są w szkołach podstawowych.

- Przedszkole Samorządowe w Policznie – 23 dzieci, 2 nauczycieli, 1 sala zabaw,
- Przedszkole Samorządowe w Czarnolesie – 37 dzieci, 3 nauczycieli, 2 sale zabaw,
- Publiczne Przedszkole w Zwoleniu – 106 dzieci, 10 nauczycieli, 4 sale zabaw,
- Publiczne Przedszkole w Paciorkowej Woli Nowej – 25 dzieci, 3 nauczycieli, 2 sale zabaw.

Na terenie powiatu funkcjonuje system stypendialny, w ramach którego uczniowie szkół ponadgimnazjalnych mogą ubiegać się o dofinansowanie w celu kontynuowania nauki w oparciu o stypendia unijne. Stypendia są przyznawane na całkowite lub częściowe pokrycie kosztów zakwaterowania w internacie, bursie lub na stancji, posiłków w stołówce szkolnej, zakupu podręczników, czesnego za naukę, biletu miesięcznego. W ramach Działania 2.2. ZPORR współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego i budżetu państwa Projekt „Stypendia szansą na naukę i pracę – rok szkolny 2006/2007” dofinansowanie wypłat stypendiów opiewa na kwotę 171.200,00 zł.

Z tego systemu mogą również korzystać studenci, którzy są zameldowani na terenie powiatu. Dla nich stypendia wypłacane na podstawie projektu „Przez stypendia studenckie do wiedzy, dyplomu i pracy – rok akademicki 2006/2007” w ramach Działania 2.2 ZPORR współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego i budżetu państwa. Dofinansowanie wynosi 46.023,000 zł.

Środowiskowy Hufiec Pracy w Zwoleniu

Środowiskowe Hufce Pracy są jednostkami organizacyjnymi wchodzącymi w skład Ochotniczych Hufców Pracy. Realizują zadania związane z kształceniem i wychowaniem młodzieży, która z różnych przyczyn nie realizowała obowiązku szkolnego, prezentująca przejawy niedostosowania społecznego, wymagająca specyficznych oddziaływań dydaktyczno – wychowawczych i kompensacyjnych.

Środowiskowy Hufiec Pracy w Zwoleniu rozpoczął swoją działalność w dniu 01.02.2006r. Do hufca przyjmowana jest młodzież w wieku 15-18 lat, która podejmuje obowiązek szkolny w zakresie gimnazjum, lub zasadniczej szkoły zawodowej oraz realizuje przygotowanie zawodowe w formie przyuczenia do zawodu, nauki zawodu, szkolenia kursowego lub rzemieślniczej nauki zawodu. Placówka utworzona została przede wszystkim dla potrzeb młodzieży ze środowisk miasta Zwolenia i powiatu zwoleńskiego.

Obecnie w placówce przebywa 80 uczestników, z czego 50 osób zakwaterowanych jest w internacie hufca. Młodzież realizuje obowiązek szkolny w klasie II i III gimnazjum dla dorosłych oraz I klasie ZSZ. Zajęcia szkolne odbywają się w Zespole Szkół Rolniczo – Technicznych w Zwoleniu, natomiast nauka zawodu w zawodzie fryzjer w warsztatach hufca oraz w zawodzie kucharz małej gastronomii, piekarz, sprzedawca, operator urządzeń skrawających i

mechanik pojazdów samochodowych u pracodawców na terenie Zwolenia i Radomia.

Hufiec zapewnia całodobową opiekę wychowawczą oraz wyżywienie i zakwaterowanie dla młodzieży spoza Zwolenia oraz organizuje różnorodne formy spędzania czasu wolnego dla młodzieży z hufca i środowiska lokalnego. Organizuje szereg imprez kulturalno-oświatowych poprzez działalność w kołach zainteresowań i zajęciach warsztatowych realizowanych w ramach programu świetlicy środowiskowej.

Prawidłowe funkcjonowanie hufca jest możliwe dzięki pełnej integracji i współpracy ze środowiskiem lokalnym, przede wszystkim z samorządem lokalnym, policją, sądem, pomocą społeczną, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi oraz organizacjami zajmującymi się przeciwdziałaniem i profilaktyką uzależnień od alkoholu i narkotyków.

Oprócz działalności opiekuńczo – wychowawczej placówka realizuje szereg programów autorskich oraz projektów w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. W okresie od czerwca 2006 do marca 2007 zrealizowano III edycję projektu „Twoja Wiedza – Twój Sukces” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach działania 1.5 schemat B) Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich – „Wspieranie młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym”. Hasło przewodnie Programu brzmiało: „Nauka – Wiedza – Praca”.

Projekt adresowany był do uczestników pochodzących z rodzin i środowisk zagrożonych patologiami społecznymi, dotkniętych ubóstwem i długotrwałym bezrobociem, nie uczących się (bądź mających poważne problemy z nauką) i niepracujących.

Uczestnikami projektu była młodzież hufca oraz bezrobotni absolwenci szkół średnich rekrutowani w ramach pośrednictwa i doradztwa zawodowego prowadzonego przez Młodzieżowe Centrum Kariery OHP. W ramach projektu młodzież zdobyła kwalifikacje zawodowe na kursach kwalifikacyjnych w zwodzie fryzjer – stylistka, kosmetyczka, spawacz, kucharz, barman – kelner, księgowy, nowoczesne metody wykończeniowe w budownictwie. Ukończyła również kurs języka angielskiego, komputerowy oraz uczestniczyła w zajęciach z przedsiębiorczości, doradztwa zawodowego, warsztatach integracyjnych z psychologiem.

Program realizowano w dwóch grupach wiekowych: dla młodzieży w wieku 15-17 lat oraz 18-24 lata. Były to zarówno osoby rozpoczynające naukę w systemie OHP, ich absolwenci ze wszystkich typów szkół oraz osoby spoza instytucji. Po raz pierwszy w projekcie mogła wziąć udział młodzież niepełnosprawna. Rozpoczęło go 40 beneficjentów, a ukończyło 36 osób.

W marcu br. w obecności zastępcy komendanta wojewódzkiego OHP w Warszawie, przedstawicieli Starostwa Powiatowego i Urzędu Miasta w Zwoleniu oraz lokalnej prasy, uczestnikom którzy zakończyli swój udział w projekcie wręczone zostały zaświadczenia i certyfikaty potwierdzające uczestnictwo w projekcie.

Obecnie trwa nabór młodzieży do hufca na nowy rok szkolny 2007/2008 oraz rekrutacja beneficjentów do trzech projektów realizowanych przez Młodzieżowe Centrum Kariery, które przygotowują absolwentów i bezrobotnych do 24 roku życia do podjęcia pracy lub dostosowania ich kwalifikacji zawodowych do wymogów rynku pracy.

4.8. System informatyzacji urzędu

W dniu 4 września 2006 roku w Warszawie pomiędzy Wojewodą Mazowieckim a Powiatem Zwoleńskim (Beneficjentem) została zawarta umowa o dofinansowanie Projektu „Przyjazny urząd – informatyzacja usług Starostwa Powiatowego w Zwoleńsku” w ramach Priorytetu 1 - Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów. Projekt ma na celu przygotowanie urzędu do elektronicznego obiegu dokumentów i rozwoju elektronicznych usług świadczonych dla ludności. Projekt przewiduje wykorzystanie nowych technologii informacyjnych i komunikacyjnych dla realizacji usług publicznych świadczonych on-line oraz poprawienia efektywności pracy administracji (e-administracja) poprzez:

- instalację serwera zapewniającego bezpieczeństwo gromadzonych danych i stanowiącego serwer bazy danych do elektronicznego obiegu dokumentów (1 sztuka),
- wdrożenie systemu elektronicznego obiegu dokumentów (1 sztuka),
- instalację serwera internetowego i uruchomienie portalu internetowego (1 sztuka),
- utworzenie PIAP-ów, w tym: umożliwienie mieszkańcom korzystania ze stanowisk podłączonych do Internetu na terenie Starostwa (publicznie dostępne multimedialne kioski informacyjne – 2 sztuki),
- wyposażenie sali konferencyjnej w sprzęt wykorzystywany podczas działalności szkoleniowej (komputer przenośny, rzutnik multimedialny),
- zakup 18 zestawów komputerowych, a także:
- integrację systemów informatycznych - automatyzacja przekazywania danych dla BIP,
- zakup urządzeń biurowych w postaci: drukarek laserowych (6 sztuk), drukarki sieciowej (2 sztuki), skanerów biurkowych (6 sztuk), skanerów z podajnikiem (ADF) na co najmniej 50 stron
- zakup oprogramowania biurowego (4 edytorów tekstu, 5 pakietów biurowych: edytor tekstu, arkusz kalkulacyjny, kreator prezentacji graficznych, klient poczty),
- zakup urządzeń podtrzymujących zasilanie (18 sztuk + 2 dla serwerów),
- zakup sprzętu niezbędnego dla rozbudowy sieci (2 switche z portami gigabit, firewall, modemy do zestawienia połączenia między dwoma budynkami urzędu 2 szt.).

Część z w/w sprzętu komputerowego została zakupiona w grudniu 2006 roku na kwotę 122.792,38 zł z czego 50% tj. 61.396,19 zł zostało dofinansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Pozostała część inwestycji „Przyjazny urząd – informatyzacja usług Starostwa Powiatowego w Zwoleńsku” będzie realizowana w roku bieżącym.

Planowane w projekcie inwestycje są konieczne, aby sprostać oczekiwaniom obywateli z zakresu dostarczania usług publicznych (e-usługi) oraz świadczenia usługi on-line z możliwością dokonania transakcji. Wdrożony system elektronicznego obiegu dokumentacji pozwoli na lepsze zaplanowanie obiegu dokumentów i kontrolę przepływu dokumentów. System elektronicznego obiegu dokumentów pozwoli interesantom na dokładne zapoznanie się ze stanem sprawy wniesionej do Starostwa – zwiększa to również zaufanie do urzędników i Urzędu. Wdrożenie tego rozwiązania bezpośrednio wpłynie na odnośnienie dwustronnych korzyści związanych z wchodzącymi w życie przepisami oraz jakością funkcjonowania placówki administracyjnej. Do głównych funkcji systemu zaliczyć należy: elektroniczne rejestrowanie dokumentów przychodzących, automatyczne wprowadzanie cyfrowej wersji

dokumentów do bazy danych oraz ich katalogowanie, efektywne zarządzanie (sterowanie) obiegiem informacji i dokumentów w strukturze całej organizacji poprzez właściwe dysponowanie czasem pracowników oraz przydzielanie im poszczególnych zadań i procesów, monitoring przepływu informacji między komórkami organizacji, definiowanie praw dostępu do poszczególnych spraw oraz dokumentów, dzięki temu danymi sprawami zajmują się najbardziej kompetentne osoby, szybki dostęp do potrzebnych informacji dzięki możliwości automatycznego wyszukiwania dokumentów według zdefiniowanych parametrów.

Realizacja powyższego projektu przewidziana jest do 16 października 2007r.

CZĘŚĆ II

ANALIZA SWOT

Diagnoza prospektywna Powiatu Zwoleńskiego

Punktem wyjścia do opracowania i sformułowania strategii rozwoju powiatu jest diagnoza prospektywna, która pozwala na ocenę stanu aktualnego oraz wskazanie głównych kierunków i istotnych problemów rozwoju.

Diagnoza prospektywna to próba zrelacjonowania przyszłości, która ma swoje źródło posiadania w stanie obecnym. W owej diagnozie bierze się pod uwagę przede wszystkim te czynniki, które determinują rozwój i powzięte działania. Najbardziej stabilne „podłoże”, które w głównej mierze decyduje o przyszłości powiatu to środowisko przyrodnicze i zagospodarowanie materialne sieci osadniczej.

Wstępna analiza powiatu zwoleńskiego jest podstawą do kompleksowej oceny stanu aktualnego oraz wskazanie głównych kierunków rozwoju i kluczowych problemów z tym związanych. W tym celu została przeprowadzona analiza SWOT, która pozwala zidentyfikować problemy, potencjał rozwojowy, uwarunkowania zewnętrzne, stanowiące zagrożenia i szanse rozwoju powiatu.

Analiza SWOT to metoda, którą stosuje się w opracowaniach strategii rozwoju jednostek terytorialnych, by umożliwić rozpoznanie atutów – mocnych stron (**S**trengths), słabości (**W**eaknesses), szans (**O**pportunities) i zagrożeń (**T**hreats).

Poprzez powyższe pojęcia należy rozumieć:

Atut – uwarunkowanie występujące w powiecie oceniane pozytywnie ze względu na możliwość realizacji celów rozwojowych i strategicznych, wewnętrzny potencjał powiatu,

Słabość – uwarunkowanie wewnętrzne oceniane negatywnie, niewykorzystane z uwagi na realizację celów,

Szansa – korzystne zjawisko zewnętrzne (obecne) lub proces (prognozowany) sprzyjający realizacji celów rozwoju powiatu,

Zagrożenie – zjawisko lub proces (obecny lub prognozowany) stanowiący przeszkodę w realizacji konkretnych celów strategicznych.

Mocne strony i słabości są to pozytywne i niekorzystne zjawiska wewnątrz powiatu i w jego najbliższym otoczeniu. Mają one charakter endogeniczny. Z

kolei szanse i zagrożenia obejmują swoim zasięgiem wszelkie zewnętrzne uwarunkowania funkcjonowania i rozwoju powiatu zwoleńskiego.

ANALIZA SWOT

I. SFERA SPOŁECZNA	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> korzystna struktura demograficzna ludności powiatu: duży udział ludności w wieku produkcyjnym, względna równowaga struktury płci, 	<ul style="list-style-type: none"> znacznym poziomem bezrobocia (stopa bezrobocia – 19,8%) oraz niekorzystną strukturą bezrobotnych <ul style="list-style-type: none"> - bardzo wysoki udział bezrobotnych pozbawionych prawa do zasiłku, tj. 92,1% ogółu bezrobotnych - bardzo wysoki udział grupy wiekowej produkcyjno-mobilnej (18-44 lata) – 75,3% ogółu bezrobotnych - bardzo wysoki udział bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym i podstawowym – 71,4% ogółu bezrobotnych - bardzo wysoki udział bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 12 m-cy – 54,7% ogółu bezrobotnych - bardzo wysoki udział bezrobotnych mieszkających na wsi – 76,9% ogółu bezrobotnych
<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie przez Powiatowy Urząd Pracy działań aktywizujących osoby bezrobotne w ramach programów finansowanych z Funduszu Pracy i Europejskiego Funduszu Społecznego 	<ul style="list-style-type: none"> migracje osób wykształconych z terenu powiatu do dużych ośrodków miejskich
<ul style="list-style-type: none"> zadowalające wskaźniki wskazujące na brak przeludnienia mieszkań 	<ul style="list-style-type: none"> ubożenie społeczeństwa, pogorszenie warunków życia ludności szczególnie na wsi
<ul style="list-style-type: none"> prężnie funkcjonujące na terenie powiatu instytucje publiczne: Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej, Ochotnicze Straże Pożarne, Komenda Powiatowa Policji, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, Powiatowy Lekarz Weterynarii, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Państwowy Zakład Ubezpieczeń, Urząd Skarbowy, Sąd Rejonowy, Prokuratura Rejonowa, Powiatowy Urząd Pracy, Urzędy Gmin 	<ul style="list-style-type: none"> niedostateczny – szczególnie na terenach wiejskich - poziom wyposażenia mieszkań w podstawowe urządzenia
<ul style="list-style-type: none"> podjęmowanie wspólnych działań KPP, KPSP, OSP, PCZK na rzecz bezpieczeństwa mieszkańców i powiatu 	<ul style="list-style-type: none"> brak mieszkań socjalnych
<ul style="list-style-type: none"> funkcjonowanie Ochotniczych Straży Pożarnych w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym 	<ul style="list-style-type: none"> słabe wyposażenie w sprzęt Komendy Powiatowej Policji
<ul style="list-style-type: none"> prężnie działające Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zwoleniu – likwidacja barier architektonicznych, organizacja turnusów oraz dotacje do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> niedoinwestowanie oraz słabe wyposażenie w sprzęt specjalistyczny Ochotniczych Straży Pożarnych

<ul style="list-style-type: none"> funkcjonowanie Domu Pomocy Społecznej dla przewlekle psychicznie chorych w Gródku 	<ul style="list-style-type: none"> brak w powiecie Ośrodka Interwencji Kryzysowej
<ul style="list-style-type: none"> istnienie Warsztatów Terapii Zajęciowej dla osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> stosunkowo niski wskaźnik liczby personelu medycznego na 10 tys. mieszkańców - 11,2 dla liczby lekarzy oraz 30,0 dla liczby pielęgniarek (średnia dla Mazowsza odpowiednio 32,5 i 49,2)
<ul style="list-style-type: none"> usprawnienie oraz rozszerzenie możliwości leczniczych SPZZOZ dzięki realizacji projektu „Modernizacja sprzętu i aparatury medycznej SPZZOZ” w Zwoleniu 	<ul style="list-style-type: none"> ograniczone możliwości adaptacyjne budynków na usługi medyczne – przestarzała baza lokalowa
<ul style="list-style-type: none"> prawidłowo rozwinięta sieć placówek podstawowej opieki zdrowotnej (dobra jakość świadczonych usług i dostępność usług) 	<ul style="list-style-type: none"> brak pełnoprofilowego szpitala oraz poradni wysoko specjalistycznych: onkologicznej, urologicznej, endokrynologicznej, alergologicznej
<ul style="list-style-type: none"> duży potencjał usługowy, dobre kwalifikacje personelu medycznego 	<ul style="list-style-type: none"> trudności w pozyskiwaniu finansów na dalszy rozwój bazy lokalowej i sprzętowej zgodnie ze standardami i rozporząd. Ministra Zdrowia
<ul style="list-style-type: none"> bieżące wykonywanie remontów, modernizacji, termomodernizacji w placówkach ochrony zdrowia oraz znoszenie barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> narastanie zjawisk patologicznych tj. przestępczość, wandalizm
<ul style="list-style-type: none"> bieżące doposażenie w sprzęt medyczny zakładów opieki zdrowotnej 	<ul style="list-style-type: none"> duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej
<ul style="list-style-type: none"> aktywnie działające Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Rodzinie i Poszkodowanym w Wypadkach Komunikacyjnych w Zwoleniu, 	<ul style="list-style-type: none"> reorganizacja szkolnictwa – zamykanie małych szkół wiejskich
<ul style="list-style-type: none"> szeroki wybór istniejących profili kształcenia, możliwości wprowadzania nowych profili w kontekście dostosowywania do potrzeb rynku pracy (nie tylko na terenie powiatu), możliwości uzupełnienia wykształcenia przez osoby dorosłe, 	<ul style="list-style-type: none"> ciągłe niedoinwestowanie placówek oświatowych w powiecie
<ul style="list-style-type: none"> dostatecznie rozwinięta sieć bibliotek 	<ul style="list-style-type: none"> uboga oferta aktywnych form wypoczynku oferowana przez znajdujące się na terenie powiatu kluby sportowe i inne organizacje
<ul style="list-style-type: none"> funkcjonowanie Środowiskowego Hufca Pracy w Zwoleniu 	<ul style="list-style-type: none"> skromna baza noclegowa, brak zorganizowanych pól namiotowych oraz brak bazy informacyjnej i turystycznej
<ul style="list-style-type: none"> duża aktywność Stowarzyszenia „Dziedzictwo i Rozwój” działającego na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i kształtowania rozwoju wsi i odnowy wsi, w ramach inicjatywy wspólnotowej „Leader +” 	<ul style="list-style-type: none"> słaba integracja wewnętrzna gmin powiatu – brak poczucia więzi kulturowej i związków społeczno-gospodarczych lokalnej społeczności
<ul style="list-style-type: none"> duża aktywność Stowarzyszenia Oświatowego „Sycyna”, którego misją 	<ul style="list-style-type: none"> brak środków finansowych na intensywną promocję powiatu

<p>jest integracja, samoorganizacja i aktywizacja lokalnych społeczności poprzez animację oświatową i kulturalną w celu wyrównania szans społecznych i edukacyjnych młodzieży i dorosłych</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • liczne imprezy sportowe: <ul style="list-style-type: none"> - bieg przełajowy w Sycynie - turniej o Puchar Burmistrza Zwolenia w piłce nożnej - rozgrywki piłkarskie oraz prężnie działające kluby sportowe na terenie powiatu 	<ul style="list-style-type: none"> • niskie nakłady finansowe na modernizację i renowację obiektów dziedzictwa kultury materialnej
<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja imprez cyklicznych promujących powiat: <ul style="list-style-type: none"> - Dni Sycyny, - Czarnoleskie Spotkania Sobótkowe, - Przegląd Dorobku Kulturalnego Klubów Seniora, - Dożynki Powiatowe, - Na pielgrzymim szlaku - przegląd pieśni pielgrzymkowej, - Przegląd piosenki żołnierskiej i wojennej Klubów Seniora, - Biesiada Gawędziarzy, Poetów i Śpiewaków Ludowych, - Festyn Rodzinny w Policznie - Festyn Integracji na rzecz Osób Niepełnosprawnych „Pokonaj Bariery Niepełnosprawności” - Narodziny Miasta Zwolenia - Imieniny Pana Jana ▪ działalność zespołów ludowych i innych: <ul style="list-style-type: none"> - Zespół Ludowy „Łaguszowianki” - Zespół Ludowy ze Strykowic - Zespół Obrzędowy „Gotardowie” - Zespół Ludowy „Sobótka” z Czarnolasu - Zespół Koła Gospodyń Wiejskich z Sycyny - Zespoły Klubów Seniora - Dziecięca Grupa Rytmiczno-Folklorystyczna - Zespół Wokalny z Domu Kultury w Zwoleniu 	<ul style="list-style-type: none"> • brak planów zagospodarowania przestrzennego gmin
<ul style="list-style-type: none"> • Lokalni animatorzy kultury: <ul style="list-style-type: none"> - Muzeum Regionalne w Zwoleniu - Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie gm. Policzna - Dom Kultury w Zwoleniu 	
<ul style="list-style-type: none"> • ścisła współpraca parafii i samorządów (powiat, gminy) w realizacji wspólnych przedsięwzięć 	
<ul style="list-style-type: none"> • cenne pamiątki dziedzictwa kulturowego (zespoły pałacowo-parkowe, dworki, budowle sakralne, miejsca pamięci narodowej) 	

• wdrażanie systemu informatycznego w powiecie	

I. SFERA SPOŁECZNA	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość zewnętrznego dofinansowania (w ramach funduszy unijnych) działań ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich 	<ul style="list-style-type: none"> • wysoki poziom bezrobocia, duży odsetek osób długotrwale pozostających bez pracy
<ul style="list-style-type: none"> • rozwój drobnej przedsiębiorczości i turystyki, które wpłyną na ograniczenie i stopniową likwidację bezrobocia 	<ul style="list-style-type: none"> • związany z bezrobociem postępujący spadek poziomu życia, wzrost patologii, frustracje
<ul style="list-style-type: none"> • doinwestowanie sprzętowe jednostek ratowniczych na terenie powiatu (OSP i KPPSP) 	<ul style="list-style-type: none"> • migracje osób młodych i wykształconych z obszaru powiatu do większych ośrodków miejskich
<ul style="list-style-type: none"> • wyposażenie w sprzęt komputerowy z dostępem do internetu KPK w Zwoleniu 	<ul style="list-style-type: none"> • deficyt miejsc pracy
<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez wyposażenie miasta Zwolenia w monitoring wizyjny 	<ul style="list-style-type: none"> • słaby rozwój budownictwa mieszkalnego
<ul style="list-style-type: none"> • dostosowanie budynków użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> • pogłębiające się zróżnicowanie socjalne grup społecznych (znaczny przyrost liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej)
<ul style="list-style-type: none"> • przystąpienie SPZZOZ Zwoleń do programu dostosowawczego 	<ul style="list-style-type: none"> • brak stałej długofalowej polityki zdrowotnej państwa
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość otworzenia nowych poradni, poszerzenia zakresu świadczeń w oparciu o istniejącą bazę 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost kosztów związanych z rozwojem technicznym – nowoczesny sprzęt i aparatura
<ul style="list-style-type: none"> • perspektywa rozbudowy bazy łóżek długoterminowych, paliatywnych, rehabilitacyjnych z wykorzystaniem środków unijnych i przez to pozyskanie dodatkowych środków na działalność SPZZOZ oraz możliwość zakwalifikowania się do sieci szpitali opieki długoterminowej 	<ul style="list-style-type: none"> • zbyt niskie finansowanie świadczeń przez NFZ i trudności w planowaniu, związane ze sposobem finansowania świadczeń zdrowotnych
<ul style="list-style-type: none"> • utworzenie Centrum Powiadamiania Ratunkowego w Zwoleniu 	<ul style="list-style-type: none"> • niskie zarobki pracowników w sektorze usług medycznych
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość podnoszenia kwalifikacji przez personel medyczny 	<ul style="list-style-type: none"> • niska aktywność społeczna mieszkańców
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość intensyfikacji współpracy ponadregionalnej przeciwdziałaniu uzależnieniom i przestępczości 	
<ul style="list-style-type: none"> • podniesienie standardu szkolnych pracowni 	
<ul style="list-style-type: none"> • aktywnie działające na terenie powiatu organizacje oraz stowarzyszenia, przyczyniające się do podniesienia aktywności społecznej gmin 	
<ul style="list-style-type: none"> • zainicjowanie powstania nowych placówek kultury (gminnych i powiatowych) 	
<ul style="list-style-type: none"> • rewitalizacja miasta Zwoleń – mająca na celu wzrost aktywności gospodarczej i społecznej – wykorzystanie funduszy w ramach programu Leader jako lokomotywy rozwoju 	
<ul style="list-style-type: none"> • utworzenie Centrum Informacji Turystycznej przy Muzeum 	

Regionalnym	
<ul style="list-style-type: none"> zagospodarowanie Ośrodka Sportu i Rekreacji na terenie m. i gm. Zwoleń 	
II. SFERA GOSPODARCZA	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> korzystne powiązania komunikacyjne gmin wzdłuż ważnych tras komunikacyjnych – droga krajowa nr 12 (połączenie wschód – zachód łączące Lublin z Łodzią) i nr 79 (połączenie północ-południe łączące Warszawę z Tarnobrzegiem) 	<ul style="list-style-type: none"> utrzymujące się bezrobocie – obecnie wynosi 19,8%
<ul style="list-style-type: none"> duża aktywność gospodarcza ludności sektora prywatnego (rozwój drobnej przedsiębiorczości) 	<ul style="list-style-type: none"> ubożenie społeczeństwa
<ul style="list-style-type: none"> dostatecznie rozwinięta sieć usług otoczenia biznesu 	<ul style="list-style-type: none"> słaby wewnętrzny kapitał finansowy mieszkańców i firm
<ul style="list-style-type: none"> przychylność władz samorządowych dla podejmujących działalność gospodarczą i inwestorów tworzących miejsca pracy na terenie powiatu 	<ul style="list-style-type: none"> mała atrakcyjność terenów pod inwestycje ze względu na odległość od metropolii
<ul style="list-style-type: none"> stosunkowo duże zasoby wykwalifikowanej kadry (tania praca), jako czynnik warunkujący rozwój gospodarczy (wzrost inwestycji) 	<ul style="list-style-type: none"> brak zakładów produkcyjnych
<ul style="list-style-type: none"> korzystna infrastruktura techniczna i komunikacyjna do prowadzenia biznesu 	<ul style="list-style-type: none"> brak kompleksowej oferty terenowej pod działalność gospodarczą i inwestycje
<ul style="list-style-type: none"> korzystne warunki przyrodniczo – ekonomiczne do produkcji zdrowej żywności i do rozwoju odnawialnych źródeł energii 	<ul style="list-style-type: none"> brak instytucji zrzeszających przedsiębiorców np. izba gospodarcza
<ul style="list-style-type: none"> głębokie tradycje rolnicze 	<ul style="list-style-type: none"> niedostateczna wiedza na temat pozyskiwania środków dla sektora MSP jak i sektora rolnego
<ul style="list-style-type: none"> rozwijające się sadownictwo 	<ul style="list-style-type: none"> postępujące starzenie się ludności wiejskiej, niechęć ludzi młodych do pracy w rolnictwie
<ul style="list-style-type: none"> średnie jakościowo gleby pozwalające na produkcję rolną, hodowlaną oraz mleczarską 	<ul style="list-style-type: none"> znaczne rozdrobnienie gospodarstw rolnych na terenie powiatu
<ul style="list-style-type: none"> inwestycje rolno – spożywcze i budowlane 	<ul style="list-style-type: none"> ograniczona chłonność lokalnego rynku na produkty rolne
	<ul style="list-style-type: none"> zanikanie specjalizacji związanej z uprawą truskawek
	<ul style="list-style-type: none"> mała ilość punktów skupu płodów rolnych
	<ul style="list-style-type: none"> brak dostatecznej liczby grup producenckich zrzeszających rolników
	<ul style="list-style-type: none"> zróżnicowane i niedostateczne wyposażenie gospodarstw w sprzęt i maszyny rolnicze
	<ul style="list-style-type: none"> słaba selekcja odpadów i ich niezagospodarowanie
	<ul style="list-style-type: none"> niski poziom skanalizowania i zwodociągowania gmin

II. SFERA GOSPODARCZA	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> dobrze funkcjonująca gospodarka oraz rozwój przedsiębiorczości to podstawowe warunki zapewnienia w przyszłości lepszych warunków życia mieszkańców powiatu 	<ul style="list-style-type: none"> słaby wzrost dochodowości prowadzonej działalności gospodarczej uniemożliwia kumulowanie środków na inwestycje
<ul style="list-style-type: none"> działania władz starostwa powiatowego na rzecz promocji i rozwoju powiatu 	<ul style="list-style-type: none"> bezradność w gospodarce rynkowej
<ul style="list-style-type: none"> rozwijająca się sfera usług – dominują podmioty gospodarcze strefy usługowej 	<ul style="list-style-type: none"> brak konkretnych rozstrzygnięć w zakresie centralnej polityki równoważenia rozwoju
<ul style="list-style-type: none"> modernizacja istniejącej infrastruktury technicznej zmierzająca do zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> brak stabilnej polityki państwa
<ul style="list-style-type: none"> zagospodarowanie obiektów poprodukcyjnych szansą na wzrost gospodarczy powiatu 	<ul style="list-style-type: none"> skomplikowane procedury i wysokie wymagania instytucji pomocowych udzielających wsparcia finansowego
<ul style="list-style-type: none"> stworzenie i doskonalenie systemu zwolnień, ulg i podatków motywujących do inwestowania i tworzenia nowych miejsc pracy, 	<ul style="list-style-type: none"> nadmierne obciążenia finansowe firm - zbyt wysokie oprocentowania kredytów na działalność gospodarczą
<ul style="list-style-type: none"> współpraca w zakresie dostosowania kierunków kształcenia i edukacji do potrzeb rynku 	<ul style="list-style-type: none"> utrzymujący się brak specjalizacji i opłacalności rolnej
<ul style="list-style-type: none"> organizacja robót publicznych szansą na realizację inwestycji infrastrukturalnych 	<ul style="list-style-type: none"> wzrost wskaźnika uprzemysłowienia gmin na terenie powiatu – brak strategicznych podmiotów zapewniających miejsca pracy
<ul style="list-style-type: none"> napływ środków pomocowych z funduszy krajowych i unijnych na wspieranie polityki regionalnej, wprowadzenie standardów w zakresie jakości środowiska oraz standardów funkcjonowania instytucji społecznych (publicznych) 	<ul style="list-style-type: none"> niska rentowność produkcji rolniczej oraz zbyt małe zainteresowanie produkcją i metodami ekologicznymi
<ul style="list-style-type: none"> rozwój funkcji produkcji pozarolniczej oraz otoczenia rolnictwa, aby zwiększyła się rola tych dziedzin gospodarki dla powiatu 	<ul style="list-style-type: none"> rozdrobienie gruntów, dominują gospodarstwa, których powierzchnia nie przekracza 5 ha, co nie sprzyja zmechanizowaniu
<ul style="list-style-type: none"> możliwość rozwoju agroturystyki, ekoturystyki i innych form krótkookresowego wypoczynku (w tym np. „zielone szkoły”) 	<ul style="list-style-type: none"> niski stopień wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców zwłaszcza starszego pokolenia
<ul style="list-style-type: none"> rozwój rolnictwa ekologicznego jako dodatkowe źródło dochodu rolników 	<ul style="list-style-type: none"> niechęć ludzi młodych do pracy w rolnictwie
<ul style="list-style-type: none"> procesy i uwarunkowania, które związane są z rozwojem rolnictwa: restrukturyzacja produkcji rolnej (wsparcie dla rozwoju rolnictwa ekologicznego) 	
<ul style="list-style-type: none"> scalanie gruntów o niższych klasach bonitacyjnych 	
<ul style="list-style-type: none"> odtworzenie plantacji truskawek 	
<ul style="list-style-type: none"> unowocześnienie gospodarstw rolnych i ich produkcji 	
<ul style="list-style-type: none"> utworzenie grup producenckich 	
<ul style="list-style-type: none"> wzrastający popyt na zdrową żywność, 	

<ul style="list-style-type: none"> • możliwość poszukiwania nowych rynków zbytu 	
<ul style="list-style-type: none"> • relatywnie dobre powiązania komunikacyjne co ma umożliwiać przyciąganie inwestorów na tereny powiatu zwoleńskiego 	

III. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I KULTUROWE	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • opracowany „Program ochrony środowiska i „Program gospodarki odpadami dla powiatu zwoleńskiego” 	<ul style="list-style-type: none"> • brak środków na inwestycje z zakresu ochrony środowiska
<ul style="list-style-type: none"> • gminy powiatu zwoleńskiego położone są na obrzeżach Kozienickiego Parku Krajobrazowego dzięki czemu „przemawiają” swoją atrakcyjnością (bogactwo naturalne) 	<ul style="list-style-type: none"> • obciążenie środowiska naturalnego komunikacją drogową – emisja spalin i nadmierny hałas
<ul style="list-style-type: none"> • część środowiska naturalnego powiatu zwoleńskiego została objęta programem NATURA 2000 (Rezerwat Borowiec, Dolina Rzeki Zwolenki) 	<ul style="list-style-type: none"> • brak systemowych rozwiązań zbiórki odpadów
<ul style="list-style-type: none"> • występowanie na terenie powiatu obszarów objętych ochroną przyrody: <ul style="list-style-type: none"> - Dolina Zwolenki, - Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy „Sycyna, - Nadwiślański Park Krajobrazowy – Przyłęk - Wyspy Gniazdkowskie - Przyłęk - Dolina rzek (strumieni) Plewki i Czerniawki – Przyłęk - Dolina Strugi Polickiej – Przyłęk - Dolina Iżanki i Modrzejowicy – Kazanów - Dolina Kłonówki i Muchy – Tczów rezerваты: <ul style="list-style-type: none"> - Miodne - Okólny Ług - Ługi Helenowskie - Borowiec pomniki przyrody użytki ekologiczne surowce mineralne 	<ul style="list-style-type: none"> • nieprawidłowo przeprowadzane melioracje
<ul style="list-style-type: none"> • znaczne ilości udokumentowanych różnorodnych złóż mineralnych – surowce ilaste, kruszywa naturalne o znaczeniu lokalnym, górnokredowe opoki, kredy piszące, piaski rzeczne udokumentowane w dwóch złożach: Bierdzież i Ranachów 	<ul style="list-style-type: none"> • zatracenie naturalnego charakteru części rzek
<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonowanie istniejących ścieżek dydaktycznych i edukacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostateczne zabezpieczenie wału przeciwpowodziowego na pewnym odcinku w m. Lucimia
<ul style="list-style-type: none"> • odnawianie i utrzymanie istniejącej zieleni wysokiej i niskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostateczna edukacja ekologiczna i świadomość społeczna dotycząca ochrony środowiska

<ul style="list-style-type: none"> • utrzymanie i odtwarzanie naturalnych cieków i zbiorników wodnych 	<ul style="list-style-type: none"> • zarastanie i wysychanie oczek wodnych
<ul style="list-style-type: none"> • walory środowiska naturalnego sprzyjające rozwojowi funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej w powiecie: <ul style="list-style-type: none"> - wolne tereny pod rozwój budownictwa letniskowego - atrakcyjne tereny dla turystyki pieszej i rowerowej 	<ul style="list-style-type: none"> • zanieczyszczenia wód gruntowych (nieszczelne zbiorniki ścieków z gospodarstw domowych, stosowanie nawozów sztucznych, wylewanie nieczystości płynnych do gruntów)
<ul style="list-style-type: none"> • istniejące zabytki historyczne (obiekty dziedzictwa kultury materialnej): <ul style="list-style-type: none"> - Dwór w Czarnolesie, w którym znajduje się Muzeum Jana Kochanowskiego, - kościoły w Kazanowie, Łagowie, Tczowie, Przyłęku, Policznie, Gródku, - kościół parafialny w Zwoleniu - Dwór Przeździeckich w Policznie - kaplica w Grabowie nad Wisłą oraz szereg pomników pamięci narodowej etc. 	<ul style="list-style-type: none"> • nie stosowanie zasady łączenia realizacji sieci wodociągowej i kanalizacyjnej
<ul style="list-style-type: none"> • prawidłowe funkcjonowanie składowiska odpadów w Zwoleniu 	<ul style="list-style-type: none"> • brak profesjonalnej oferty promocyjnej skutecznie rozszerzającej grono korzystających z usług turystyki i wypoczynku
	<ul style="list-style-type: none"> • brak właściwej infrastruktury turystycznej (pola namiotowe, ośrodki wypoczynkowe, parkingi, punkty gastronomiczne)

III. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I KULTUROWE	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • założenie Stowarzyszenia na rzecz Ekologii, Ochrony Zwierząt i Ochrony Dziedzictwa Przyrodniczego „Kuropatwa” (końcowy etap) 	<ul style="list-style-type: none"> • wysokie wymagania w zakresie ochrony środowiska bez zabezpieczenia środków na ich realizację
<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie Programu Rewitalizacji miasta Zwoleń (w tym zabytkowych obiektów sakralnych, obiektów użyteczności publicznej, budynków mieszkalnych itp.) 	<ul style="list-style-type: none"> • degradacja środowiska i niska świadomość ludzi (niewłaściwe gospodarowanie odpadami)
<ul style="list-style-type: none"> • zainteresowanie turystów z Kazimierza atrakcjami ziemi zwoleńskiej (szlakiem Janowiec-Przyłęk-Zwoleń-Czarnolas-Sycyna-Puszcza Kozienicka) 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost zagrożenia pożarowego (zarówno naturalny, jak i związany z nieostrożnością bądź wandalizmem)
<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystywanie funduszy unijnych na ekologię, ochronę środowiska naturalnego i na budowę kanalizacji i oczyszczalni ścieków 	<ul style="list-style-type: none"> • okresowe i miejscowe zanieczyszczenia rzeki Zwoleńki, zbiorników wodnych i dopływów po eksploatacji torfu
<ul style="list-style-type: none"> • współpraca władz gmin z władzami powiatu w celu skutecznej ochrony zasobów przyrodniczych powiatu 	<ul style="list-style-type: none"> • zarastanie gatunkami drzewiastymi i krzewami nieużytkowanych łąk i pastwisk
<ul style="list-style-type: none"> • ochrona flory i fauny 	<ul style="list-style-type: none"> • rozprzestrzenianie się rozległych terytorialnie chorób drzew i wzrost populacji szkodliwych owadów
<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie tempa zalesień na terenach nieużytków rolnych jako czynnik poprawiający walory środowiska naturalnego, 	<ul style="list-style-type: none"> • sezonowość w turystyce
<ul style="list-style-type: none"> • uświadomienie społeczności pod względem ekologicznym 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczające środki na utrzymanie obiektów kultury materialnej (dewastacje, kradzieże)
<ul style="list-style-type: none"> • likwidacja dzikich wysypisk śmieci na terenie powiatu 	<ul style="list-style-type: none"> • małe środki finansowe na rozwój różnych form turystyki
<ul style="list-style-type: none"> • promocja i zwiększenie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej powiatu w oparciu o walory środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego 	
<ul style="list-style-type: none"> • wyznaczanie terenów na działalność turystyczną (promowanie walorów przyrodniczych, ścieżek rowerowych i pieszych) 	
<ul style="list-style-type: none"> • rozbudowa i rozwój działalności agroturystycznej stwarzający ludności wiejskiej dodatkowe możliwości pracy, wykorzystanie zasobów mieszkaniowych, wykorzystywanie produkowanej w gospodarstwie żywności o wysokiej jakości 	
<ul style="list-style-type: none"> • zwiększające się zainteresowanie ludności rekreacją i turystyką wiejską 	
<ul style="list-style-type: none"> • wizja przystąpienia do projektu „Zielony Szlak Rowerowy Mazowsza”, który przewiduje budowę tras, dróg rowerowych wraz z modernizacją i rozbudową obiektów turystycznych 	
<ul style="list-style-type: none"> • projektowanie i wykonywanie sztucznych zbiorników wodnych w celu poprawy retencji wodnej na terenie powiatu 	

IV. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I KOMUNIKACJA	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dogodne powiązania komunikacyjne gmin powiatu zwoleńskiego z Warszawą, Radomiem, Lublinem, Sandomierzem (węzeł komunikacyjny: droga krajowa nr 12 i nr 79), 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zły stan techniczny dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych w odniesieniu do rosnącego ruchu samochodowego
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dobre połączenia komunikacyjne z sąsiadującymi miastami powiatowymi: dwie drogi wojewódzkie nr 733 (Zakrzew – Wolanów – Kowala – Skaryszew – Karszówka) i nr 787 (Pionki – Suskowlą – Sucha – Zwoleń) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wzrost liczby transportu indywidualnego, który wpływa na wzrost skali zagrożeń bezpieczeństwa na drogach
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dobrze rozwinięta sieć dróg gminnych i powiatowych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak parkingów, miejsc postojowych zwłaszcza w m. Zwoleń
<ul style="list-style-type: none"> ▪ znaczna dynamika rozwoju transportu indywidualnego (samochody osobowe, ciężarowe) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niski stopień zgazyfikowania gmin brak sieci gazowych (poza miastem Zwoleń i gminą Policzna)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dostęp do sieci elektroenergetycznych i telekomunikacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewystarczające skanalizowanie i mała ilość oczyszczalni ścieków w powiecie
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach wiejskich (rozproszona zabudowa)
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niepełne zwodociągowanie powiatu
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak składowiska na odpady na terenach gminnych (poza m. Zwoleń i gm. Policzna)
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ problem stale pojawiających się tzw. "dzikich wysypisk"
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zły stan techniczny obiektów inżynierskich (mosty)
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przestarzały stan techniczny sieci elektroenergetycznych (wiek linii napowietrznych i kablowych - 30 lat)

IV. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I KOMUNIKACJA	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ modernizacja dróg powiatowych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zły system finansowania działań powiatu – niewielki udział dochodów własnych w budżecie powiatu, a uzależnienie od pieniędzy centralnych
<ul style="list-style-type: none"> ▪ przebudowa drogi S-8 i S-12 na drogę ekspresową poprawiającą komunikację międzynarodową 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ małe nakłady finansowe na modernizację dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych
<ul style="list-style-type: none"> ▪ działania zmierzające do przyspieszenia budowy obwodnicy wokół miasta Zwolenia 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niskie środki finansowe na infrastrukturę techniczną (małe zaangażowanie mieszkańców)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ budowa i przebudowa chodników przy drogach powiatowych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ skomplikowane procedury i wysokie wymagania instytucji pomocowych, które udzielają wsparcia finansowego,
<ul style="list-style-type: none"> ▪ modernizacja dróg gminnych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak pokrycia planami zagospodarowania przestrzennego większości obszarów powiatu (stanowi to barierę inwestycyjną i administracyjną)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozwój infrastruktury technicznej na terenie powiatu z wykorzystaniem środków zewnętrznych 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozbudowa sieci telekomunikacyjnych i teleinformatycznych 	

▪ nakłady finansowe na rozbudowę sieci wodno – kanalizacyjnej, gazowej i budowę oczyszczalni ścieków na terenach gmin	

Główne wnioski wynikające z analizy uwarunkowań

Diagnoza stanu powiatu zwoleńskiego i uwarunkowań jego rozwoju pozwala na uwydatnienie atutów i problemów, z jakimi borykają się władze powiatu.

Tempo rozwoju powiatu w okresie obowiązywania Strategii uzależnione będzie od umiejętności wykorzystania przez jej realizatorów czynników rozwojowych i zdolności do likwidacji wszelkich barier i przeszkód. Dlatego do ich określenia została wykorzystana analiza SWOT.

Analiza mocnych i słabych stron sytuacji społeczno – gospodarczej powiatu wskazuje na znaczne problemy, które mają podłoże głównie ekonomiczne.

Wśród słabych stron powiatu będącymi problemami rozwojowymi wyróżniamy:

- 1) brak stabilizacji rynku krajowego i zła polityka państwa w zakresie rolnictwa co przyczynia się do nieopłacalności produkcji rolnej,
- 2) bezrobocie i ubożenie społeczeństwa,
- 3) brak dogodnych kredytów dla rolników i przedsiębiorców; nadmierne obciążenia finansowe firm,
- 4) brak kompleksowej oferty turystyczno – rekreacyjnej,
- 5) emigracja wykształconej młodzieży do większych ośrodków miejskich,
- 6) niski poziom skanalizowania, zwodociagowania (z wyjątkiem gmin: Przyłęk i Policzna, które zwodociagowane są w prawie 100%) i zgazyfikowania gmin,
- 7) niskie nakłady finansowe na infrastrukturę techniczną i komunikacyjną,
- 8) niedostateczne wykorzystanie środków unijnych przez przedsiębiorców z sektora MŚP.

Powiat Zwoleński wyposażony jest równocześnie w znaczny potencjał rozwojowy, którego główną podstawę stanowią zasoby ludzkie i bogactwo środowiska przyrodniczego oraz kulturowego. Niezwykle ważną wartością jest tu poczucie wspólnoty i więzi lokalnej, które łączą się z poczuciem odpowiedzialności za losy społeczności lokalnych. Integracja mieszkańców powiatu jest czynnikiem niezbędnym dla osiągnięcia zamierzonych celów, które mają doprowadzić do rozwoju gospodarczego powiatu i poprawy warunków bytowych.

Najważniejsze atuty rozwojowe powiatu to:

- 1) gotowość władz powiatu do podejmowania inicjatyw prorozwojowych i partnerskiej współpracy z sąsiednimi powiatami,
- 2) istnienie terenów o dużych walorach przyrodniczych i kulturowych
- 3) niewielka lesistość, ale czyste gleby, liczne zbiorniki wodne i małe zagrożenie środowiska zanieczyszczeniami ze strony zakładów przemysłowych,
- 4) dobre połączenia komunikacyjne z większymi aglomeracjami miejskimi,

- 5) duże możliwości rozwoju turystyki, agroturystyki wykorzystując zbiorniki wodne, tereny zielone i dziedzictwo kulturowe,
- 6) duże możliwości rozwoju rolnictwa ekologicznego w celu promowania zdrowej żywności,
- 7) duża aktywność władz samorządowych, mieszkańców i przedsiębiorców w zakresie rozwoju powiatu,
- 8) rozwój sektora prywatnego w szczególności małych i średnich przedsiębiorstw.

Bardzo istotnym czynnikiem rozwojowym powiatu zwoleńskiego jest chociażby członkostwo Polski w Unii Europejskiej, dzięki czemu władze powiatu mogą korzystać z funduszy unijnych na inwestycje regionalne. To pozwala na większą integrację funkcjonalno – przestrzenną pomiędzy poszczególnymi gminami wchodzącymi w skład powiatu. Ponadto pozytywnie wpływa to na współpracę i współdziałanie pomiędzy gminami z władzami powiatu.

Koncentracja potencjałów ekonomicznych i intelektualnych dla realizacji celów i przedsięwzięć daje większe możliwości do wykorzystywania ze środków finansowych Unii Europejskiej.

CZĘŚĆ III.

SCENARIUSZE ROZWOJU POWIATU ZWOLEŃSKIEGO

Aktualny stan mocnych i słabych stron, jak również zagrożeń i szans jego rozwoju jest podłożem dogłębnego i konsekwentnego wnioskowania o przyszłości tego powiatu. Podstawą są zawsze rzeczywiste i aktualnie istniejące problemy i potencjały wewnętrzne powiatu.

Powiat również funkcjonuje w relacjach z otoczeniem. Wszelkie uwarunkowania zewnętrzne mają istotny wpływ na działalność strategiczną i rozwojową powiatu. Na rozwój powiatu zwoleńskiego przez okres obowiązywania *Strategii* będzie oddziaływać wiele różnych czynników, między innymi:

- tempo, sposób i efekty integracji polskiej gospodarki z gospodarką unijną,
- polityka regionalna odnośnie obszarów, które są zagrożone procesem marginalizacji,
- skuteczność własnych przedsięwzięć i potencjałów rozwojowych powiatu.

Wiadomo, iż każdy z powyższych czynników może powodować różnorodne efekty i różnie kształtować powiat.

Owy scenariusz ma charakter wizji przyszłości, który zakłada hipotetyczny obraz futurystycznego przebiegu oddziaływań czynników zewnętrznych i uwarunkowań wewnętrznych na rozwój omawianego obszaru.

W poniższym opracowaniu ujęto najważniejsze dziedziny i czynniki wspomagania rozwoju w celu wypracowania scenariusza zagrożeń i szans. Podstawą do ich wyszczególnienia jest opracowanie założeń brzegowych, które mają dość istotny wpływ na przebieg rozwojowy. Obydwa scenariusze uwzględniają prawdopodobieństwo przebiegu zdarzeń, z tym że scenariusz zagrożeń nie zakłada wizji katastroficznej, a scenariusz szans – osiągnięcia stanu idealnego.

Założenia brzegowe

Niezwykle istotnymi czynnikami zewnętrznymi, które mogą mieć bardzo duże znaczenie i wpływ na przyszłość powiatu zwoleńskiego są:

- akcesja Polski do Unii Europejskiej – korzystanie ze środków unijnych, funduszy strukturalnych i z funduszu spójności w ramach współfinansowania projektów i przedsięwzięć rozwojowych,
- dostępność do funduszy unijnych i funduszu spójności:
 - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
 - Europejski Fundusz Społeczny,
 - Europejski Fundusz Rolny Rozwój Obszarów Wiejskich,
- wdrożenie kompleksowej polityki regionalnej państwa i jej połączenie z regionalnymi strategiami rozwoju oraz narodową strategią dotyczącymi:
 - rozwoju regionalnego,
 - rozwoju transportu,

- ochrony środowiska,
- rolnictwa i obszarów wiejskich,
- zatrudnienia i zasobów ludzkich.

Niezwykle ważnym uwarunkowaniem zewnętrznym dla rozwoju omawianego powiatu jest konkurencyjność polskiego rolnictwa i przemysłu na rynku unijnym. Dlatego bardzo istotnym warunkiem jest unowocześnienie poszczególnych gałęzi gospodarki i wprowadzenie nowych technologii, by sprostać wymaganiom i standardom unijnym. Z tym wiążą się ogromne nakłady finansowe, o które władze powiatu mogą starać się w ramach dofinansowania.

Powyższe warunki, w zależności jak będą przebiegały, to jednak będą stanowiły zagrożenia bądź szanse rozwojowe.

Scenariusz zagrożeń

Wśród wcześniej wymienionych uwarunkowań zewnętrznych są te, które nie mają pozytywnego przebiegu dla powiatu. Głównie dotyczy zarówno sfery społecznej jak również gospodarczej, które wzajemnie się przenikają. Obie w negatywnym współdziałaniu przyczyniają się przede wszystkim do emigracji wykształconej młodzieży z powiatu głównie ze względu na brak lepszych perspektyw na życie, jak również do następstw w życiu społecznym (liczne patologie, rozpad rodziny, alkoholizm). Ponadto wywołują również tendencję do utrzymywania się dość wysokiego bezrobocia, przez co nadal są wysokie potrzeby pomocy społecznej.

Bez pozytywnego oddziaływania czynników zewnętrznych (co do sfery ekonomicznej) deficyt i negatywne następstwa w gospodarce lokalnej będą się nadal pogłębiać. Widoczne jest to chociażby w powolnym napływie kapitału i inwestorów.

Taki scenariusz przyszłości powiatu będzie wymagał od władz powzięcia takich działań, aby te zagrożenia niwelować.

Scenariusz szans

W tym scenariuszu należy przyjąć w pełni istniejące atuty powiatu i korzystny układ czynników zewnętrznych, które będą budować pozytywną wizję omawianego obszaru. Koniecznym do tego warunkiem jest również integracja i uaktywnienie społeczności lokalnej.

Wariant pozytywny to możliwość finansowania ze środków pomocowych przedsięwzięć inwestycyjnych w infrastrukturze technicznej, komunikacyjnej, rolnictwie, ochronie środowiska, w tym wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji, w tworzeniu dogodnych warunków rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości, a co za tym idzie nowych miejsc pracy i przeciwdziałaniu negatywnym zjawiskom społecznym.

W owym scenariuszu zakłada się, że w czasie obowiązywania *Strategii* wzrosną nakłady inwestycyjne (budżet własny, środki krajowe i unijne), nastąpi stopniowy napływ inwestorów, dzięki czemu zostanie ożywiony rynek lokalny i będzie następować systematyczna poprawa warunków życia i pracy w powiecie.

Rozwój powiatu uzależniony będzie w dużej mierze od wkładu „własnego wysiłku”. Dopiero po połączeniu czynników zewnętrznych i własnych sił można spodziewać się wzrostu tendencji rozwojowych, do których możemy dołączyć

nowe, efekt synergii czyli zwiększenie zysku ogółu jak i wzrost zysku każdej jednostki z osobna. Na tym etapie odczuwalna będzie poprawa sytuacji ekonomicznej. Końcowym etapem będzie wzrost ożywienia w obszarach gospodarki, które uznane zostały za niedochodowe. Jednak by doszło do takiej sytuacji potrzebne są solidne podstawy.

Rozwój zasobów ludzkich stanowi obszar strategiczny i podstawę trwałego rozwoju powiatu oraz warunkuje racjonalne wykorzystanie jego wewnętrznych potencjałów rozwojowych. Po pierwsze trzeba skoncentrować się na poziomie wykształcenia ludności powiatu, szczególnie w zakresie przedsiębiorczości. W ślad za uaktywnieniem przedsiębiorczości nastąpi wzrost podaży miejsc pracy. Konsekwencją tego będzie m.in. wzrost dochodu ludności, co z kolei spowoduje wzrost popytu na dobra konsumpcyjne oraz inwestycje we własnym gospodarstwie domowym, gospodarstwach rolnych i w rynkową działalność pozarolniczą. Aktywizacja przedsiębiorczości pobudzi rozwój małych i średnich przedsiębiorstw. Wspieranie aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, winna być realizowane wspólnie przez instytucje należące do sektora publicznego oraz sektora pozarządowego, które to prowadzą szereg działań na rzecz osób bezrobotnych.

Walory środowiska przyrodniczego i kulturowego zawsze będą decydować o rozwoju turystyki i wypoczynku w powiecie. Właśnie powiat zwoleński stwarza możliwości rozwoju tych funkcji. Inwestowanie w kulturę, w tym ochrona, promowanie i zachowanie dziedzictwa kulturowego, rozwój infrastruktury kulturalnej wspierającej rozwój społeczno-gospodarczy to priorytetowe przedsięwzięcia podejmowane przez władze powiatu. Wytworzenie atrakcyjnej oferty i skuteczna promocja na rynku lokalnym, krajowym i międzynarodowym stwarza szansę aktywizacji gospodarczej w sektorze turystyki dla lokalnej społeczności.

Aby zakładana wizja stała się rzeczywistością, nie tylko mieszkańcy, ale przede wszystkim władze powiatu muszą się o to starać. Wymaga to wniesienia własnego wkładu, ale niekoniecznie finansowego. Intensyfikacja wszystkich lokalnych czynników i tendencji rozwojowych ma służyć poprawie sytuacji ekonomiczno – społecznej powiatu zwoleńskiego i wzrostowi jego konkurencyjności.

CZĘŚĆ IV.

WIZJA I MISJA ROZWOJU POWIATU ZWOLEŃSKIEGO

W procesie opracowywania strategii rozwoju, która będzie realizowana w powiecie zwoleńskim, po uprzednim przeprowadzeniu dogłębnej analizy stanu aktualnego, zdefiniowano misję powiatu – deklarację. Ma ona określać główny kierunek rozwoju. Misja rozwoju jest rezultatem kompleksowej refleksji nad perspektywą rozwoju, kierunkami działalności, wartościami i standardami zachowań mieszkańców powiatu zwoleńskiego. Formułowanie misji rozwoju wymaga określenia roli i funkcji, jakie powiat miałby w przyszłości pełnić.

Misja rozwoju powiatu jest generalnym i nadrzędnym celem rozwoju tego obszaru, ponieważ stanowi podłoże podtrzymywania istniejących i kreowania nowych więzi społecznych. Jest wyrazem integracji społecznej wokół spraw bardzo ważnych dla rozwoju zrównoważonego powiatu. Istotną funkcją misji rozwoju jest syntetyczne przedstawienie idei *Strategii Rozwoju Powiatu Zwoleńskiego*, nakreślenie obrazu powiatu w perspektywie do 2015 roku, a także kierunków dążeń i realizacji celów strategicznych jego mieszkańców.

Za cel nadrzędny *Strategii Powiatu Zwoleńskiego* przyjmuje się:

POWIAT ZWOLEŃSKI
MIEJSCEM HARMONII I WYPOCZYNKU, STWARZAJĄCY DOGODNE
WARUNKI DLA INWESTYCJI I ROZWOJU, WYKORZYSTUJĄCY
BOGACTWO KULTUROWE I WALORY ŚRODOWISKA NATURALNEGO,
SPRZYJAJĄCY REALIZACJI DĄŻEŃ I ASPIRACJI MIESZKAŃCÓW

Ogólnie sformułowana powyższa misja rozwoju ma wyrażać oczekiwania społeczności lokalnej co do zapewnienia jej wysokiej jakości życia i warunków do realizowania własnych aspiracji i ambicji. Ponadto władze powiatu powinny wykorzystać walory przyrodnicze i bogactwo kulturowe, by powiat był najlepszym miejscem dla rozwoju turystyki i rekreacji. Należy także wykorzystać korzystne warunki dla rozwoju przedsiębiorczości oraz rozwoju ekologicznego rolnictwa, którego produkty będą konkurencją na rynku unijnym.

Wizja rozwoju Powiatu Zwoleńskiego

Wizja powiatu stanowi w głównej mierze urzeczywistnienie scenariusza szans, który zawiera oczekiwania i aspiracje społeczności lokalnej, zamieszkującej Powiat Zwoleński. Realizacja tego scenariusza ma doprowadzić do polepszenia warunków i jakości życia owej społeczności i ludności napływowej.

W 2015 roku Powiat Zwoleński stanie się obszarem wysoko zurbanizowanym o dobrze rozwiniętej infrastrukturze technicznej, komunikacyjnej i społecznej. Powiat będzie potrafił wykorzystać szansę, jaką stwarza integracja z Unią Europejską (fundusze strukturalne) i położenie w układzie przestrzennym. Ponadto powiat, jako atrakcyjne miejsce w subregionie radomskim, będzie pełniło funkcję turystyczno – wypoczynkową i rekreacyjną, ponieważ nie brakuje tu miejsc o szczególnych walorach przyrodniczych, dużej wartości bogactw krajobrazowych i kulturowych. Rejonami wysokiej aktywności

turystycznej będą tereny Kozienickiego Parku Krajobrazowego, doliny rzeki Zwolenki i Wisły oraz miejscowości Czarnolas, Policzna, Sycyna, Baryczka, Andrzejów-Borowiec oraz Lucimia. Ponadto na terenach wiejskich funkcjonować będzie sieć gospodarstw agroturystycznych.

Rynek pracy stanie się atrakcyjniejszy i różnorodniejszy oferujący nowe formy zatrudnienia dzięki rozwojowi sektora usług, wspieraniu małej i średniej przedsiębiorczości w produkcji przemysłowej oraz handlu. Zostaną wdrożone nowoczesne technologie i metody zarządzania. Warunki bytowe mieszkańców ulegną zdecydowanej poprawie dzięki stworzeniu nowych miejsc pracy i wyraźnemu ograniczeniu zjawiska bezrobocia. Pozytywnym zmianom na rynku pracy będzie sprzyjać odpowiedni rozwój szkolnictwa zawodowego. System oświaty, który zostanie zróżnicowany profilowo, pozwoli młodzieży zdobyć wykształcenie zapewniające konkurencyjność na rynku pracy.

Powiat Zwoleński, propagując rolnictwo ekologiczne, będzie rejonem o wysokiej jakości produkowanej zdrowej żywności. Stanie się bazą produkcyjną dla lokalnego przemysłu rolno – spożywczego i giełd rolniczych. Wszelkie działania, które będą związane z rozwojem przedsiębiorczości i rolnictwa, będą oczywiście uwzględniać ochronę zasobów kultury i środowiska przyrodniczego.

Mieszkańcy powiatu i ludność napływowa będzie mieć zapewniony wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego, a także wysoką jakość usług kulturowych, sportowych i medycznych.

Zintegrowana i prężna w realizacji działań społeczność powiatu we współpracy z władzami lokalnymi oraz organizacjami samorządowymi będzie pracować intensywnie nad promocją ziemi zwoleńskiej zarówno w zasięgu krajowym, jak i europejskim.

CZĘŚĆ V

CELE STRATEGICZNE ROZWOJU

1. Cele strategiczne

W wyniku przeprowadzonej diagnozy stanu powiatu oraz konsultacji społecznych i przyjętej wizji i misji Powiatu Zwoleńskiego, określono siedem celów strategicznych, które winny być osiągnięte w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu. Realizacja wymienionych celów stanowi priorytet działań samorządu powiatowego w okresie realizacji niniejszej Strategii Rozwoju.

2. Cele operacyjne i zadania

Każdemu z celów strategicznych przypisano po kilka celów operacyjnych, tym natomiast zadania. Poniżej przedstawiono zestawienie celów i zadań.

Takie działanie jest niezbędne, aby można było faktycznie zrealizować cele zawarte w Strategii. Dla każdego zadania powinien zostać wskazany:

- podmiot odpowiedzialny za jego realizację/partnerzy;
- przedział czasowy, w którym zadanie ma być zrealizowane;
- źródła finansowania zadania.

SFERA SPOŁECZNA

- CEL STRATEGICZNY 1. POPRAWA DOSTĘPNOŚCI I JAKOŚCI INFRASTRUKTURY O CHARAKTERZE SPOŁECZNYM
- CEL STRATEGICZNY 2. NOWOCZESNE SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

SFERA GOSPODARCZA

- CEL STRATEGICZNY 3. TWORZENIE KLIMATU I WARUNKÓW DO INWESTOWANIA, PROMOCJI I ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
- CEL STRATEGICZNY 4. MODERNIZACJA I RESTRUKTURYZACJA ROLNICTWA

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I KULTUROWE

- CEL STRATEGICZNY 5. BOGACTWO ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO WIZYTÓWKĄ REGIONU ZWOLEŃSKIEGO
- CEL STRATEGICZNY 6. WSPOMAGANIE ROZWOJU FUNKCJI REKREACJI I WYPOCZYNKU

INFRASTRUKTURA I KOMUNIKACJA

- CEL STRATEGICZNY 7. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KOMUNIKACYJNEJ I TECHNICZNEJ

SFERA SPOŁECZNA

CEL STRATEGICZNY 1: POPRAWA DOSTĘPNOŚCI I JAKOŚCI INFRASTRUKTURY O CHARAKTERZE SPOŁECZNYM

1.1. Cel operacyjny: Podniesienie jakości kształcenia

Zadania:

- 1.1.1. Poprawa stanu obiektów szkolnych na terenie powiatu
Koordynacja: Starostwo Powiatowe
Partnerzy: samorządy lokalne (gmina, powiat), szkoły
Termin realizacji: od 2007
Źródła finansowania: budżet powiatu, budżety gmin, środki UE, inne środki zewnętrzne
- 1.1.2. Wyposażenie szkół w środki dydaktyczne
Koordynacja: Dyrektorzy szkół
Partnerzy: samorządy lokalne (gmina, powiat), szkoły,
Termin realizacji: od 2007
inne Źródła finansowania: budżet powiatu, budżety gmin, środki UE, inne środki zewnętrzne
- 1.1.3. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej w placówkach oświatowych na terenie powiatu
Koordynacja: Starostwo Powiatowe
Partnerzy: samorządy lokalne (gmina, powiat), szkoły,
Termin realizacji: 2007-2015
Źródła finansowania: budżet powiatu, budżet państwa, środki UE, inne środki zewnętrzne
- 1.1.4. Informatyzacja placówek oświatowych na terenie powiatu
Koordynacja: Starostwo Powiatowe
Partnerzy: samorządy lokalne (gmina, powiat), szkoły,
Termin realizacji: od 2007
Źródła finansowania: budżet powiatu, budżet państwa, środki UE, inne środki zewnętrzne
- 1.1.5. Rozwój edukacji językowej i informatycznej we wszystkich szkołach ponadgimnazjalnych powiatu – wykorzystanie interaktywnych metod nauki oraz międzynarodowej współpracy uczniów i nauczycieli do pogłębiania znajomości języków obcych
Koordynacja: Dyrektorzy szkół.
Partnerzy: Starostwo Powiatowe, szkoły językowe, szkoły zagraniczne, Stowarzyszenie Oświatowe „Sycyna”
Termin realizacji: działania ciągłe
Źródła finansowania: budżet powiatu, sponsorzy, środki UE
- 1.1.6. Budowa nowoczesnego budynku dydaktycznego w Zespole Szkół Rolniczo – Technicznych w Zwoleniu
Koordynacja: Starostwo Powiatowe
Partnerzy: dyrektor szkoły
Termin realizacji: od 2007

- 1.1.7. Źródła finansowania: budżet powiatu, budżet państwa, środki UE
Przystosowanie działalności Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Zwoleniu do potrzeb lokalnych poprzez poprawę stanu wyposażenia.
Koordynacja: Starostwo Powiatowe
Termin realizacji: od 2007 roku
Źródła finansowania: budżet powiatu
- 1.1.8. Dostosowanie kierunków kształcenia i programów nauczania do wymogów rynku pracy oraz skorelowanie ich z prognozami dotyczącymi kierunków rozwoju przedsiębiorstw i branż poprzez opracowanie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych na terenie powiatu
Koordynacja: Rada Powiatu.
Partnerzy: Starostwo Powiatowe, PUP, przedsiębiorcy
Termin realizacji: działanie ciągłe
Źródła finansowania: budżet powiatu, środki prywatne
- 1.1.9. Poszerzenie oferty systemu stypendialnego umożliwiającego zdolnej młodzieży i pochodzącej z ubogich rodzin kontynuację nauki na szczeblu średnim i wyższym
Rola inicjująca: Starosta Powiatu.
Partnerzy: Starostwo Powiatowe - dyrektorzy szkół, Rada Powiatu, Rady Gmin
Termin rozpoczęcia: działanie ciągłe
Źródła finansowania: budżet powiatu, fundusze Unii Europejskiej
- 1.1.10. Organizacja szerokiego wachlarza zajęć pozalekcyjnych (przedmiotowych, sportowych, kółek zainteresowań) pogłębiających wiedzę i rozwijających zainteresowania uczniów – zwiększanie dzieciom i młodzieży dostępu do zaplecza sportowego przy szkołach (boiska i sale sportowe).
Koordynacja: dyrektorzy szkół.
Partnerzy: organizacje szkolne, Kuratorium Oświaty
Termin realizacji: działania ciągłe
Źródła finansowania: budżet państwa, budżet powiatu, budżety gmin, środki prywatne, fundusze Unii Europejskiej
- 1.1.11. Wzmocnienie opieki medycznej w szkołach na obszarze powiatu
Koordynacja: dyrektorzy szkół
Partnerzy: gabinety podstawowej opieki zdrowotnej
Termin realizacji: działania ciągłe
Źródła finansowania: budżet powiatu, budżety gmin

1.2. Cel operacyjny: Poprawa opieki medycznej i stanu zdrowia mieszkańców powiatu

Zadania:

- 1.2.1. Rozbudowa SPZZOZ w Zwoleniu w celu zabezpieczenia rosnących potrzeb w tym zakresie oraz zakup niezbędnych urządzeń medycznych
Koordinacja:	Starostwo Powiatowe.
Partnerzy:	Narodowy Fundusz Zdrowia,
Termin realizacji:	od 2007r.
Źródła finansowania:	Narodowy Fundusz Zdrowia, budżet państwa, budżet powiatu, środki UE
- 1.2.2. Modernizacja ośrodków zdrowia na terenie powiatu
Koordinacja:	Urzędy gmin.
Partnerzy:	Narodowy Fundusz Zdrowia,
Termin realizacji:	od 2007r.
Źródła finansowania:	Narodowy Fundusz Zdrowia, budżet państwa, budżety gmin, środki UE
- 1.2.3. Wdrożenie „Programu dostosowawczego do wymogów higieniczno – sanitarnych, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładów opieki zdrowotnej” na terenie powiatu z uwzględnieniem gmin (remont, budowa sanitariatów, szatni, wind, wymiana drzwi, okien, centralna sterylizacja, wymiana łóżek i szafek przyłóżkowych)
Koordinacja:	Starostwo Powiatowe.
Partnerzy:	zakłady podstawowej opieki zdrowotnej i specjalistyczne
Termin realizacji:	od 2007r.
Źródła finansowania:	budżet powiatu, budżety gmin,
- 1.2.4. Wyposażenie we właściwy sprzęt (w tym komputerowy) placówek podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej w powiecie
Koordinacja:	Starostwo Powiatowe.
Partnerzy:	Narodowy Fundusz Zdrowia, Gminne Ośrodki Zdrowia
Termin realizacji:	działanie ciągłe
Źródła finansowania:	Narodowy Fundusz Ochrony Zdrowia, budżet państwa, budżet powiatu, budżety gmin, fundusze unijne
- 1.2.5. Uruchomienie Powiatowego Ośrodka Profilaktyki i Interwencji Kryzysowej ds. Uzależnień
Koordinacja:	Starostwo Powiatowe.
Partnerzy:	Klub Abstynentów Wzajemnej Pomocy „S”
Termin realizacji:	od 2007r.
Źródła finansowania:	budżet powiatu,

- 1.2.6. Wdrażanie programów promujących zdrowy tryb życia oraz programów profilaktycznych (przeprowadzanie okresowych akcji profilaktycznych wśród społeczności lokalnej mających na celu promocję zdrowia oraz wczesne wykrywanie i zapobieganie chorob)
- Koordinacja: Starostwo Powiatowe
Partnerzy: gabinety podstawowej opieki zdrowotnej i specjalistyczne, organizacje pozarządowe, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
- Termin realizacji: działania ciągłe
Źródła finansowania: Narodowy Fundusz Ochrony Zdrowia, PFRON, budżet powiatu, budżety gmin, fundusze unijne, sponsorzy
- 1.2.7. Rozwój kształcenia kadry medycznej
- Koordinacja: Dyrektorzy ośrodków zdrowia
Partnerzy: instytucje szkoleniowe, organizacje pozarządowe
- Termin realizacji: działania ciągłe
Źródła finansowania: budżet powiatu, budżety gmin, fundusze unijne
- 1.2.8. Rozwój Ratownictwa Medycznego (zakup środków transportu, modernizacja środków łączności i budynku, szkolenia, doposażenia w sprzęt, integracja z innymi systemami ratownictwa)
- Koordinacja: Starostwo Powiatowe.
Partnerzy: instytucje i organizacje działające w zakresie ochrony zdrowia, KPP, KPPSP
- Termin realizacji: od 2007r.
Źródła finansowania: Narodowy Fundusz Ochrony Zdrowia, PFRON, budżet powiatu, fundusze unijne, sponsorzy
- 1.2.9. Wspieranie i rozwój opieki paliatywnej i długoterminowej z uwzględnieniem opieki domowej oraz rozbudowa zaplecza rehabilitacyjnego (sprzęt medyczny i rehabilitacyjny, łóżka, środki medyczne)
- Koordinacja: Dyrektor SPZZOZ
Termin realizacji: działania ciągłe
Źródła finansowania: budżet powiatu, fundusze unijne, Narodowy Fundusz Ochrony Zdrowia
- 1.2.10. Ciągłe szkolenia mieszkańców w aspekcie udzielania pierwszej pomocy
- Koordinacja: dyrektorzy ośrodków zdrowia
Partnerzy: Starostwo Powiatowe, instytucje i organizacje działające w zakresie ochrony zdrowia
- Termin realizacji: od 2007r.
Źródła finansowania: budżet powiatu, sponsorzy
- 1.2.11. Programy profilaktyczne w ramach „walki z próchnicą”
- Koordinacja: dyrektorzy szkół
Partnerzy: gabinety stomatologiczne,
Termin realizacji: działanie ciągłe
Źródła finansowania: Narodowy Fundusz Ochrony Zdrowia, budżet powiatu, budżety gmin

1.3. Cel operacyjny: Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców powiatu

Zadania:

- 1.3.1. Objęcie monitoringiem wizyjnym zidentyfikowanych przez policję rejonów zwiększonego zagrożenia dla porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli (zainstalowanie trzech fotoradarów na drogach krajowych nr 12 i nr 79)
- Koordinacja: Komenda Powiatowa Policji.
Partnerzy: Straż Pożarna, agencje ochrony
Termin: działania stałe
Źródła finansowania: budżet policji, budżet powiatu, budżety gmin
- 1.3.2. Utworzenie Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego w powiecie i Gminnych Centrów Zarządzania Kryzysowego oraz współdziałanie tych jednostek z Zespołami Reagowania Kryzysowego oraz Powiatowymi Służbami, Inspekcjami i Strażami
- Koordinacja: Starostwo Powiatowe
Partnerzy: samorządy gminne, powiatowe służby i inspekcje, PSP, OSP, KP Policji
Termin: od 2007r.
Źródła finansowania: budżet państwa, budżet powiatu, budżety gmin, budżet policji i straży
- 1.3.3. Realizacja programów zapobiegania przestępczości oraz ochrony obywateli i porządku publicznego „Bezpieczna Gmina – Bezpieczny Powiat” i „Bezpieczne Miasto”
- Koordinacja: Komenda Powiatowa Policji
Partnerzy: agencje ochrony
Termin: działania stałe
Źródła finansowania: budżet policji, budżet powiatu, budżety gmin
- 1.3.4. Informatyzacja Komendy Powiatowej Policji (zakup sprzętu, podłączenie do sieci internetowej)
- Koordinacja: Komenda Wojewódzka
Partnerzy: KPP, Starostwo Powiatowe
Termin: od 2007r.
Źródła finansowania: budżet powiatu, środki UE
- 1.3.5. Poprawa stanu infrastruktury technicznej budynku i pomieszczeń Komendy Powiatowej Policji w Zwoleniu
- Koordinacja: Starostwo Powiatowe
Partnerzy: KPP,
Termin: od 2007r.
Źródła finansowania: budżet powiatu, środki UE
- 1.3.6. Wsparcie finansowe przez władze powiatu i gmin stanu etatowego w Policji na terenie powiatu zwoleńskiego
- Koordinacja: Starostwo Powiatowe
Partnerzy: samorządy gminne, KPP,
Termin: od 2007r.
Źródła finansowania: budżet powiatu, budżety gmin

- 1.3.7. Wymiana i modernizacja sprzętu w jednostkach Państwowej Straży Pożarnej i Komendy Powiatowej Policji
Koordynacja: Starostwo Powiatowe
Partnerzy: KPP, PSP
Termin: od 2007
Źródła finansowania: budżet powiatu, budżety gmin, środki UE
- 1.3.8. Modernizacja i zakup sprzętu w jednostkach Ochotniczej Straży Pożarnej
Koordynacja: Urzędy Gmin
Partnerzy: OSP
Termin: od 2007
Źródła finansowania: budżety gmin, środki UE
- 1.3.9. Poprawa stanu infrastruktury technicznej budynków i pomieszczeń jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej
Koordynacja: Urzędy Gmin
Partnerzy: OSP
Termin: od 2007r.
Źródła finansowania: budżety gmin, środki UE, inne środki zewnętrzne
- 1.3.10. Pozyskanie terenu pod budowę zaplecza magazynowego dla Państwowej Straży Pożarnej
Koordynacja: Starostwo Powiatowe
Partnerzy: PSP,
Termin: od 2007r.
Źródła finansowania: budżet powiatu, środki UE
- 1.3.11. Opracowanie koncepcji budowy bądź zagospodarowanie obiektów pod ochronę
Koordynacja: Starostwo Powiatowe
Partnerzy: PSP,
Termin: od 2007r.
Źródła finansowania: budżet powiatu, budżety gmin

1.4. Cel operacyjny: Doskonalenie systemu pomocy społecznej i stworzenie nowoczesnego systemu wspierania osób niepełnosprawnych

Zadania:

- 1.4.1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej budynków: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwoleniu, Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej oraz pomieszczeń Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
Koordynator: Dyrektorzy: MOPS, GOPS, PCPR
Partnerzy: powiat, gmina, instytucje i organizacje działające w zakresie pomocy społecznej
Okres realizacji: od 2007r.
Źródła finansowania: budżet powiatu, gminy, budżet państwa, fundusze unijne, PFRON
- 1.4.2. Osiągnięcie pełnej standaryzacji Domu Pomocy Społecznej w Gródku – bieżący nadzór nad realizacją programów naprawczych, kontrola i ocena
Koordynacja: Dyrektor
Termin realizacji: zadania ciągle
Źródła finansowania: budżet powiatu, lokalni sponsorzy, środki UE
- 1.4.3. Utrzymanie na poziomie obowiązujących standardów świadczonych usług bytowych, opiekuńczych i wspomagających
Koordynacja: Dyrektor DPS
Partnerzy: powiat, organizacje pozarządowe, PFRON, PCPR
Termin realizacji: działania ciągle
Źródła finansowania: PFRON, budżet powiatu, sponsorzy
- 1.4.4. Zwiększenie liczby miejsc w Domu Pomocy Społecznej w Gródku co wpłynie pozytywnie na poprawę sytuacji finansowej
Koordynacja: Dyrektor DPS
Partnerzy: powiat, organizacje pozarządowe, PFRON, PCPR
Termin realizacji: działania ciągle
Źródła finansowania: PFRON, budżet powiatu,
- 1.4.5. Poprawa stanu wyposażenia „Warsztatów Terapii Zajęciowej” w Zielonce Starej (modernizacja budynku, zakup sprzętu, inne)
Koordynacja: Starostwo Powiatowe
Partnerzy: Kierownik WTZ, PCPR, Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Rodzinie i Poszkodowanym w Wypadkach Komunikacyjnych
Termin realizacji: zadania ciągle
Źródła finansowania: budżet powiatu, lokalni sponsorzy, PFRON, fundusze unijne
- 1.4.6. Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do rynku edukacyjnego i rynku pracy – wspieranie rozwoju:
- szkolnictwa integracyjnego,
 - warsztatów terapii zajęciowej,
 - zespołów aktywności fizycznej,
 - zakładów aktywizacji zawodowej,
 - zakładów pracy chronionej,

- wspieranie organizacji pozarządowych zajmujących się opieką i aktywizacją osób niepełnosprawnych

Koordinacja: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
Partnerzy: Starostwo Powiatowe, organizacje pozarządowe, PFRON, PCPR, szkoły, pracodawcy

Termin realizacji: działania ciągłe

Źródła finansowania: PFRON, budżet powiatu, fundusze UE

- 1.4.7. Wprowadzenie usług transportowych dla osób niepełnosprawnych: zakup środków transportu

Koordinacja: Starostwo Powiatowe

Partnerzy: MZDiK

Termin realizacji: zadania ciągłe

Źródła finansowania: budżet powiatu, lokalni sponsorzy, PFRON, środki UE

- 1.4.8. Likwidacja barier architektonicznych w miejscu zamieszkania niepełnosprawnych i w instytucjach publicznych

Koordinacja: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Termin realizacji: na bieżąco

Źródła finansowania: PFRON, budżet powiatu, fundusze UE, sponsorzy

- 1.4.9. Organizacja i wyposażenie sprzętu dla osób niepełnosprawnych

Koordinacja: Starostwo Powiatowe

Partnerzy: powiat, gmina, instytucje i organizacje działające w zakresie pomocy społecznej

Termin realizacji: działania ciągłe

Źródła finansowania: PFRON, budżet powiatu, fundusze UE

- 1.4.10. Koordinacja działań ochrony zdrowia i pomocy społecznej w celu wprowadzenia optymalnego modelu pomocy osobom niezdolnym do samoopieki i samoegzystencji

Koordinacja: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Partnerzy: powiat, organizacje pozarządowe, PFRON

Termin realizacji: działania ciągłe

Źródła finansowania: PFRON, budżet powiatu, fundusze UE

- 1.4.11. Utworzenie komputerowej bazy osób niepełnosprawnych w powiecie przy współpracy GOPS

Koordinacja: PCPR/ GOPS

Termin realizacji: działania ciągłe

Źródła finansowania: PFRON, budżet powiatu, budżety gmin

1.5. Cel operacyjny: Stworzenie kompleksowego systemu zaspakajania potrzeb społecznych w powiecie – integracja działań powiatu i gmin

Zadania:

1.5.1. Utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób chorych psychicznie lub osób niepełnosprawnych intelektualnie

Koordinacja: Starostwo Powiatowe

Partnerzy: PCPR, MOPS, GOPS

Termin realizacji: od 2007r.

Źródła Finansowania: budżet powiatu i gmin, PFRON, środki unijne

1.5.2. Opracowanie nowoczesnego systemu interwencji kryzysowej, obejmującego m.in.:

- zapobieganie przemocy w rodzinie – Niebieska Linia, telefon zaufania, łatwość dostępu do poradni psychologicznej;
- wspieranie działań organizacji i stowarzyszeń (tj. Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Rodzinie i Poszkodowanym w Wypadkach Komunikacyjnych w Zwoleniu, Klub Abstynentów Wzajemnej Pomocy „S”) działających na rzecz pomocy rodzinom będącym w trudnej sytuacji
- utworzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej dla kobiet w ciąży i samotnych matek z dziećmi

Koordinacja: Rada Powiatu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego

Partnerzy: organizacje pozarządowe, służby ratownicze i bezpieczeństwa

Termin realizacji: 2007-2015

Źródła finansowania: budżet powiatu, fundusze unijne

1.5.3. Wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz poprawy poziomu życia osób potrzebujących – m.in. udzielanie małych grantów, dotacji.

Koordinacja: Rada Powiatu

Partnerzy: organizacje pozarządowe

Termin realizacji: działania ciągłe

Źródła finansowania: PFRON, budżet powiatu, fundusze UE

1.5.4. Potrzeba zapewnienia gminnych rezerw mieszkaniowych (mieszkania socjalne i chronione) na wypadek klęsk żywiołowych

Strona inicjująca: Starosta Powiatu.

Partnerzy: władze samorządowe miasta i gmin powiatu

Termin realizacji: od 2007r.

Źródła finansowania: budżet powiatu, budżety gmin

1.5.5. Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja mieszkańców powiatu poprzez organizację Warsztatów Aktywnego Poszukiwania Pracy

Koordinacja: PUP

Partnerzy: PUP, organizacje pozarządowe, pracodawcy

Termin realizacji: działania ciągłe

Źródła finansowania: budżet powiatu i gmin, budżet państwa, środki UE

- 1.5.6. Podniesienie poziomu usług PUP poprzez wdrażanie standardów usług rynku pracy (pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe)
- Koordinacja: PUP
Partnerzy: PUP, organizacje pozarządowe, pracodawcy
Termin realizacji: działania ciągłe
Źródła finansowania: budżet powiatu
- 1.5.7. Kreowanie modelu partnerstwa publiczno – prywatnego na rzecz rozwoju powiatu. Lobbng i pozyskanie do działań promujących powiat ważnych i wpływowych osób i instytucji (m.in. parlamentarzysty)
- Koordinacja: osoba wyznaczona przez Starostę (np. Pełnomocnik)
Partnerzy: władze samorządowe gmin i powiatu, organizacje pozarządowe
Termin realizacji: zadania ciągłe
- 1.5.8. Wspieranie funkcjonowania powiatowych i gminnych instytucji kultury i wdrażania nowych inicjatyw promujących kulturę, zwyczaje i tradycje swojej „małej ojczyzny”, np. planowane przez Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie, Muzeum Regionalne w Zwoleniu, czy słynne cykliczne imprezy np. „Imieniny Pana Jana”
- Koordinacja: Starostwo Powiatowe.
Partnerzy: organizacje pozarządowe
Termin realizacji: działania ciągłe
Źródła finansowania: budżet powiatu i gmin, lokalni sponsorzy, fundusze unijne
- 1.5.9. Tworzenie na terenie powiatu rodzin zastępczych i zawodowych rodzin zastępczych przy współpracy kościoła i szkolnictwa
- Koordinacja: Starostwo Powiatowe.
Partnerzy: organizacje pozarządowe, parafie, szkoły, PCPR
Termin realizacji: działania ciągłe
Źródła finansowania: budżet powiatu, budżety gmin, lokalni sponsorzy
- 1.5.10. Adaptacja budynku PSP w Ławeczku Starym (gm. Przyłęk) na Warsztaty Terapii Zajęciowej lub Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób chorych psychicznie lub osób niepełnosprawnych intelektualnie (modernizacja budynku, zakup sprzętu, inne)
- Koordinacja: Powiat/Gmina
Partnerzy: Kierownik WTZ, PCPR, Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Rodzinie i Poszkodowanym w Wypadkach Komunikacyjnych
Termin realizacji: od 2007
Źródła finansowania: budżet powiatu, budżet gminy, lokalni sponsorzy, PFRON, fundusze unijne

1.6. Cel operacyjny: Promocja wartości zdrowotnych oraz świadomości ekologicznej wśród mieszkańców powiatu

Zadania:

- 1.6.1. Organizacja imprez, festynów, happeningów i konkursów o charakterze międzygminnym, propagujących zasady ekologii i zdrowego stylu życia, wolnego od alkoholu i narkotyków – inicjowanie szerokiej współpracy pomiędzy zainteresowanymi podmiotami (zakłady opieki zdrowotnej, samorząd powiatowy i samorządy gminne, szkoły, kluby sportowe, domy kultury, parafie, organizacje pozarządowe) w organizacji tego typu imprez i pozyskiwaniu środków finansowych na ich realizację.

Koordinacja: Starostwo Powiatowe
Partnerzy: wyżej wymienieni, Ministerstwo Kultury,
Termin realizacji: działania ciągłe
Źródła finansowania: sponsorzy, budżet powiatu, budżety gmin, fundusze unijne,

- 1.6.2. Prowadzenie wspólnych działań z mediami lokalnymi i regionalnymi w celu propagowania i upowszechniania zdrowego stylu życia mieszkańców

Koordinacja: Starostwo Powiatowe.
Termin realizacji: działania ciągłe.
Źródła finansowania: sponsorzy, budżet powiatu

- 1.6.3. Promocja zdrowego stylu życia jako sposób na rozwój sportu i bazy sportowej (w tym budowa i modernizacja obiektów sportowych w związku z olimpiadą EURO 2012)

Koordinacja: Powiat/Gminy
Termin realizacji: 2007-2012
Źródła finansowania: sponsorzy, budżet powiatu, budżety gmin, budżet państwa, środki UE

1.7. Cel operacyjny: Poprawa oferty kulturalnej

Zadania:

- 1.7.1. Kształtowanie wśród mieszkańców Ziemi Zwoleńskiej nawyku uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych, sportowych i turystycznych

Koordinacja: Starostwo Powiatowe.
Partnerzy: organizacje pozarządowe
Termin realizacji: działania ciągłe
Źródła finansowania: budżet powiatu, osoby prawne i fizyczne z obszaru powiatu, fundusze unijne

- 1.7.2. Promowanie młodych talentów i twórczości młodzieżowej

Koordinacja: Starostwo Powiatowe.
Partnerzy: stowarzyszenia, organizacje pozarządowe
Termin realizacji: działania ciągłe
Źródła finansowania: budżet powiatu, budżety gmin, lokalni sponsorzy, fundusze unijne

**CEL STRATEGICZNY 2:
NOWOCZESNE SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE**

2.1. Cel operacyjny: Poprawa dostępności i jakości usług świadczonych przez Starostwo Powiatowe w Zwoleniu i Urzędach Gmin

Zadania:

- 2.1.1. Przygotowanie urzędów do elektronicznego obiegu dokumentów i rozwoju elektronicznych usług świadczonych dla ludności – realizacja projektu „Przyjazny urząd – informatyzacja usług” w powiecie i gminach

Strona inicjująca: Starosta Powiatu.
Termin realizacji: od 2007r.
Źródła finansowania: budżet powiatu, budżety gmin, środki UE

- 2.1.2. Wzmocnienie kadry administracyjnej Starostwa Powiatowego poprzez wdrożenie systemu ustawicznego kształcenia jego pracowników

Koordinacja: Starostwo Powiatowe
Partnerzy: firmy szkoleniowe
Termin: działanie ciągłe
Źródła finansowania: budżet powiatu, środki UE

- 2.1.3. Przystąpienie do wdrożenia Systemu Zarządzania Jakością zgodny z normą PN-EN ISO 9001:2001

Koordinacja: Starosta Powiatu
Partnerzy: Wydziały Starostwa Powiatowego
Termin: 2007 - 2015
Źródła finansowania: budżet powiatu, środki UE

- 2.1.4. Rozszerzenie (unowocześnienie, modernizacja, rozbudowa) oraz włączenie instytucji publicznych do usług internetowych nie posiadających infrastruktury teleinformatycznej

Koordinacja: Starosta Powiatu
Partnerzy: jednostki organizacyjne starostwa i gmin
Termin: 2007 - 2015
Źródła finansowania: budżet powiatu, budżet gminy, środki UE

2.2. Cel operacyjny: Publiczny dostęp do Internetu

Zadania:

- 2.2.1. Utworzenie „Publicznego Punktu Dostępu do Internetu” (Info-Punkt lub Info-Kiosk)

Strona inicjująca: Starosta Powiatu
Partnerzy: firmy świadczące usługi internetowe
Termin: od 2007r.
Źródła finansowania: budżet powiatu, budżet państwa, środki UE

SFERA GOSPODARCZA

CEL STRATEGICZNY 3: TWORZENIE KLIMATU I WARUNKÓW DO INWESTOWANIA, PROMOCJI I ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

3.1. Cel operacyjny: Wspieranie lokalnego sektora MŚP i mikroprzedsiębiorstw

Zadania:

3.1.1. Promocja przedsiębiorstw lokalnych (wydawanie biuletynu inwestycyjnego, w którym będą zaprezentowane firmy działające na terenie powiatu)

Koordinacja: stowarzyszenie, organizacje skupiające przedsiębiorców.

Partnerzy: przedsiębiorcy z terenu powiatu

Termin: cyklicznie

Źródła finansowania: środki prywatne

3.1.2. Podejmowanie działań przez samorzady w celu wspierania rozwoju lokalnej przedsiębiorczości np. stosowanie ulg podatkowych, utworzenie funduszy wspomagających rozwój – Fundusz Mikropożyczek, Fundusz Poręczeń Kredytowych, etc.

Koordinacja: Rada Powiatu

Partnerzy: gminy z terenu powiatu, lokalne organizacje i stowarzyszenia

Termin realizacji: działanie ciągłe

3.1.3. Organizacja spotkań forum gospodarczego skupiające władze powiatu i gmin, przedsiębiorców lokalnych oraz instytucje gospodarcze i rynku pracy, by określać kierunki rozwoju przedsiębiorczości

Koordinacja: działające stowarzyszenie pod patronatem Rady Powiatu i Starosty

Uczestnicy: przedsiębiorcy, przedstawiciele władz samorządowych powiatu i gmin, reprezentanci Urzędu Marszałkowskiego oraz Urzędu Wojewódzkiego, przedstawiciele instytucji okołobiznesowych i administracyjnych, np.: banki, Powiatowy Urząd Pracy, etc.

Termin rozpoczęcia: od 2007 rok.

Źródła finansowania: budżet powiatu, środki prywatne

3.2. Cel operacyjny: Sporządzenie kompleksowej oferty terenów i obiektów przeznaczonych pod nowe inwestycje

Zadania:

3.2.1. Wskazania przez gminy i powiat obszarów przeznaczonych i nadających się pod nowe inwestycje i działalność gospodarczą (ujęcie ich w planie zagospodarowania przestrzennego gmin)

Koordinacja: samorzady gminne

Partnerzy: stowarzyszenie, Starostwo Powiatowe

Termin: prace ciągłe

Źródła finansowania: budżety gmin, budżet powiatu

- 3.2.2. Opracowanie i realizacja wspólnego programu powiatu i wszystkich gmin dotyczącego pozyskiwania inwestorów z różnych branż
- Koordinacja: samorządy gminne
 - Partnerzy: powiat, stowarzyszenia
 - Termin: prace ciągłe
 - Źródła finansowania: budżety gmin, budżet powiatu

3.3. Cel operacyjny: Podejmowanie działań ułatwiających osobom bezrobotnym zdobycie nowych umiejętności i aktywne poszukiwanie pracy

Zadania:

- 3.3.1. Współpraca Powiatowego Urzędu Pracy, samorządów, lokalnych pracodawców, organizacji i stowarzyszeń w organizacji szkoleń i kursów zawodowych oraz tworzeniu miejsc pracy dla osób bezrobotnych i zwalnianych z zakładów pracy, którzy chcą zdobyć nowe umiejętności dla zwiększenia własnej konkurencyjności na wymagającym rynku pracy – rozpoznanie i monitorowanie lokalnego rynku pracy, odbieranie sygnałów od pracodawców, co do potrzebnych kwalifikacji
- Koordinacja: Powiatowy Urząd Pracy
 - Partnerzy: agencje rządowe, szkoły średnie, samorządy gminne, samorząd wojewódzki, organizacje pozarządowe
 - Termin realizacji: działania ciągłe
 - Źródła finansowania: środki UE, budżet państwa, budżet województwa, budżet powiatu, budżety gmin
- 3.3.2. Tworzenie nowych miejsc pracy przy udziale jednorazowych dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej małej i średniej przedsiębiorczości w powiecie zwoleńskim
- Koordinacja: WUP
 - Partnerzy: PUP, instytucje szkoleniowe, nowi przedsiębiorcy
 - Termin realizacji: działania ciągłe
 - Źródła finansowania: środki UE, budżet państwa, budżet województwa, środki prywatne

**CEL STRATEGICZNY 4.
MODERNIZACJA I RESTRUKTURYZACJA ROLNICTWA**

4.1. Cel operacyjny: Modernizacja i poprawa struktury agrarnej gospodarstw rolnych

Zadania:

- 4.1.1. Wspieranie działań mających na celu przemianowanie gruntów rolnych słabej jakości i nieużytków na cele inwestycyjne (w planach zagospodarowania przestrzennego gmin)
Koordynacja: władze gmin
Termin realizacji: od 2007r.
- 4.1.2. Wdrożenie spójnego, powiatowego systemu preferencji podatkowych dla osób rozwijających działalność rolną, rozwijających przetwórstwo rolno-spożywcze i inną działalność na obszarach wiejskich w ramach wielofunkcyjnego rozwoju – określenie kryteriów zwolnień podatkowych w zależności od wielkości inwestycji
Koordynacja: władze gmin
Partnerzy: powiat
Termin realizacji: od 2007.
- 4.1.3. Określenie procedur przyspieszających regulowanie kwestii własnościowych w gospodarstwach rolnych, mających kilku właścicieli (przy wykonywaniu scaleń)
Koordynacja: władze gmin
Termin realizacji: od 2007r.
Partnerzy: Starostwo Powiatowe, Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa
- 4.1.4. Komasaacja (scalanie) gruntów niższych klas bonitacyjnych
Koordynacja: władze gmin
Partnerzy: rolnicy
Termin realizacji: od 2007r.

4.2. Cel operacyjny: Wsparcie dla inwestycji i rozwoju przetwórstwa rolno - spożywczego (towary wysokiej jakości)

Zadania:

- 4.2.1. Udzielanie informacji o dostępnych kredytach i pożyczkach dla osób rozpoczynających lub rozwijających przetwórstwo rolno-spożywcze, a także o dostępnych programach pomocowych rządu polskiego i Unii Europejskiej - aktywna pomoc w wypełnianiu wniosków kredytowych i grantowych
Koordynacja działań: ARiMR
Partnerzy: Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Starostwo Powiatowe, Urzędy Gmin, Izba Rolnicza, agencje rolne, grupy producenckie
Termin realizacji: działania ciągłe
Źródła finansowania: budżet państwa, fundusze unijne, budżet powiatu i gmin.

- 4.2.2. Powstanie giełdy rolno – spożywczej jako lokalnego rynku zbytu dla płodów rolnych
Koordynacja działań: ARiMR
Partnerzy: ODR, Starostwo Powiatowe, Urzędy Gmin, Izba Rolnicza, agencje rolne, grupy producenckie
Termin realizacji: działania ciągłe
Źródła finansowania: budżet państwa, fundusze unijne, budżet powiatu i gmin.
- 4.2.3. Marketing i promocja lokalnych produktów rolnych w ramach współpracy władz samorządu lokalnego z producentami i przetwórcami rolnymi
Koordynacja: samorzady gmin
Partnerzy: firmy przetwórcze, producenci, ODR, Izba Rolnicza, stowarzyszenia
Termin realizacji: działania ciągłe.
Źródła finansowania: budżet powiatu, budżety gmin, środki UE, środki prywatne

4.3. Cel operacyjny: Wspomaganie rozwoju rolnictwa ekologicznego i specjalistycznego

Zadania:

- 4.3.1. Pomoc rolnikom w uzyskiwaniu kredytów i pożyczek na rozwój gospodarstw ekologicznych i owocowo-warzywnych (np. uprawa truskawek, malin, porzeczek, borówek, pieczarek) – przekazywanie informacji i pomoc w wypełnianiu wniosków grantowych
Koordynacja: ARiMR
Partnerzy: Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Starostwo Powiatowe, Urzędy Gmin, Izba Rolnicza, agencje rolne, grupy producenckie
Termin realizacji: działania ciągłe
Źródła finansowania: budżet powiatu, budżety gmin, środki UE
- 4.3.2. Organizacja dla rolników szkoleń, warsztatów i seminariów prezentujących:
- korzyści wynikające z działań grupowych (obniżenie kosztów produkcji rolnej, wspólny marketing, większa siła negocjacyjna rolników);
 - formy prawne dotyczące powstawania grup i etapy ich tworzenia;
 - zagadnienia związane z prowadzeniem grup producenckich (zapewnienie odpowiedniej jakości produkcji rolnej, podstawy rachunkowości, podatek VAT w rolnictwie, ubezpieczenia, marketing produktów rolnych etc.);
 - finansowe możliwości wsparcia wynikające z Ustawy o grupach producenckich;
 - działalność istniejących grup - upowszechnianie specjalistycznych opracowań, wydawnictw i broszur opisujących działalność grup producenckich;
- Koordynacja: ARiMR
Partnerzy: Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Starostwo Powiatowe, Urzędy Gmin, Izba Rolnicza, agencje rolne, grupy producenckie, sołtysi
Termin realizacji: działania ciągłe
Źródła finansowania: budżet państwa, powiatu i gmin, środki unijne, inne środki (Leader +)

4.3.3. Koordynacja przepływu informacji handlowej w celu zacieśniania współpracy producentów i odbiorców żywności (giełdy, hurtownie, pensjonaty, hotele, zakłady przetwórstwa rolnego, hipermarkety).

Koordynacja: ARiMR, ODR

Partnerzy: producenci i odbiorcy produkcji rolnej, Izba Rolnicza, agencje rolne

Termin realizacji: działania ciągłe od 2007r.

Źródła finansowania: poszukiwanie partnerów i nowych rynków zbytu w Unii Europejskiej, korzystanie z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej

4.3.4. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w rozwoju rolnictwa ekologicznego

Koordynacja: ARiMR, ODR

Partnerzy: producenci

Termin realizacji: działania ciągłe

Źródła finansowania: środki UE, środki własne

4.4. Cel operacyjny: Stymulowanie rozwoju szerokiej sfery usług specjalistycznych i rzemiosła, funkcjonujących w otoczeniu rolnictwa oraz turystyki

Zadania:

4.4.1. Wspieranie rozwoju działalności agroturystycznej, powiązanie z produkcją żywności ekologicznej – organizacja szkoleń, doradztwo, pomoc w działaniach promujących gospodarstwa agroturystyczne

Koordynacja: ODR

Partnerzy: Izby Rolnicze, agencje rolne, powiat, gminy

Termin realizacji: działania ciągłe

Źródła finansowania: kapitał prywatny, budżet państwa, środki UE

4.4.2. Rozwój programów zalesiania na glebach rolnych niskiej jakości.

Koordynacja: Starostwo Powiatowe/ARiMR

Partnerzy: Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa, rolnicy, Lasy Państwowe

Termin realizacji: działania ciągłe

Źródła finansowania: środki UE

4.4.3. Przekształcenie istniejących gospodarstw rolnych w gospodarstwa agroturystyczne:

- remont, modernizacja domu, adaptacja strychów, pomieszczeń gospodarskich w celu przygotowania pokoi dla gości,
- porządkowanie obejść, zakładanie ogródków przydomowych i ogródków warzywnych w celu sprzedaży turystom produktów rolnych (warzyw, owoców, mleka, sera, masła),
- poszerzenie oferty wypoczynkowej o starodawne obyczaje np.: wypiekanie chleba, robienie masła, garncarstwo, rękodzielnictwo

Koordynacja: inwestorzy prywatni

Partnerzy: powiat, gminy, ODR

Termin realizacji: działania ciągłe

Źródła finansowania: środki własne, środki unijne, inne środki (Leader+)

- 4.4.4. Uatrakcyjnienie wypoczynku wiejskiego:
- plenery malarskie,
 - organizowanie konkursów, zawodów wśród turystów (łowienie ryb, zbieranie grzybów),
 - promocja artystów amatorów (wiejskich talentów)
- Funkcja inicjatywna: Starostwo Powiatowe, właściciele prywatni
Partnerzy: gminy, powiatu, ODR, rolnicy, usługodawcy
Termin realizacji: imprezy cykliczne, sezonowe
Źródła finansowania: środki własne, sponsorzy
- 4.4.5. Promocja i reklama agroturystyki powiatu zwoleńskiego – powołanie Stowarzyszenia Agroturystycznego
- opracowanie katalogu produktów turystycznych gmin wiejskich,
 - kategoryzacja wiejskiej bazy noclegowej,
 - informacje o agroturystyce w spójnej dla całego powiatu internetowej bazie turystycznej,
 - wydawanie folderów i informatorów okolicznościowych,
- Koordinacja: inwestorzy prywatni
Partnerzy: Starostwo Powiatowe, Władze Gmin, ODR, sponsorzy, zainteresowane podmioty, organizacje pozarządowe
Termin realizacji: działania ciągłe
Źródła finansowania: środki własne, sponsoring
- 4.4.6. Edukacja społeczności wiejskiej w zakresie prowadzenia turystycznego agrobiznesu:
- organizowanie szkoleń,
 - wycieczki do gospodarstw, które osiągnęły sukces w tej dziedzinie.
- Koordinacja: Urzędy Gmin
Partnerzy: ODR, Starostwo Powiatowe, organizacje pozarządowe
Termin realizacji: działania ciągłe
Źródła finansowania: środki własne, sponsoring, środki unijne

4.5. Cel operacyjny: Podejmowanie działań promujących restrukturyzację obszarów wiejskich w powiecie

Zadania:

- 4.5.1. Wspieranie inicjatyw (LEADER+, SYCYNA) na wsi
- Koordinacja: Starostwo Powiatowe
Partnerzy: gminy
Termin realizacji: działanie ciągłe
- 4.5.2. Powstawanie alternatywnych źródeł dochodu rolników
- Koordinacja: Starostwo Powiatowe
Partnerzy: gminy
Termin realizacji: działanie ciągłe
- 4.5.3. Zmiana kwalifikacji zawodowych w środowisku wiejskim
- Koordinacja: PUP
Partnerzy: samorządy gminne, samorząd wojewódzki, organizacje i stowarzyszenia, agencje rządowe
Termin realizacji: działania ciągłe
Źródła finansowania: budżet państwa, budżety gmin, środki własne,

środki unijne

4.6. Cel operacyjny: Współpraca organizacji pozarządowych i partnerstwa publiczno – prywatnego

Zadania:

- 4.6.1. Tworzenie inkubatorów przedsiębiorczości na obszarach wiejskich
- Koordinacja: Starostwo Powiatowe
- Partnerzy: samorządy gmin, organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, agencje rolne
- Termin realizacji: działania ciągłe
- Źródła finansowania: budżety gmin, środki prywatne, środki unijne
- 4.6.2. Współpraca z potencjalnymi pracodawcami i instytucjami otoczenia biznesu
- Koordinacja: Starostwo Powiatowe
- Partnerzy: samorząd gminny, przedsiębiorcy, instytucje finansowe, organizacje i stowarzyszenia
- Termin realizacji: działania ciągłe
- Źródła finansowania: budżety gmin, środki unijne, sponsorzy, środki unijne

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZO-KULTUROWE

CEL STRATEGICZNY 5: BOGACTWO ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO WIZYTÓWKĄ REGIONU ZWOLEŃSKIEGO

5.1. Cel operacyjny: Poprawa i ochrona stanu środowiska naturalnego

Realizacja zadań ujętych w celu operacyjnym: 5.1. i 5.2., zgodne są z przyjętym „Programem Ochrony Środowiska i Planem Gospodarki Odpadami dla Powiatu Zwoleńskiego”

Zadania:

- 5.1.1. Opracowanie mapy wraz z zaznaczeniem terenów o znaczących walorach przyrodniczych i kulturowych
- 5.1.2. Opracowanie i realizacja harmonogramu zalesień
- 5.1.3. Rekultywacja „dzikich” wyrobisk surowców mineralnych i likwidacja nielegalnych wysypisk
- 5.1.4. Działanie na rzecz zwiększenia ilości alternatywnych źródeł energii
- 5.1.5. Ochrona przed hałasem
- 5.1.6. Rozbudowa systemu unieszkodliwiania i oczyszczania ścieków w powiecie (budowa sieci wodociągowych i kanalizacyjnych)
- 5.1.7. Edukacja ekologiczna mieszkańców powiatu

5.2. Cel operacyjny: Ochrona zasobów naturalnych powiatu

Zadania:

- 5.2.1. Ochrona powietrza poprzez wprowadzenie nowych technologii zmniejszających emisję zanieczyszczeń powietrza, np. wykorzystywanie biopaliw oraz realizację przedsięwzięć ukierunkowanych na redukcję tak zwanej „niskiej” emisji
- 5.2.2. Ochrona wód i gleb w powiecie
- 5.2.3. Budowa stacji pomiarowej monitoringu powietrza Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska
- 5.2.4. Ochrona najlepszych gleb przed przekwalifikowaniem na cele nierolnicze oraz opracowanie programu rekultywacji gleb zdegradowanych
- 5.2.5. Budowa zbiornika wodnego na rzece Iłżance i Tczówce a także innych zbiorników retencyjnych oraz konserwacja już istniejących
- 5.2.6. Stały monitoring stanu czystości wód powierzchniowych i podziemnych;
- 5.2.7. Utrzymanie naturalnych zbiorników i oczek wodnych: terenów podmokłych, bagien, torfowisk
- 5.2.8. Budowa systemów melioracyjnych mających na celu poprawę właściwości wód gruntowych i użytków zielonych z uwzględnieniem zasad ekologii
- 5.2.9. Kontrolowane wydobycie pokładów surowców mineralnych na terenie powiatu
- 5.2.10. Rekultywacja wyrobisk Bierdzież i Ranachów po zakończeniu eksploatacji
- 5.2.11. Likwidacja mogilnika w Osinach;
- 5.2.12. Ochrona terenów cennych przyrodniczo przed zmianą przeznaczenia – ochrona krajobrazu, przyrody, różnorodności biologicznej;

5.3. Cel operacyjny: Ochrona dziedzictwa przyrodniczo – kulturowego

Zadania:

- 5.3.1. Zachowanie i pomnażanie dziedzictwa przyrodniczego i walorów krajobrazowych powiatu (w tym ochrona różnorodności biologicznej i prawidłowe gospodarowanie zasobami naturalnymi)
Koordinacja:	Starostwo Powiatowe
Partnerzy:	samorząd gminny, stowarzyszenia na rzecz ochrony przyrody
Termin realizacji:	działania ciągłe
Źródła finansowania:	budżet powiatu i gmin, środki UE
- 5.3.2. Opracowanie interesujących ofert i folderów promujących cenne obiekty i miejsca należące do dziedzictwa kulturowego powiatu
Koordinacja:	Starostwo Powiatowe
Partnerzy:	organizacje pozarządowe, stowarzyszenia
Termin realizacji:	działania cykliczne
Źródła finansowania:	budżet powiatu, lokalni sponsorzy,
- 5.3.3. Wspieranie działań mających na celu kultywowanie imprez odbywających się na terenie powiatu (tj. Narodziny Miasta Zwolenia, Dni Sycyny, Imieniny Pana Jana etc)
Koordinacja:	Starostwo Powiatowe
Partnerzy:	powiat, gminy, organizacje, stowarzyszenia
Termin realizacji:	działanie stałe
Źródła finansowania:	budżet powiatu, lokalni sponsorzy, środki UE
- 5.3.4. Oznaczenie i udostępnienie zwiedzającym miejsc i obiektów historycznych
Koordinacja:	właściciele obiektów
Partnerzy:	powiat, gminy, stowarzyszenia
Termin realizacji:	działania ciągłe
Źródła finansowania:	budżet powiatu, lokalni sponsorzy, budżet państwa
- 5.3.5. Stała konserwacja i renowacja niszczących obiektów zabytkowych
Koordinacja:	Konserwator zabytków
Partnerzy:	powiat, gminy, organizacje pozarządowe
Termin realizacji:	działanie ciągłe
Źródła finansowania:	budżet powiatu, lokalni sponsorzy, środki UE

5.4. Cel operacyjny: Rewitalizacja sakralnych obiektów zabytkowych w powiecie zwoleńskim

Zadania:

- 5.4.1. Remont i modernizacja zabytkowych obiektów sakralnych - planowane remonty w kościołach należących do Dekanatu Zwoleńskiego - pozyskanie środków unijnych na modernizację, rewitalizację kościołów m.in. na Parafię p.w. Podwyższenie Krzyża Świętego

Parafia p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Zwoleniu

- wymiana więźby dachowej i pokrycia dachu kościoła
- elewacja zewnętrzna kościoła i kaplicy przedpogrzebowej oraz ogrodzenia
- elewacja wnętrza kościoła
- wykonanie wejścia do krypty grobowej Kochanowskich
- wymiana posadzki w kościele
- renowacja ołtarzy i organów
- adaptacja „starej plebani” na cele muzealno – edukacyjne; stworzenie Centrum Kultury im. Jana Kochanowskiego
- stworzenie Centrum Konferencyjno – Edukacyjnego
- Instalacja przeciwpożarowa i antywłamaniowa
- Aranżacja zieleni i miejsc parkingowych przy kościele

Jasieniec Solecki

- wymiana drzwi i okien kościoła
- elewacja zewnętrzna kościoła i dzwonnicy
- chodniki dookoła kościoła
- instalacja przeciwpożarowa i antywłamaniowa

Parafia p.w. św. Floriana w Łagowie (dekanat Kozienicki)

- renowacja więźby dachowej
- renowacja ołtarzy
- renowacja organów
- elewacja zewnętrzna kościoła
- instalacja przeciwpożarowa i antywłamaniowa

Tczów

- wymiana więźby dachowej i pokrycia dwóch wież kościelnych
- elewacja zewnętrzna kościoła
- ogrodzenie
- instalacja przeciwpożarowa i antywłamaniowa

Kazanów (dekanat Iłżecki)

- elewacja zewnętrzna kościoła
- renowacja ołtarzy
- renowacja organów
- instalacja przeciwpożarowa i antywłamaniowa

Policzna

- naprawa dachu
- wymiana posadzki
- naprawa schodów na wieży

Gródek

- remont kościoła

Koordynator: Parafie
Partnerzy: Ministerstwo Kultury, samorządy gminne i powiat, urząd marszałkowski, sponsorzy, stowarzyszenia, organizacje

Termin realizacji: 2007-2015

Źródła finansowania: środki unijne, budżet powiatu i gmin, inne środki zewnętrzne, środki prywatne

**CEL STRATEGICZNY 6:
WSPOMAGANIE ROZWOJU FUNKCJI REKREACJI I
WYPOCZYNKU**

6.1. Cel operacyjny: Promocja walorów turystycznych powiatu

Zadania:

- 6.1.1. Powołanie Powiatowego Centrum Informacji Turystycznej
Koordinacja:	Starostwo Powiatowe
Partnerzy:	organizacje, stowarzyszenia
Termin realizacji:	działanie stałe
Źródła finansowania:	budżet powiatu, budżet państwa, środki UE
- 6.1.2. Budowa atrakcyjnych, zróżnicowanych tematycznie pakietów turystycznych
Koordinacja:	Starosta
Partnerzy:	grupy producenckie, lokalne organizacje, stowarzyszenia
Termin realizacji:	działanie stałe
Źródła finansowania:	budżet powiatu, lokalni sponsorzy, środki UE
- 6.1.3. Rozpropagowanie imprez turystycznych (sportowych, kulturalnych) na skalę makroregionu, mających na celu wzmocnienie atrakcyjności rozwojowej powiatu np. przyciągnięcie turystów z Kazimierza (szlakiem Janowiec-Przyłęk-Zwoleń-Czarnolas-Sycyna-Puszcza Kozienna)
Koordinacja:	Urzędy gmin, Starostwo Powiatowe
Partnerzy:	organizacje, stowarzyszenia, instytucje kulturotwórcze
Termin realizacji:	działanie stałe
Źródła finansowania:	budżet powiatu i gmin, środki UE, sponsoring

6.2. Cel operacyjny: Wyznaczenie terenów pod rozwój turystyki oraz ich zagospodarowanie

Zadania:

- 6.2.1. Uzbrojenie terenów rekreacyjnych w infrastrukturę techniczną
Koordinacja:	Urzędy Gmin
Partnerzy:	Starostwo Powiatowe, właściciele
Termin realizacji:	działania ciągłe
Źródła finansowania:	środki unijne, budżety gmin, budżet powiatu, kapitał prywatny.
- 6.2.2. Tworzenie warunków dla organizowania obozów młodzieżowych:
- pola namiotowe wyposażone w wodę i wc ,
 - odkryte obiekty sportowe (boiska do piłki nożnej, siatkowej, ręcznej, koszykówki, do badmintona, korty tenisowe),
 - obozy przetrwania,
 - sezonowe punkty gastronomiczne.
Koordinacja:	Urzędy Gmin, Starostwo Powiatowe
Partnerzy:	stowarzyszenia, organizacje, Nadleśnictwo w Zwoleniu,
Termin realizacji:	działania ciągłe
Źródła finansowania:	fundusze unijne, kapitał prywatny, budżet państwa

- 6.2.3. Przystąpienie powiatu do projektu „Zielony Szlak Rowerowy Mazowsza” i Nadwiślańskiego Szlaku Konnego, który przewiduje budowę tras, dróg rowerowych wraz z modernizacją i rozbudową obiektów turystycznych
- Koordinacja: Starostwo Powiatowe
Partnerzy: Nadleśnictwo w Zwoleniu
Termin realizacji: 2007
Źródła finansowania: budżet powiatu, budżet województwa, środki UE
- 6.2.4. Wyznaczenie (w planie zagospodarowania przestrzennego gmin) szlaków turystyczno-sportowych: trasy dla turystyki pieszej, ścieżki rowerowe, jazda konna, ścieżki dydaktyczno – przyrodniczych. oraz ścieżki o szczególnym charakterze dla osób niepełnosprawnych. Wyposażenie wszystkich typów tras w odpowiednie urządzenia jak: tablice informacyjne, kosze na śmieci, miejsca biwakowe, wc
- Koordinacja: Urzędy Gmin.
Partnerzy: Starostwo Powiatowe – jednostki organizacyjne starostwa, lokalne stowarzyszenia i organizacje, Nadleśnictwo w Zwoleniu
Termin realizacji: działania ciągłe
Źródła finansowania: budżety gmin, budżet powiatu, środki UE
- 6.2.5. Rozwój turystyki aktywnej i promowanie zdrowego trybu życia:
- budowa basenu jako ośrodka rekreacji wodnej
 - budowa stadionu
 - budowa kortów tenisowych
 - budowa ścieżek pieszych i rowerowych
- Koordinacja: Starostwo Powiatowe
Partnerzy: gminy, organizacje, stowarzyszenia
Termin realizacji: 2007-2015
Źródła finansowania: budżet powiatu, budżet państwa, budżety gmin, środki UE
- 6.2.6. Przeznaczenie terenów atrakcyjnych rekreacyjnie pod działki letniskowe w poszczególnych gminach
- Koordinacja: Urzędy Gmin
Partnerzy: osoby prywatne
Termin realizacji: działania ciągłe.
Źródła finansowania: kapitał prywatny, budżety gmin

INFRASTRUKTURA I KOMUNIKACJA

CEL STRATEGICZNY 7: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KOMUNIKACYJNEJ I TECHNICZNEJ

7.1. Cel operacyjny: Poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej

Zadania

- 7.1.1. Przebudowa dróg powiatowych w 2007 roku:
1. Policzna
nr 4504W Gródek-Sarnów - 1,900km
 2. Tczów
4510W Borki-Rawica - 2,100km - kontynuacja w latach następnych
 3. Przyłek
4526W Łągów-Przyłek - 0,900km - kontynuacja w latach następnych
 4. Tczów
3534W Makowiec-Rawica - 0,500km
 5. Kazanów
4520W Kroczeń-Pcin - 0,500km - kontynuacja w latach następnych
 6. Kazanów
3536W Odechów-Ostrowiec - 2,200km
 7. Zwoleń-Przyłek
4529W - Jasieniec-Mierziączka - 0,500km - kontynuacja w latach następnych
 8. Zwoleń
4514W Sydół przez wieś - 1,500km - kontynuacja w latach następnych
 9. Zwoleń-Przyłek
4521W Szczęście-Babin - 0,500km - kontynuacja w latach następnych
 10. Przyłek
4531W Lipiny-Lucimia - 2,500km - kontynuacja w latach następnych
- 7.1.2. Przebudowa dróg powiatowych w latach następnych:
1. Zwoleń-Przyłek
4528W -Zwoleń-Baryczka - 18,000km
 2. Zwoleń-Policzna
4506W Zwoleń-Sarnów - 13,000km
 3. Policzna
1743W Gniewoszków-Chechły - 0,800km
 4. Zwoleń-Kazanów
4513W Zwoleń-Kazanów - 6,700km
 5. Przyłek
4524W Pająków-Ławeczko - 3,500km
 6. Kazanów
4518W Ostrowica-Kowalków - 2,500km połączenie ciągu drogowego
 7. Zwoleń-Tczów
4512W Zwoleń-Tczów - 6,000km
 8. Policzna
1742W Czarnolas-Garbatka 6,100km
 9. Tczów
4515W Tczów-Wincentów - 8,300km
 10. Kazanów
4519W Kazanów-Wielgie - 1,000km - dokończenie połączenia
 11. Policzna_Zwoleń
4509W Władysławów-Ługi - 6,300km

12. Tczów
3533W Kłonówek-Rawica 1,400km
13. Kazanów
3548W Iłża-Wólka Gonciarska - 2,500km
14. Kazanów
4502W Kazanów-Kopiec - 2,600km
15. Policzna
4505W Policzna-Chechły dr.12 - 8,000km
16. Policzna
3520W Suskowola-Policzna
17. Przyłęk
4525W Wólka Zamojska – Mszadla Dolna 5,400 km

- 7.1.3. Budowa i przebudowa chodników przy drogach powiatowych
- 7.1.4. Przebudowa i remonty mostów i przepustów w ciągach dróg powiatowych
- 7.1.5. Budowa ciągów komunikacji rowerowej
- 7.1.6. Realizacja budowy przejść bezkolizyjnych
- 7.1.7. Budowa parkingów
- 7.1.8. Regulacja stanów prawnych dróg powiatowych
- 7.1.9. Przebudowa drogi S-8 i S-12 na drogę ekspresową
- 7.1.10. Sukcesywne utwardzanie dróg gminnych
Koordynacja: PZD w Zwoleniu
Partnerzy: Samorządy: gminne, powiatowy, wojewódzki,
Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego
Termin realizacji: 2007 - 2015
Źródła finansowania: budżet państwa, budżet powiatu i gmin,
Fundusze Ochrony Środowiska, środki UE

7.2. Cel operacyjny: Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym

Zadania:

- 7.2.1. Wykonanie projektu stałej organizacji ruchu na drogach powiatowych i gminnych (znaki pionowe i poziome)
- 7.2.2. Uzupełnienie oznakowania pionowego i poziomego w oparciu o projekty stałej organizacji ruchu
Koordynacja: PZD w Zwoleniu
Partnerzy: Samorządy: gminne i powiatowy, Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego
Termin realizacji: 2007 - 2015
Źródła finansowania: budżet powiatu i gmin

7.3. Cel operacyjny: Poprawa stanu infrastruktury technicznej

Zadania:

- 7.3.1. Budowa systemu przydomowych oczyszczalni ścieków w rozproszonej zabudowie
- 7.3.2. Budowa nowych oczyszczalni ścieków w powiecie (m.in. w gminie Przyłęk)
- 7.3.3. Gazyfikacja kolejnych gmin
- 7.3.4. Budowa zbiorników wodnych na rzece Iłżance i rzece Tczówce
- 7.3.5. Budowa zbiorników retencyjnych i konserwacja istniejących
- 7.3.6. Modernizacja systemów grzewczych (w tym termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, modernizacja kotłowni, popularyzacja termomodernizacji w budynkach prywatnych)
- 7.3.7. Modernizacja systemów elektroenergetycznych
- 7.3.8. Wdrażanie systemów utylizacji odpadów lub zagospodarowanie odpadów (recykling)
Partnerzy: Samorząd gminny i powiatowy,
Termin realizacji: 2007 - 2015

Źródła finansowania: budżet powiatu i gmin, fundusze ochrony środowiska, środki UE, kapitał prywatny

CZĘŚĆ VI.

ZESTAWIENIE OCZEKIWANYCH EFEKTÓW DŁUGOFALOWYCH REALIZACJI STRATEGII

Działania na rzecz zrównoważonego rozwoju powiatu muszą być działaniami wielokierunkowymi. Niektóre zadania nie wymagają dużych nakładów finansowych, ale intensywne działań organizacyjnych i podjęcia dodatkowych zadań przez pracowników starostwa i jednostek mu podległych. Część zadań nie jest możliwa do zrealizowania w zakładanym czasie bez wsparcia zewnętrznego, dlatego bardzo istotnym czynnikiem musi być konsolidacja mieszkańców i zgodna współpraca przy staraniach o środki unijne. Podjęcie realizacji przedstawionych propozycji powinno umożliwić powiatowi zrealizowanie swojej Misji i osiągnięcie określonych w niniejszym dokumencie celów strategicznych i przypisanych im zadań.

Oczekuje się, że do roku 2015, w efekcie podjętych działań:

- * nastąpi wzrost wybudowanych, rozbudowanych, wyposażonych i zmodernizowanych obiektów dydaktycznych i towarzyszących wszystkich szczebli edukacyjnych
- * wzrośnie liczba zmodernizowanych i wyposażonych w specjalistyczny sprzęt ośrodków zdrowia
- * nastąpi poprawa jakości infrastruktury służącej opiece społecznej poprzez zmodernizowanie i z informatyzowanie tych instytucji
- * poprawi się sytuacja materialna najuboższych rodzin
- * zostanie ograniczony wpływ patologii społecznych na młodzież
- * służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo mieszkańców będą dysponowały odpowiednim sprzętem i środkami
- * powstaną miejsca z publicznym dostępem do internetu
- * zwiększy się liczba atrakcyjnych miejsc pracy, oferowanych przez nowe podmioty gospodarcze
- * poprawi się struktura agrarna gospodarstw, rozwinię się przetwórstwo i usługi na rzecz rolnictwa
- * powstaną nowe gospodarstwa agroturystyczne oraz gospodarstwa ekologiczne, jako dodatkowe źródło dochodów gospodarstw rolnych
- * poprawi się stan środowiska naturalnego
- * zostaną zalesione tereny nieprzydatne rolniczo
- * cykliczne imprezy kulturalne o ogólnopolskim znaczeniu przyczynią się do zwiększenia napływu turystów
- * ulegnie poprawie stan obiektów dziedzictwa kulturowego na terenie powiatu
- * powstaną nowe obiekty turystyczno-rekreacyjne
- * rozwinię się budownictwo mieszkaniowe i rekreacyjne
- * zostaną zbudowane ścieżki rowerowe, piesze łączące atrakcyjne turystycznie tereny gmin powiatu

- * poprawi się stan nawierzchni i parametry techniczne dróg na terenie powiatu
- * zostaną zmodernizowane istniejące zbiorniki retencyjne oraz wybudowane nowe
- * wzrośnie bezpieczeństwo ekologiczne poprzez racjonalne gospodarowanie odpadami
- * poprawi się dostęp mieszkańców powiatu do infrastruktury technicznej (w tym: sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej)
- * zwiększy się wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii
- * profesjonalny system promocji powiatu pozwoli przedstawić ofertę na szerokim forum

Realizacja przyjętych zamierzeń możliwa jest jedynie przy dużym zaangażowaniu zarówno samorządu powiatowego i gmin, jak i mieszkańców. Konieczny jest również stały monitoring i bieżąca kontrola stanu realizacji poszczególnych zadań.

CZĘŚĆ VII. SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII

System wdrażania Strategii Rozwoju Powiatu Zwoleńskiego będzie realizowany w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej. Poszczególne zadania będą wdrażane w oparciu o zasady wydatkowania środków według źródeł ich pochodzenia. Korzystanie ze środków własnych, jak i środków unijnych, wymusza konieczność sprostania wielu wymogom formalnym.

Instytucja Zarządzająca Strategią

Funkcję Instytucji Zarządzającej i Koordynującej realizację Strategii Rozwoju Powiatu Zwoleńskiego będzie pełnił powołany przez Starostę – Powiatowy Zespół ds. Strategii Rozwoju Powiatu Zwoleńskiego na lata 2007-2015 - zespół pracowników starostwa powiatowego, radni oraz partnerzy lokalni.

Zakres zadań Instytucji Zarządzającej obejmuje między innymi:

- ustalenie szczegółowych zasad i kryteriów realizacji Strategii
- zapewnienie zgodności realizacji Strategii z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu, w tym w szczególności w zakresie zamówień publicznych, zasad konkurencji, ochrony środowiska, jak też zagwarantowanie przestrzegania zasad zawierania kontraktów publicznych
- zbieranie danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach Strategii
- zapewnienie przygotowania i wdrożenia planu działań w zakresie informacji i promocji Strategii
- przygotowanie rocznych raportów na temat wdrażania Strategii, zbieranie informacji do rocznego raportu o nieprawidłowościach
- dokonanie oceny po zakończeniu realizacji Strategii.

Do właściwej oceny Strategii, Instytucja Zarządzająca może tworzyć grupy robocze, korzystać z opinii niezależnych ekspertów lub usług innych instytucji.

Instytucja wdrażająca Strategię

Starostwo Powiatowe w Zwoleniu jako instytucja wdrażająca Strategię jest odpowiedzialne za:

- kreowanie, przyjmowanie i składanie wniosków aplikacyjnych od instytucji podległych – beneficjentów pomocy
- kontrolę formalną składanych wniosków, ich zgodności z procedurami i z zapisami w Strategii
- ewentualne monitorowanie wdrażania poszczególnych projektów
- zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów.

Na końcu etapu wdrażania strategii pojawia się potrzeba porównywania zgodności i stopnia realizacji poszczególnych zadań z treścią wizji rozwoju i

strategicznych celów pośrednich. Skutkiem dokonanej oceny powinny być korekty i aktualizacja zapisów w Strategii. W ten sposób dochodzi do zamknięcia fazy planowania i wdrażania strategicznych programów rozwoju powiatu.

Szczególnie ważnym elementem wdrażania strategii jest umiejętne określenie sprawnego systemu kontroli i monitorowania realizacji strategicznych celów. Podstawowym zadaniem tego systemu jest dostarczenie bieżących informacji o tym, czy strategiczne cele rozwoju są osiągnięte oraz w jakim stopniu.

System monitorowania i kontroli realizacji strategicznych programów powinien być skierowany na:

- analizę postępów w realizacji strategii,
- kontrolę terminów wykonania poszczególnych zadań.

CZĘŚĆ VIII. MONITOROWANIE, OCENA I KOMUNIKACJA SPOŁECZNA

System monitorowania Strategii

Kluczowe znaczenie w monitorowaniu i stymulowaniu realizacji Strategii posiada Starosta oraz Zarząd. Instytucja Zarządzająca współpracuje ze Starostą oraz poszczególnymi pracownikami Urzędu, których główną rolą będzie monitorowanie przebiegu realizacji zadań zawartych w Strategii oraz ewentualne interweniowanie w przypadku stwierdzenia spóźnień, dokonania zmian lub zalecenia aktualizacji przyjętych celów i zadań lub nieuzasadnionej rezygnacji z realizacji zadania. Raz w roku Zarząd Powiatu będzie oceniał efekty realizacji celów strategicznych ujętych w Strategii Rozwoju – na podstawie dostarczonego przez Zespół ds. realizacji Strategii Powiatu raportu.

Sposoby oceny Strategii

Skuteczność Strategii będzie poddawana bieżącej ocenie. Sprawowana ona będzie przez Starostę Powiatu oraz Zarząd Powiatu przy pomocy wskaźników postępu realizacji i oceny skuteczności wdrażanych zadań, określonych w Regionalnym Programie Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013 oraz poszczególnych programach operacyjnych i w wytycznych, opracowanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (uszczegółowienia do programów operacyjnych są w trakcie realizacji).

Public Relations Strategii

Zadaniem działań informacyjnych i promocyjnych jest:

- zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o możliwościach ubiegania się o wsparcie ze środków funduszy strukturalnych na realizację projektów, służących rozwojowi regionalnemu dla wszystkich grup docelowych z terenu powiatu
- zapewnienie czytelnej informacji o kryteriach oceny i wyboru projektów oraz obowiązujących w tym zakresie procedurach
- zapewnienie bieżącego informowania opinii publicznej o zakresie i wymiarze pomocy wspólnotowej dla poszczególnych projektów i rezultatach działań na poziomie powiatu
- inicjowanie dodatkowych działań promocyjnych o zasięgu lokalnym
- zapewnienie współpracy z instytucjami zaangażowanymi w monitorowanie i realizowanie Strategii w zakresie działań informacyjnych i promocyjnych poprzez wymianę informacji i wspólne przedsięwzięcia
- wykorzystanie nowoczesnych źródeł przekazu i nowoczesnych technologii, m.in. takich jak: Internet, poczta elektroniczna, elektroniczna archiwizacja dokumentów, w celu usprawnienia komunikacji pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w realizacji Strategii.

Wszelkie działania podejmowane w ramach Strategii Rozwoju Powiatu Zwoleńskiego będą uwzględniały specyficzne potrzeby grup docelowych w kwestii informacji oraz użytych instrumentów w celu osiągnięcia maksymalnej skuteczności.

Grupami docelowymi Strategii są:

- społeczeństwo – to bezpośredni beneficjenci – kształtowanie i informowanie opinii publicznej poprzez przekazywanie powszechnej wiedzy o działaniach Unii Europejskiej, o wdrażaniu i wykorzystaniu środków wspólnotowych, o korzyściach płynących z członkostwa, o budowaniu pozytywnego wizerunku podmiotów zaangażowanych w proces wdrażania pomocy, co przyczyni się do poparcia dla inwestycji
- beneficjenci - osoby, instytucje lub grupy społeczne bezpośrednio korzystające z wdrażanej pomocy
- jednostki samorządu terytorialnego szczebla powiatowego i gminnego
 - podmioty będące jednostkami podległymi samorządowi powiatowemu i gminnemu bądź realizujące zadania jednostki samorządu terytorialnego
 - podmioty gospodarcze
 - organizacje zrzeszające przedsiębiorców
 - organizacje pozarządowe
 - inne organizacje społeczne
 - media

Szczególnie istotną sprawą jest potrzeba kształtowania pozytywnego wizerunku Strategii. Za jej pośrednictwem należy kształtować świadomość w zakresie istnienia oraz możliwości pozyskania środków dla jednostek samorządu terytorialnego, a od tego uzależnione jest wykorzystanie pomocy w ramach funduszy strukturalnych płynących z Unii Europejskiej.